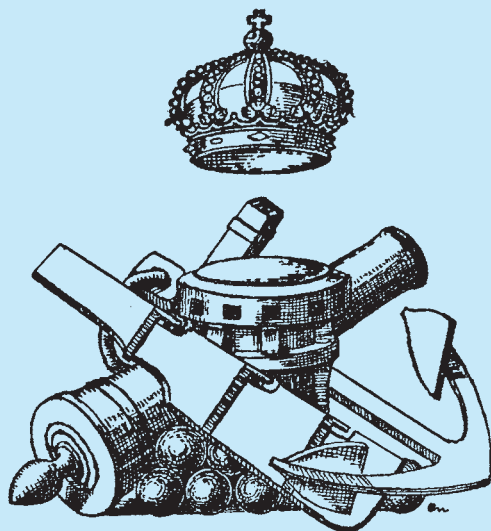

TIDSKRIFT I
SJÖVÄSENDET

1771

MED FÖRSTÅND OCH STYRKA

UTGES AV

KUNGL.
ÖRLOGSMANNASÄLLSKAPET

SVERIGES MARINA AKADEMI

N:r 5 2018

181:a årgången

TIDSKRIFT I SJÖVÄSENDET

FÖRSTA UTGIVNINGÅR 1836

KUNGL. ÖRLOGSMANNASÄLLSKAPET

- en av de kungliga akademierna -

Redaktör: Kommendör Lars Wedin, e-post: editor@koms.se

Ansvarig utgivare: Kommendör Per Edling, e-post: publisher@koms.se

Formgivare: Konteramiral Thomas Engevall, e-post: engevall@koms.se

Redaktionens adress: c/o Wedin, 263 Chemin de Plan Perret, 74 920 Combloux,

Frankrike. Telefon: +33618501438

Bankgiro: 454-8731, Organisationsnummer: 935000-4553

Tidskrift i Sjöväsendet utkommer i regel fem gånger årligen. En årsprenumeration kostar 250:- för prenumeranter med postadress inom Sverige och 350:- för prenumeranter med utrikes postadress. Avgiften betalas till bankgiro 454-8731.

Innehåll nr 5/18

Meddelanden från Kungl. Örlogsmannasällskapet	403
Ordföranden har ordet	408
Redaktörens spalt	410
Sammanträdesplan för Kungl. Örlogsmannasällskapet verksamhetsåret 2019	412
Belöningar utdelade vid det 247:e högtidssammanträdet	415
Svensk försvarspolitik i oroliga tider	425
Av Göran Arrius	
Ordförandens anförande vid nedläggning av ämbetet	429
Av Michael Zell	
Året som gått	433
Av Bo Rask	
Verksamheten i stort under 2017 inom Vetenskapsgren IV (VSG IV) samt kort orientering om den svenska handelsflottan	439
Av Sten Göthberg	
Underrättelser, ledning och verkan i gråzonen	443
Av Robert Dalsjö	
SAMKA 88 – en lite annorlunda verksamhet	451
Av Göran Boijesen	
Chinese Hegemony in the South China Sea	457
Av Edmund B. Hernandez	
News from the seas of China	465
Av Hugues Eudeline	
Slutlig kommentar till diskussionen kring ubåtskonstruktion i nummer 4/2018	467
Av Jarl Ellsén	
Kungl. Örlogsmannasällskapet vid det 248:e verksamhetsårets början	469
Nya ledamöter invalda 2018	470
Minnesteckningar för år 2017-2018	472
Matrikel för Kungl. Örlogsmannasällskapet	486
Innehållsförteckning för Tidskrift i Sjöväsendet 2018	491
Kungl. Örlogsmannasällskapets tävlingsskrifter	494

Meddelanden från Kungl. Örlogsmannasällskapet

Nr 10/2018. Kungl. Örlogsmannasällskapets ordinarie sammanträde i Göteborg onsdagen den 17 oktober 2018.

(För TiS anpassat utdrag ur protokoll)

Sammanträdet ägde rum ombord i s/s Marieholm onsdagen den 17 oktober 2018 i närvaro av 41 ledamöter och inbjudna gäster. Till den öppna delen av sammanträdet hade gäster från Försvarsmakten, Föreningen för Göteborgs Försvar, sjöfartsintresserade organisationer och medlemmar i Sjöofficerssällskapet i Göteborg inbjudits att delta. Sammanträdet avslutades med en gemensam middag för KÖMS ledamöter.

- § 1 Sammanträdets slutna del förklarades för öppet.
- § 2 Meddelades att sedan föregående sammanträde har hedersledamoten Bror Stefenson och de ordinarie ledamöterna Börje Huss och Thomas Lundvall avlidit. Ordförande påkallade en stunds tystnad.
- § 3 Föredrogs föregående sammanträdesprotokoll från valsammanträdet 2018-09-26 i Stockholm som med godkännande lades till handlingarna.
- § 4 Ordförande orienterade kort om valsammanträdet och dess resultat vad avser antal invalda. Förklarade att det var viktigt att akademien årligen har ett intag som gör att vi sakta svänger in mot det stipulerade antalet ordinarie ledamöter

om 280, och inte passerar denna siffra i fritt fall. Detta skulle kunna leda till för stora årliga intag. Vidare uppmärksammade ordförande de svårigheter som enstaka ledamöter hade framfört som en konsekvens av det stora antalet kandidater att välja från. Styrelsen anser sig ha varit så konkret som det är möjligt att vara utan att favorisera någon kandidat.

Ordförande kommenterade *En Marin för Sverige* och att projektet är avslutat i och med att Försvarsberedningens ordförande hade fått ett exemplar överlämnat vid ett personligt besök.

Ordförande kommenterade även kort läget vad avser översynsarbetet av tillämpningsbestämmelserna.

- § 5 Övriga frågor. Framförde ordinarie ledamoten Carl-Johan Hagman beröm till styrelsen för arbetet med *En Marin för Sverige*.

Kommenterade ordinarie ledamoten Nils-Ove Jansson att det nu åligger Försvarsberedningen att prioritera utifrån det svenska samhällets försvarsbehov i dag. Där ingår bl.a. försvaret av öppna sjövägar.

- § 6 Orienterade sekreteraren att nästa sammankomst med akademien äger rum torsdagen den 25 oktober 2018 i Stockholm. Mellan klockan 18.00-20.00 organiserar vetenskapsgren I en aktivitet (inte ett ordinarie sammanträde) med kadetter i samlingsalen på Karlbergs Slott.

Syftet är i första hand att diskutera maritim forskning. I andra hand informera om KÖMS och i tredje hand ge kadetterna möjlighet att knyta kontakter med kollegor i den marina och maritima sfären.

Årets högtidssammanträde, det 247:e, genomförs i Karlskrona i Sparresalen Östra Prinsgatan 4, torsdagen den 15 november med början klockan 16.30. Program: 16.30 - 17.00 mottagning, klockan 17.00 - 18.45 högtidssammanträde med redovisning av det gångna årets verksamhet, minnesteckningar över avlidna ledamöter, presentation av nya ledamöter samt anföranden. Kvällen avslutas med högtidsmiddag på sjöofficersmässen.

Under tiden 11.00 - 14.00 genomförs en orientering om ubåtsprojektet A26 med studiebesök i skrovhallen.

Ajournerades det slutna sammanträdet. Återupptogs det öppna sammanträdet.

- § 7 Höll ordinarie ledamoten Jimmy Johansson inträdesanförande med rubriken *Överraskning i ett marint sammanhang*. Följde lång frågestund

- § 8 Hölls ett seminarium om nyansskaffningen av isbrytare under ledning av ordinarie ledamoten Sten Göthberg. Presentationer genomfördes av Sjöfartsverkets projektledare för anskaffningen av isbrytare, ordinarie ledamoten Dan Broström, Försvarsmaktens chef för marina och strategiska projekt, ordinarie ledamoten Kenth Gutensparr, Saab Kockums strategichef, ordinarie

ledamoten Hans Wicklander, polarforskningssekretariatets enhetschef för marin forskning och innovationer, Ulf Hedman samt Föreningen Svensk Sjöfarts director of safety and security, Carl Carlsson. Följde engagerad frågestund.

§ 9 Förklarades sammanträdet för avslutat.

Vid protokollet

Bo Rask

Akademiens sekreterare

Nr 11/2018. Kungl. Örlogsmannasällskapets 247:e högtidssammanträde i Karlskrona torsdagen den 15 november 2018.

(För TiS anpassat utdrag ur protokoll)

Sammanträdet ägde rum torsdagen den 15 november i Sparresalen, Östra Prinsgatan 4, Karlskrona, i närvaro av 87 ledamöter och inbjudna gäster. Högtidsmiddagen intogs på Sjöofficersmässen, Amiralitetstorget 7, Karlskrona.

§ 1 Förklarades det 247:e högtidssammanträdet för öppnat.

§ 2 Föredrog sekreteraren Bo Rask utdrag ur verksamhetsberättelse för året som gått.

§ 3 Föredrog ordinarie ledamoten Sölve Larsby korta utdrag ur minnesteckningar över de femton ledamöter som har avlidit sedan föregående högtidsdag; hedersledamöterna Bror Stefenson och Herman Fältström samt de ordinarie ledamöterna Gunnar-Bo Ericson, Stefan Furenius, Göran Romare, Torsten Engberg, Gustaf Samuelson, Per Gunnar Fernander, Johan Forslund, John Sjögren, Börje Huss, Håkan Neckman, Nils Rydström, Thomas Lundvall och Lennart Forsman samt påkallade en stunds tystnad.

§ 4 Presenterades nya ledamöter i invalsordning av vice ordförande Bo Berg varefter ordföranden överlämnade diplom.

Ordinarie ledamöter:

- Generaldirektör Peter Sandwall
- Kommendörkapten Anders Hörnfeldt
- Kommendörkapten Björn Brenner
- Advokat Mattias Widlund
- Generaldirektör Katarina Norén (var förhindrad att delta vid sammanträdet)
- Kommendörkapten Per Nilsson

Korresponderande ledamot:

- Kommandør Sigurd Smith, Norska Sjöforsvaret (var förhindrad att delta vid sammanträdet)

§ 5 Belöningar. Upplästes styrelsens bedömning av prisbelönta skrifter, övriga belönade arbeten och insatser samt utdelades eller omnämndes beslutade belöningar (motiv mm se sidorna 415-422).

Akademien tilldelar ordinarie ledamoten Jacob Wallenberg akademiens medalj i guld.

Akademien tilldelar ordinarie ledamoten Peter Bager akademiens medalj i silver.

Akademien tilldelar ordinarie ledamoten Christer Svensén akademiens medalj i silver.

Akademien tilldelar Professor Lars Ericson Wolke, FHS, akademiens medalj i silver.

Akademien tilldelar fänrik Jennifer Lindholm, nu Torstensson, akademiens medalj i silver samt penningsbelöning ur Marinlitteraturföreningens fond om 25 000 kronor. Uppsatsen kommer att publiceras i *Tidskrift i Sjöväsendet* i bearbetad form efter samråd med redaktören.

Akademien har i år efter förslag från marinens samtliga förbandschefer beslutat att akademiens medalj i brons i Kvinnoförbundet för Sveriges Sjöforsvars anda ska tilldelas följande soldater och sjömän:

- Korpral Jonathan Bodén, 1.ubåtsflottiljen
- Vicekorpral Kevin Nilsson, 3.sjöstridsflottiljen, HMS *Vinga*
- Sergeant Fanny Holck Clausén, 4.sjöstridsflottiljen, flottiljstaben
- Korpral Erik Axelsson, 1.amfibieregementet, 204.amfibieskyttekompaniet
- Korpral Joel Hedberg, Marinbasen, Basskyddskompaniet
- Korpral Andreas Lyman, Sjöstridsskolan, HMS *Falken*

Styrelsen har från Försvarshögskolan i år erhållit sex uppsatser författade av marina elever. Uppsatserna har lästs och bedömts av hela styrelsen. Utöver Fänrik Jennifer Torstensson tidigare nämnda med silvermedalj och penningbelöning belönade uppsats, har beslutats att;

Akademien tilldelar kommandörkapten Jonas Forsmark och överstelöjtnant Claes Berg hedersomnämning och penningbelöning om vardera 15 000 kronor ur Marinlitteraturföreningens fond för väl genomförda uppsatser under FHS kurs HSU16-18/HSU 9. Författarna erbjuds att efter anpassning av sina respektive texter publicera sig i *TiS* efter redaktörens bedömning i varje enskilt fall.

- § 6 Höll ordinarie ledamoten Göran Arrius ordförande Folk och Försvar, högtidsanförande.
- § 7 Föredrog Kungl. Örlogsmannasällskapets ordförande Michael Zell anförande vid avslutning av verksamhetsåret och nedläggning av sitt ämbete.
Överlämnades klubban och mötesordförandeskapet samt det faktiska ordförandeskapet över KÖMS till ordinarie ledamoten Anders Grenstad.
- § 8 Den tillträdde ordföranden Anders Grenstad höll ett kort anförande. Han anmälde att akademien har beslutat att tilldela den nyss avgående ordföranden Michael Zell akademiens medalj i guld samt delade ut densamma. Sekreteraren läste upp motiveringen.
- § 9 Förklarades Kungl. Örlogsmannasällskapets 247:e högtidssammanträde för avslutat.

Vid protokollet

Bo Rask

Akademiens sekreterare

Under högtidssammanträdet framförde en förstärkt oktett ur Marinens Musikkår följande musik:

Kungl. Örlogsmannasällskapets marsch — Åke Dohlin

Med Örlogsmän — Georg Ringvall

Abide with me — William Henry Monk

Marche Victorieuse — Hermann Lunwig Blankenburg

Under blågul fana — Viktor Widqvist

Vår flotta - Ivar Widner

Kungl. Flottans defileringsmarsch — Ernst Urbach

Till middagen på Sjöofficersmässen serverades:

Skagenröra på toast toppad med löjrom

Stekt ankbröst med äppelsås & potatispuré smaksatt med västerbottensost

Äppelkaka med vaniljsås och kanderade nötter

Öl och ett urval av svenska snapsar

Villa Wolf Pinot Noir

Brachetto D'Acqui DOCG

Avec

Kaffe eller te

Ordföranden har ordet

Kära läsare och ledamöter

Jag börjar som nyvald ordförande för Kungl. Örlogsmannasällskapet med att tacka ledamöterna för förtroendet att få stå vid rodet för en viktig organisation i en synnerligen bekymmersam och utmanande tid.

Samtidigt uttrycker jag min uppskattning för det arbete som tidigare har utförts av sällskapet, nu senast av engagerade ledamöter, dess ledning under Michael Zell som ordförande.

Den nyligen utgivna skriften *En Marin för Sverige*, är en mycket bra beskrivning av behoven av en väl fungerande försörjning av landet samt öppna och säkra sjöförbindelser.

Här beskrivs vad som behövs för att vårt lands behov ska kunna tillgodoses och vad som krävs för att skyddet av sjöförbindelserna ska kunna fungera. Allt uttryckt i marinen behov av materielförsörjning, personal och utveckling. Sammantaget för att marinen ska kunna fungera i fred, kris och vid högre konfliktnivåer.

Det senaste skeendet mellan Ryssland och Ukraina vid bron över Kertjsundet är ett tydligt exempel på hur snabbt det går att förhindra fria sjövägar och hur det snabbt kan eskalera till en rejäl säkerhetspolitisk kris. Detta är ingen enskild händelse utan hänger naturligtvis ihop med det allt sämre säkerhetsläget kommande från öster.

Nu finns det av KÖMS framtagen en bra plattform för att fortsätta att föra fram det marina budskapet och det faktum att vårt närområde ligger i skärningspunkten mellan Rysslands och NATO intressen. Det är en utmanande position som kräver rejäla investeringar i Försvarsmakten. Texten är inte skriven för de redan frälsta, utan för beslutsfattare, politiker och alla andra som bör känna till vilka behov som finns för att vi som nation ska kunna leva och verka i ett försämrat säkerhetsläge.

Spar ingen möda på att sprida budskapet, vår gemensamma framtid kan hänga på att vi når fram.

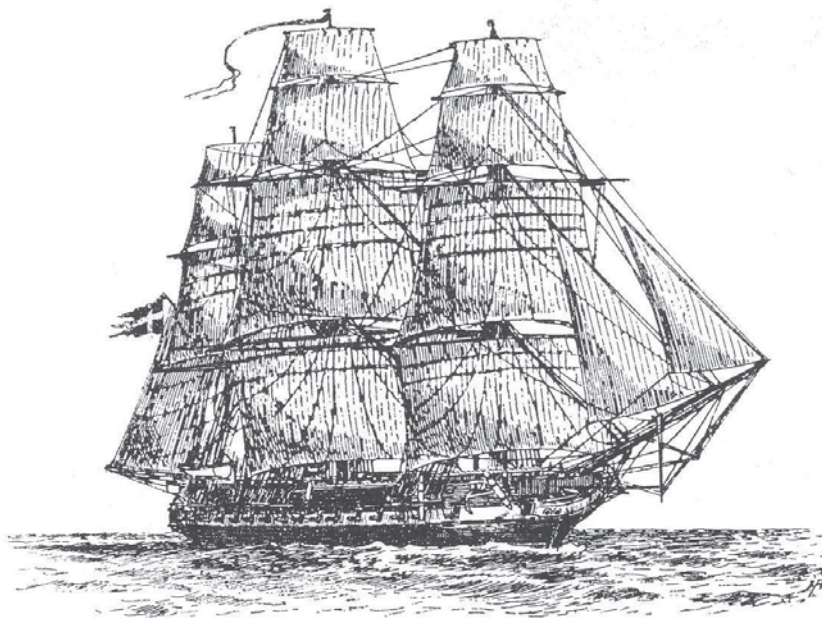
Jag ser fram emot kommande verksamhetsår och de utmaningar vi har framför oss
KÖMS valspråk är: *Med Förstånd och Styrka*. Låt oss den kommande tiden lägga till:
Med Energi och Engagemang.

Väl mött på det nya året,

Panmunjom DMZ i december 2018

Anders Grenstad

Ordförande i Kungl. Örlogsmannasällskapet

Kontinuitet och förändring

Uttrycket kontinuitet och förändring är en säkerhetspolitisk plattityd men som faktiskt är relevant för detta nummer av *TiS* som behandlar det 247:e högtidssammanträdet räknat från den 15 november 1771, då sällskapet bildades under amiralen Falkengreens ledning. *TiS* är 64 år yngre men har ändå en aktningvärd ålder jämfört med, exempelvis, US Naval Institute *Proceedings* från 1874 eller franska *Revue maritime et coloniale* från 1861. Det måste dock erkännas att kollegan *Kungl. Krigsvetenskapsakademiens Handlingar och Tidskrift* är äldre för den har kommit ut sedan 1797 (men akademien är yngre!). *TiS* hälsar också vår nye ordförande: konteramiralen Anders Grenstad som är den 78 ordförande (om 3 hedersordföranden inräknas) från och med Kapiten von Stauden.¹

Kontinuitet därför att Sällskapet och dess tidskrifts kärnområden är och har alltid varit: Marinens (tidigare Flottans) resurser – materiel och personal – teknik, taktik och information från omvärlden. Sällskapet har också oftast haft att kämpa mot oförstående eller till och med okunniga politiker; detta kan illustreras av Krigsminister von Platen, som 1850 ansåg att man ”omedelbart borde kväva varje tanke på en högsjöflotta. Allt marint försvar var av underordnad betydelse i jämförelse med landförsvaret”² eller generalstabschefen general Bildt som skrev: ”Men vore det klokt att utkämpa hufvudstriderna på ett så vanskligt element som vattnet.”³

Kontinuitet och förändring också för att sällskapets ledamöter förnyas allt eftersom nya väljs in och äldre avlider. I år sörjer vi 15 kamrater men hälsar samtidigt 7 nya välkomna.

Förändring därför att förutsättningarna, utmaningarna, och teknologin hela tiden förändras. Som visades i nr 4 /2018 karaktäriseras maritim verksamhet just av innovation. Men det finns också en förändring av mer fundamentalt slag: havets betydelse.

1. *TiS* nr 1 1835, sid 39.

2. H. Wrangel. Återblick på svenska flottans öden under nittonde århundradet. *TiS* 1901. S. 60.

3. Osignerat. Det ljusnar. *TiS* 1897. Sid 110 ff.

Havet har alltid varit en transportled som knyter samman länder, folk och kulturer. Fisket har haft och har avgörande betydelse för folkhushållningen. Den som behärskar havet vinner i allmänhet kriget, vilket visats i två världskrig. Sir Walter Raleigh (1552-1618) uttryckte detta väl i sitt bekanta yttrande: "*Whosoever commands the sea commands the trade; whosoever commands the trade of the world commands the riches of the world and consequently the world itself*".⁴ Men idag betyder havet så mycket mer: "*Havet är Europas livsnerv. Europas hav och kuster är centrala för kontinentens välmåga och välstånd – de är Europas handelsvägar, klimatreglerare, livsmedel-, energi- och resurskällor och populära områden för bosättning och rekreation.*"⁵ Följaktligen står havet alltmer i centrum för världspolitiken.

Innehållet i nummer 5 är delvis traditionellt med beskrivning av verksamhetsåret, minnesteckningar, förteckning över belöningar samt avgångne ordföranden Zells anförande, nye ordförandens första ledare och högtidstal av Ordinarie Ledamoten (OL) Arrius. Vetenskapsgrenen IV verksamhet samt den svenska handelsflottans läge avrapporteras förtjänstfullt av den som inom styrelsen företräder vetenskapsgrenen, OL Göthberg – när får vi övriga verksamhetsberättelser?

Ett exempel på förändring är Kinas allt större globala betydelse. Captain Hernandez USN ger en god beskrivning av vad det handlar om. Artikeln kompletteras av Korresponderande Ledamoten Eudelines *News from the seas of China*. En reflektion är att när det kommande försvarsbeslutet är (någorlunda) implementerat framemot 2030 så kommer Kina troligen att vara en viktigare maritim och säkerhetspolitisk aktör än Ryssland.

OL Dalsjö ger oss en artikel om gräzonsproblematiken. Den är särskilt viktig eftersom vi ofta hävdar att Marinen har en särskilt viktig roll i ett sådant scenario. OL Boijsen kommer med en intressant och lite annorlunda vinkling i en artikel från de stora ubåtsjaktoperationernas dagar.

Det är tid att avsluta denna årgångs *TiS* och att önska ledamöterna God Jul och Gott Nytt År. Nästa nummer har **deadline den 15 januari** och kommer att fokusera på "havet i (nästan) alla dess former". Under mars skall vi tillverka ett nummer fokuserat på taktik. Redaktören hoppas särskilt att Marinens unga officerare vässar pennorna och kommer med nya idéer. Deadline den 15 mars.

Lars Wedin

Redaktör för Tidskrift i Sjöväsendet

4. Sir Walter Raleigh quoted in Robert C. Rubel, "Command of the Sea. An Old Concept Resurfaces in a New Form", *Naval War College Review*, <https://www.usnwc.edu/getattachment/e7dabb3b-333d-4af1-8eb3-b98d311c470d/Command-of-the-Sea--An-Old-Concept-Surfaces-in-a-N>.

5. Meddelande från kommissionen till europaparlamentet, rådet, europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén, *En integrerad havspolitik för Europeiska unionen*, Bryssel den 10.10.2007, KOM(2007) 575 slutlig.

Sammanträdesplan för Kungl. Örlogsmannasällskapet verksamhetsåret 2019

Onsdagen den 28 november 2018 i Stockholm, kl. 17:30

Ordinarie sammanträde i Stockholm på Sjöhistoriska museet. Öppet* sammanträde med stadgeenliga förhandlingar samt orientering om den nya marina ledningsorganisationen samt hur det delegerade ledarskapet ska fungera i praktiken. Föredragande marinchefen konteramiral Jens Nykvist. Inträdesanförande av hedersledamoten Alain Coldefy.

Måndagen den 21 januari 2019 i Karlskrona, kl. 17:30

Seminarium i Karlskrona på Sjöofficersmässen Amiralitetstorget 7. Öppet* sammanträde med stadgeenliga förhandlingar. Sjöstridsskolans utveckling samt orientering om amfibiestudien. Inträdesanförande av ledamoten Per Nilsson.

Onsdagen den 20 februari 2019 i Stockholm, kl. 17:30

Ordinarie sammanträde i Stockholm på Sjöhistoriska museet. Öppet* sammanträde med stadgeenliga förhandlingar. Diskussion om varför marinen behöver en egen regelutveckling i förhållande till den civila sjöfarten. Föredragande Överinspektören vid Marinens fartygsinspektion kommandörkapten (ming) John Timerdahl. Inträdesanförande av ledamoten Anders Hörnfeldt.

Onsdagen den 20 mars 2019 i Göteborg, kl. 17:30

Ordinarie sammanträde i Göteborg ombord s/s *Marieholm*. Öppet* sammanträde. Stadgeenliga förhandlingar. Seminarium under rubriken ”Brandbekämpning ombord – vad kan vi lära av varandra?” Inträdesanförande av ledamoten Mattias Widlund.

Onsdagen den 10 april 2019 i Stockholm, kl. 17:30

Ordinarie sammanträde i Stockholm på Sjöhistoriska museet. Slutet sammanträde. Stadgeenliga förhandlingar (revisionsberättelse för 2018 och fråga om ansvarsfrihet för styrelsen). Beslut om årsavgifter och sammanträdesdagar för 2020. Diskussion om ”den militära professionen” med fokus till den sjömilitära professionen. Inträdesanförande av ledamoten Peter Sandwall.

Onsdagen den 22 maj 2019 i Stockholm, kl. 17:30

Ordinarie sammanträde i Stockholm på Sjöhistoriska museet. Öppet* sammanträde. Stadgeenliga förhandlingar. Diskussion om försvarsberedningens rapport. Inträdesanförande av ledamoten Katarina Norén.

Onsdagen den 21 augusti 2019 i Karlskrona, kl. 17:30

Ordinarie sammanträde (nomineringssammanträde) i Karlskrona på SSS och Sjöofficersmässen Amiralitetstorget 7. Slutet sammanträde med stadgeenliga förhandlingar (beslut om högsta antalet ledamöter som får väljas in under 2020 och fastställande av vallistor). Orientering om de marina stridskrafternas nya taktikreglemente.

Onsdagen den 25 september 2019 i Stockholm, kl. 17:30

Ordinarie sammanträde (valsammanträde) i Stockholm på Sjöhistoriska Museet. Slutet sammanträde med stadgeenliga förhandlingar (val av styrelseledamöter, revisorer, valberedning och nya ledamöter samt beslut om tilldelning av stipendier och belöningar). Inträdesanförande av ledamoten Björn Brenner.

Onsdagen den 16 oktober 2019 i Göteborg, kl. 17:30

Ordinarie sammanträde i Göteborg ombord s/s *Marieholm*. Öppet* sammanträde med stadgeenliga förhandlingar. Diskussion om sjögränsutredningen och dess påverkan på myndighetsutövningen till sjöss. Föredragande är ledamöterna Niklas Granholm och Marie Jacobsson. Inträdesanförande av korresponderande ledamoten Sigurd Smith.

Torsdagen den 24 oktober 2019 i Stockholm, kl. 18:00

Ordinarie sammanträde i Stockholm på Karlbergs Slott. Öppet* sammanträde. Diskussion kring kadetternas analys av hur marinen bör utvecklas baserat på temat ”Nästa utgåva av En Marin för Sverige”. Orientering om Modern submarine rescue – I was there.

Fredagen den 15 november 2019 i Stockholm, kl. 16:30

Kungl. Örlogsmannasällskapets 248:e Högtidssammanträde på Etnografiska museet i Stockholm. Öppet* sammanträde. Program: 16:30–17:00 Mottagning, klockan 17:00–18:45 Högtidssammanträde med redovisning av det gångna årets verksamhet, minnes-teckningar över avlidna ledamöter, presentation av nya ledamöter, utdelning av belöningar samt anföranden. Kvällen avslutas med högtidsmiddag på Sjöhistoriska museet.

Plan för högtidssammanträden. 2020 Göteborg, 2021 Stockholm (KÖMS 250 år), 2022 Karlskrona (Flottan 500 år), 2023 Stockholm, 2024 Göteborg, 2025 Stockholm, 2026 Karlskrona, 2027 Stockholm, 2028 Göteborg, 2029 Stockholm.

* Med öppet sammanträde avses sammanträde när externa gäster inbjuds att delta till de delar av sammanträdet som inte berör KÖMS inre angelägenheter.

Viktig information till TiS prenumeranter

Tidskrift i Sjöväsendets tidigare Plusgiro- och Bankgirokonton är avslutade. Betalningar kan från och med nu enbart ske till
TiS nya bankgirokonto 454-8731.

SVENSKA MARINEN 500 ÅR!

Sverige är en sjönation och sjöfart har alltid varit en viktig och central del av Sverige, både i dag såväl som historiskt. För att säkra fria sjövägar utvecklades tidigt förmågan till sjöfartsskydd, en stark marin föddes.

I juni år 2022 firar den svenska marinen 500 år av framgång och utveckling.

marinen2022@mil.se
www.forsvarsmakten.se/marinen
[Instagram@svenskamarinen](https://www.instagram.com/svenskamarinen)
#marinen2022

FÖRSVARSMAKTEN

Belöningar utdelade vid det 247:e högtidssammanträdet

Akademiens medalj i guld

Akademien tilldelar ordinarie ledamoten *Jacob Wallenberg* (t.v.) akademiens medalj i guld. Jacob Wallenberg tilldelas akademiens medalj i guld som representant för den familj som under så många år möjliggjort bibliotekets utveckling. Familjen Wallenberg har under många år genom sina fonder donerat stora belopp till KÖMS. Bankdirektör K.A. Wallenberg donerade redan sent 1920-tal, medel som möjliggjorde att under åren 1928-1929 bygga till en tredje våning på sällskapets lokaler i Karlskrona. Den våningen innehåller idag KÖMS bibliotek. Detta följdes upp med en storartad gåva 1961 för att möjliggöra inbindning, reparation och konservering av sällskapets böcker och övriga samlingar. Utan de årliga belopp KÖMS fortsätter att uppbära från familjen Wallenberg och dess stiftelser, så skulle den omfattande och allt mer forskningsuppmunrande verksamhet som KÖMS bibliotek bedriver, inte vara möjlig.

Akademien tilldelar avgående ordförande, ordinarie ledamoten *Michael Zell* (t.h.), akademiens medalj i guld. Michael Zell har under fyra år verkat som akademiens ordförande. Under Michael Zells ledning har akademiens arbete fortlöpande vitaliserats med syfte att ta ytterligare plats i försvarsdebatten. Det har bl.a. gjorts genom att ta initiativet till ”Marinplanen”, senare kallad *En Marin för Sverige*, samt driva fram den årliga Marinkonferensen. Ekonomin har förbättrats genom klok rådgivning och resurshushållning. Vidare har Michael Zell valt att särskilt engagerat sig i bibliotekets verksamhet. Ovanstående talar sammantaget för att Michael Zell ska tilldelas akademiens medalj i guld.

Akademiens medalj i silver

Akademien tilldelar ordinarie ledamoten *Peter Bager* (t.v.) akademiens medalj i silver. Peter Bager belönas för sina insatser att som engagerad projektledare effektivt organisera och leda det projekt som styrelsen etablerade våren 2017 under arbetsnamnet ”Marinplanen”. Arbetet började bokstavligt talat från ett vitt papper och Peter Bager startade det mycket insiktsfullt med att engagera vetenskapsgrenarna. Det ledde till ett omfattande material som krävde ett betydande redigeringsarbete för att hitta balansen mellan bredd, djup och omfång. Mot slutet av året fick projektet den form som sedan kunde presenteras under namnet *En Marin för Sverige*. Utöver arbetets goda mottagande hos den avsedda målgruppen har det också nått stor framgång i akademien genom ett av flera omvittnat ökat engagemang inom vetenskapsgrenarna och hos ledamöterna.

Akademien tilldelar ordinarie ledamoten *Christer Svensén* (t.h.) akademiens medalj i silver. Christer Svensén belönas för ett engagerat och förtjänstfullt genomfört arbete i styrelsen som ordinarie ledamot och främste företrädare för vetenskapsgren II. Han har med sin bakgrund som forskare på hög akademisk nivå tillfört ytterligare perspektiv på vårt eget akademiska arbete. Det omfattar även analysarbetet inför de belöningar KÖMS delar ut till studenter och forskare vid de institut som arbetar inom akademiens vetenskapsområden. Christer Svensén har därtill varit en stark och tydlig röst för försvarsmedicin i allmänhet och marinmedicin i synnerhet.

Akademien tilldelar Professor *Lars Ericson Wolke*, FHS, akademiens medalj i silver. Lars Ericson Wolke belönas för sin omfattande forskning och publicering av sina arbeten inom det marinhistoriska området. Den berättarglädje som präglar hans böcker utgår från hans tydliga vilja att öka insikten och kunskapen hos läsarna om de marina konflikterna och sjöstridernas betydelse i Västerhavet och Östersjön för den svenska nationens skydd och utveckling. Lars Ericson Wolke tillför därmed KÖMS vetenskapsområde ett i akademiens intresse berömligt historiskt- och nationellt perspektiv.

Akademien tilldelar Fänrik *Jennifer Lindholm, nu Torstensson*, akademiens medalj i silver. Fänrik Jennifer Lindholm har skrivit en mycket förtjänstfull och viktig uppsats under Försvarshögskolans officersprograms kurs självständigt arbete 2015-2018. Arbetet är av skolan hårt inriktat mot att lära sig en studiemetod. Inom ramen för dessa strikt formella krav och det begränsade formatet har fänrik Lindholm utvecklat sina egna teorier och tillfört egna beräkningsmodeller. Hennes val av forskningsområde och ämne fyller en forskningslucka. Valet av forskningsområde *Taktikanpassning – kostnad – effekt för operationerna i Adenviken och utanför Somalia*, är ett klassiskt exempel på operationsanalys, därtill med hög aktualitet. Det är något den militära professionen behöver tillföras i större utsträckning. Detta arbete, väl utöver vad som kan anses krävas av en kadett under utbildning, önskar KÖMS belöna. Utöver medalj tilldelas Fänrik Lindholm penningbelöning om 25 000 kronor ur Marin-litteraturföreningens fond. Uppsatsen kommer att publiceras i *Tidskrift i Sjöväsendet* i bearbetad form efter samråd med redaktören.

Akademiens medalj i brons

Akademien har efter förslag från marinens samtliga förbandschefer beslutat att akademiens medalj i brons i Kvinnoförbundet för Sveriges Sjöförsvars anda ska tilldelas följande soldater och sjömän (medaljörerna presenteras i ordning som de står på bilden från vänster till höger).

Korporal *Andreas Lyman*, Sjöstridsskolan. Andreas Lyman har med dagens mått mätt lång karriär som sjöman i marinen. Värnplikten gjordes på HMS *Carlskrona* vid dess senaste utbildningsexpedition (2004). Andreas anställdes på HMS *Falken* 2011 i befattning 2.e kock, för att sedermera bli köksmästare. Andreas har gått från att vara renodlad kock till att numera mer eller mindre ingå i fartygsledningen. Detta då han sedan flera år tar ett mycket stort ansvar för det som sker ombord, i allt från utbildningsfrågor till ordning och uppträdande. L är också att betrakta lite som HMS *Falkens* samvete. Trots stora insatser vid sidan om intendenturen, är det just runt huvudtjänsten som intresset kretsar mest. Andreas läser och går utbildningar för att förkovra sig. Då Andreas kanske är den som arbetar hårdast ombord, oberoende av väder eller vakansläge i byssan, genomför han allt från vardagliga sysslor till representationsmiddagar med inbjudna gäster på diplomatisk nivå med samma perfekta resultat. Skonertdivisionen har sannolikt aldrig nominerat en mer komplett och befaren sjöman för aktuell utmärkelse. Andreas ger sig aldrig. Sju (7) år i byssan på Skonert har ingen tidigare sjöman tjänstgjort, inte på 70 år.

Korporal *Joel Hedberg*, Marinbasen. Joel Hedberg har sedan starten på sin anställning alltid strävat mot att bli bättre och aktivt tagit del i sin egen utveckling. Först som soldat

sedan vidare till stridssjukvård/plutonsjukvårdare och har nu tagit steget vidare mot patrullchef. Som stridssjukvårdare har Hedberg gång på gång visat sin duglighet inom tjänsten såväl vid skarpa ingripanden som under utbildning. Hedberg är en självklar individ när det behövs instruktörsförstärkning. Sommaren 2017 till våren 2018 deltog Hedberg som instruktör på Insatsen EUTM RCA 02 där Marinbasen var uppsättande förband. Insatsen var placerad i Centralafrikanska republiken. Som kamrat är Hedberg rak och ärlig. Lika stöttande som han är när behovet föreligger, lika rak är han när en kamrat och kollega behöver korrigeras och Hedberg har den värdefulla förmågan att göra det på ett utvecklande sätt. Hedberg är mycket uppskattad inom plutonen.

Korporal *Erik Axelsson*, 1.amfibieregementet. Korporal Erik Axelsson tjänstgör på 2.amfbat sedan sin grundutbildning vid Amf 1 2012. Korporal Axelsson har genomfört internationella insatser i befattning som skyttesoldat i Afghanistan (FS25) 2013 och som instruktör i Centralafrikanska republiken (RCA01) 2017. Korporal Axelsson har vid båda tillfällen erhållit goda vitsord där hans kamratskap och goda inställning särskilt har lyfts fram. Korporal Axelsson tjänstgör sedan 2017 som gruppchef på 1.amfibieskytteplutonen, 204.amfibieskyttekompaniet tillhörande 2.amfibiebataljonen där han idag är en stor bidragande faktor till plutonens utveckling och goda anda. Korporal Axelsson har ett mycket gott ledarskap och en god social förmåga vilket präglar hans sätt att lösa uppgift och bilda en god sammanhållning i gruppen och plutonen han ingår i. Korporal Axelsson uppfattas som väldigt ödmjuk och vetgirig inför sin egen och andras utveckling vilket han bevisat vid flertalet tillfällen under det gångna året, exempelvis genom att bli utsedd till bäste elev och kamrat vid Amfibieregementets gruppchefsskola. Utöver detta är Korporal Axelsson genom sitt sätt att vara och handla ett föredöme för yngre kollegor både i och utanför tjänsten.

Sergeant *Fanny Holck Clausén*, 4.sjöstridsflottiljen. Fanny Holck Clausén påbörjade sin militära utbildning vid Sjöstridsskolan januari 2016, där hon utbildades till sonaroperatör minröjning. Då flottiljen, våren 2017, ansökte efter en rekryteringskoordinator var Clausén en av de sökande. Clausén påbörjade tjänsten till sommaren, och har sedan dess gjort ett fantastiskt jobb. Hennes insats inom rekryteringen har gjort stort avtryck, och hon ligger till stor del bakom det goda rekryteringsläget vid flottiljen. Clausén är engagerad, outtröttlig och har en uppfinningsförmåga att synas på ställen och i situationer som verkligen gagnar rekryteringen. Förutom att hon deltagit i alla FM rekryteringsevent har hon arrangerat en lång rad rekryteringshelger, såsom tjejhelger och kockhelg vid flottiljen, för att nämna några. Hon har även genomfört ett stort antal skolbesök och föreläsningar. Clausén är ett föredöme, en föregångskvinna och hon är mycket allmänduglig. Vidare är hon en väldigt god kamrat och oerhört uppskattad vid flottiljen. Hon har inga problem att prata och umgås med alla från skolelever till amiraler. Fanny Holck Clausén har vida överträffat flottiljens högt ställda förväntningar på henne som rekryteringskoordinator.

Vicekorporal *Kevin Nilsson*, 3.sjöstridsflottiljen. Kevin Nilsson har tjänstgjort ombord HMS *Vinga* sedan Juni 2014. Nilsson har under åren byggt upp en god erfarenhetsbank inom både det vapentekniska skräet som fartygstjänsten i allmänhet, vilket gör honom till en värdefull besättningsmedlem. Nilsson är en mycket lojal medarbetare som alltid

gör sitt yttersta för besättningen, fartyget och divisionens bästa. Nilsson är en uppskattat skeppskamrat med en genomgående positiv inställning till yrket och sina kollegor.

Korporal *Jonathan Bodén*, 1.ubåtsflottiljen. Jonathan Bodén är ett gott föredöme för yngre kollegor. Han uppvisar stor personlig mognad och mycket gott omdöme såväl inom som utom tjänsten. De uppgifter han tilldelas löses i god tid och hög kvalitet. Humöret är alltid gott och han möter alltid sina kollegor med ett leende bakom skägget. Jonathan är sinnebild av en ubåtare. Alltid påläst, alltid tjänstvillig och möter alla med glimten i ögat.

Bronsmedaljens historia

Den 14 november 1894 inbjöds Sveriges kvinnor genom ett offentligt upprop att bli medlemmar i ett nybildat förbund, benämnt "Kvinnoförbundet för Sveriges sjöförsvär", med avsikt att, dels själva, dels genom likatänkande systrar inom landet, var på sin ort och på lämpligt sätt, insamla medel för att därmed understödja "Allmänna Försvarsföreningen" i dess fosterländska strävan till höjande av intresset för landets sjöförsvär, samt till en fond för krigsfartygs byggande.

1976 upplöstes kvinnoförbundet i Stockholm och förbundets tillgångar överfördes till föreningen "Sveriges Flotta" i avsikt att även fortsättningsvis uppmuntra värnpliktiga, som utmärkt sig för allmän duglighet och gott kamratskap. Under en lång rad av år utdelades silverbägare till förtjänta värnpliktiga i samband med Kustflottans höst/julavslutningar. Ett par år efter Kustflottans avveckling föreslogs att Kungl. Örlogsmannasällskapet skulle överta ansvaret för utdelningen av förtjänstpriset. Akademiens beslutade därför 2004, efter hörande med Riksmarskalkämbetet, att instifta Kungl. Örlogsmannasällskapets bronsmedalj att utdelas "i Kvinnoförbundet för Sveriges Sjöförsvärs anda".

Akademierna utdelar sedan dess årligen akademiens medalj i brons till de gruppbefäl, soldater och sjömän som bedöms vara den främste vid respektive marina förband och skolor i frågan om allmän duglighet och gott kamratskap.

Medaljen, som är präglad i brons, har samma utformning som akademiens övriga medaljer med kunglig krona. KÖMS medaljer tillhör samtliga kategorier "Övriga officiella medaljer". Dessa är instiftade eller godkända av Kungl. Maj:t, från 1975 av regeringen, och/eller delas ut av statliga myndigheter och akademier.

Hedersomnämningen och stipendier

Styrelsen har från Försvarshögskolan (FHS) i år erhållit sex uppsatser författade av marina elever. Uppsatserna har lästs och bedömts av hela styrelsen.

Utöver Fänrik Jennifer Torstensson tidigare nämnda med silvermedalj och penningbelöning belönade uppsats, har beslutats att;

Akademien tilldelar överstelöjtnant *Claes Berg* (t.v.) hedersomnämning och penningbelöning om 15 000 kronor för väl genomförd uppsats under FHS kurs HSU16-18/HSU 9. Författaren erbjuds att efter anpassning av texten publicera sig i *TiS* efter redaktörens bedömning i varje enskilt fall.

Akademien tilldelar kommandörkapten *Jonas Forsmark* (t.h.) hedersomnämning och penningbelöning om 15 000 kronor för väl genomförd uppsats under FHS kurs HSU16-18/HSU 9. Författaren erbjuds att efter anpassning av texten publicera sig i *TiS* efter redaktörens bedömning i varje enskilt fall.

De två magisteruppsatserna är välskrivna och visar prov på studier av krigsvetenskapligt intressanta områden med ämnesrelevans. Författarna har utifrån kunskapsluckor i tidigare forskning skapat välformulerade forskningsfrågor och besvarat dessa med metodologiskt angreppssätt. Svaren på forskningsfrågorna manar till fortsatta studier och berikar den marina yrkesutövningen och resultaten kan till del utgöra uppslagsverk bland annat för framtida fördjupade samarbeten mellan svenska och finska myndigheter. Det är styrelsens uppfattning att uppsatserna bör belönas av KÖMS för att motivera till fortsatt skrivande och analys av militära och sjömilitära händelser”. Penningbelöningarna utgår ur *Marinlitteraturföreningens fond*.

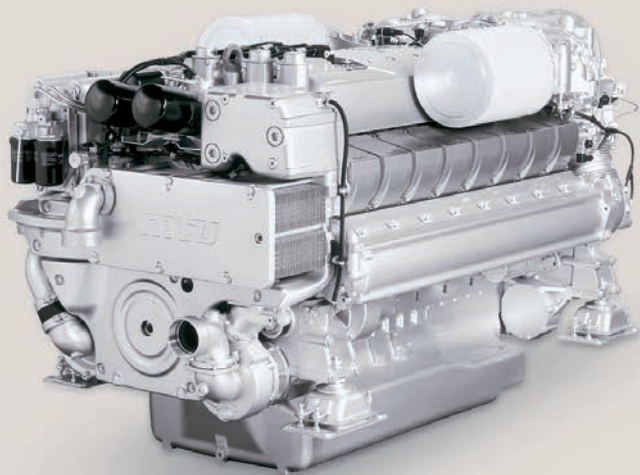
Bilder från högtidssammanträdet

Förstärkt oktett ur Marinens Musikkår.

Från höger till vänster: Jacob Wallenberg, Landshövdingen i Blekinge Sten Nordin med maka Hanna, Anja Grenstad med make konteramiral Anders Grenstad, som vid högtidssammanträdet övertog ordförandeskapet i Kungl. Örlogsmannasällskapet.

MTU performance goes far beyond speed with the evolutionary Series 2000.

This technologically advanced engine boasts the highest horsepower in its class and delivers striking agility and driveability with no limit on full throttle operation. All this, while limiting noise to surprisingly low levels and efficiently managing fuel consumption. And in addition to conforming with worldwide emissions standards, including EPA Tier 2 commercial and IMO, this robust power source comes standard with SOLAS certification. The MTU Series 2000 will put you ahead of the fleet in a number of ways. Why go with the flow? Forge ahead with MTU.
www.mtu-online.com

Your MTU distributor:
SwedMotor AB
Rörvägen 11 | SE-136 50 Jordbro | Sweden
Phone: +46 8 500 121 40 | info@swedmotor.se
www.swedmotor.se

SWEDMOTOR

Power. Passion. Partnership.

WHEN EVERY SECOND COUNTS

BOFORS 40 MK4 NAVAL GUN SYSTEMS

When your survival hangs on a matter of seconds, you need agile weapon systems that enable a lightning-quick response. The Bofors 40 Mk4 naval gun system is designed to meet that demand. It has the capability to rapidly switch between optimised ammunition types, including programmable 3P all-target ammo. This combines with straightforward, cost-effective integration, delivering affordable flexibility — and outstanding survivability.

www.baesystems.com

BAE SYSTEMS
INSPIRED WORK

Göran Arrius tog officersexamen vid Kungl. Sjökrigsskolan 1981 och tjänstgjorde i olika befattningar, främst inom ytattack, fram till 1988 då han anställdes i Trygg Hansa och sedermera SEB. 2011 valdes Göran Arrius till ordförande i Sveriges Akademikers Centralorganisation och 2012 till ordförande i Folk och Försvar. Göran Arrius invaldes som ordinarie ledamot i KÖMS 2014.

Svensk försvarspolitik i oroliga tider

Högtidsanförande hållet vid Kungl. Örlogsmannasällskapets 247:e högtidssammanträde i Karlskrona torsdagen den 15 november 2018.

Abstract: Between 1990 and 2008 much went the right way in global development; democracy spread, HR questions were more pronounced and poverty figures went down. In the last ten years this trend is broken, and we are now facing threats that we never dreamt of just a few years ago. A lot of examples are at hand both in the Swedish neighbourhood and far away, but all are creating a much more insecure situation for Sweden, politically and military. Why do Swedish politicians not respond to these challenges?

- 1. Many decisions are taken too late and the effect is not fully reached until many years after the crisis.***
- 2. A positive perhaps naïve outlook makes politicians see the silver lining rather than the storm coming.***
- 3. Politicians have over the years made general changes in military doctrines in ways no one would dare in other parts of society.***

One could also ask why Swedish security was barely mentioned in the last general elections, especially as all the political parties were more or less agreed on the fact that more money is needed in the situation at hand. I hope that the Swedish politicians take their responsibility seriously and make decisions that stand over time. This would give the different agencies possibilities to make long-term plans and create a firm and broad acceptance with the public.

De synpunkter som jag framför gör jag i egenskap av ledamot i KÖMS och inte som företrädare för någon annan organisation.

Inledningsvis kan man nog lugnt konstatera att vi lever i händelserika och

oroliga tider, där den svenska försvarspolitiken har mycket att förhålla sig till. När Berlinmuren föll 1989 och Sovjetimperiet strax därefter började sitt sönderfall, startade en tid av avspänning, ökad demokrati och även ökad levnadsstandard

i stora delar av världen. Denna uppgång bröts någon gång vid mitten av 00-talet och manifesterades kanske bäst, eller kanske berodde på, den s.k. Lehman-kraschen 2008. Under de senaste tio åren kan vi konstatera att utvecklingen har gått bakåt på de flesta områden om än inte på den ekonomiska, ännu!

Ur ett *säkerhetspolitiskt* perspektiv kan vi vända oss runt om i världen och se många oroande tecken.

Först och mest aktuellt för Sverige är förstas Ryssland som bedriver en uppbyggnad av den militära och semimilitära styrkan i en omfattning vi inte sett sedan det kalla kriget. Ryssland är ett land med en BNP ungefär lika stor som Spanien eller åtta procent av EU:s BNP. När det gäller hur stor del av BNP som läggs på försvarsutgifter hamnar man däremot i toppen, endast sex länder i världen lägger större andel. Rysslands växande ambitioner är inte att ta fel på, Georgien, Ukraina och ökat antal kränkningar till sjöss och i luften är bara exempel på hur Putin önskar återta såväl initiativ som hegemoni i sin och landets närhet. Ökad aktivitet på underrättelseområdet visar också på detta. Det finns all anledning att vara orolig för hur Ryssland agerar, speciellt i ett läge då en sämre ekonomi kan öka de interna spänningarna. Sanktioner och sjunkande oljepriser sätter hård press på Rysslands ekonomi. I Ryssland kan man också konstatera att demokratin går kraftgång, den fria pressen blir alltmer trängd och att mänskliga rättigheter kränks i en allt större utsträckning. Ryska män lever 15 år kortare än i andra utvecklade länder.

Kina är en stormakt på stark uppgång och med stora ambitioner. Den militära uppbyggnaden går snabbt och man visar tydligt att man vill kontrollera sitt intresseområde och att man är beredd att sätta

kraft bakom orden, både militärt och ekonomiskt. I Kina har makten nu samlats i en mycket liten krets med Xi Jinping som centrum. Kinas interna säkerhetstjänst och externa underrättelsetjänst sysselsätter miljoner anställda med extrem kontroll av medborgarna och bedömningsvis stort intresse för andra nationer. Den extrema ekonomiska utvecklingen har mattats av och många bedömare oroas av ett ökande skuldberg och en mycket stor statlig, omodern industri med extrema utsläpp av föroreningar. Samtidigt har Kina nu en medelklass som får det allt bättre och med ökande krav, till skillnad från en mycket fattig befolkning på landsbygden.

USA har under de senaste åren blivit ett allt mer osäkert kort i den säkerhetspolitiska leken. Under hela efterkrigstiden har man varit västerlandets garant på många områden men nu drar USA sig tillbaka från de arenor som man tidigare dominerat. Exempel på detta är hur man agerar i FN, WTO och NATO. USA har lämnat FN:s Råd för mänskliga rättigheter och även Parisöverenskommelsen. Ekonomiskt är USA fortfarande den starkaste makten, men Kina är i hasorna och beräknas gå om USA inom några år. Detta har fått Trump att agera med tullar och handelshinder på ett sätt vi inte sett på många år och vissa talar om ett rent handelskrig. USA har också infört hårda sanktioner mot Iran, vilket knappast minskar spänningarna i det området. Konflikterna med Iran och Nordkorea har gjort kärnvapenfrågan mer aktuell än på länge. USA:s ekonomi har gått mycket starkt under de senaste tio åren men har varit dopad av en mycket låg ränta och stora ekonomiska stimulanser, frågan är vad som händer när konjunkturen vänder nedåt? I USA har de rikaste blivit betydligt rikare medan medel- och

låginkomsttagare inte fått några reala inkomstökningar under de senaste 20 åren, detta leder till ökade spänningar och ökad populism.

Europa och EU har blivit en alltmer splittrad kontinent. Sydeuropa drabbades hårdast av den ekonomiska kraschen 2008 och vissa länder har inte hämtat sig ännu, Grekland är ett tydligt exempel men Italien har stora problem i sitt bank-system som hotar bryta samman. Vilka följer detta skulle få är osäkert men man bör minnas att Italien har en ekonomi tio gånger större än Greklands! EU och euron skulle med säkerhet påverkas mycket negativt.

I de östra delarna av Europa ökar nationalismen och populismen starkast, vi ser en ökad främlingsfientlighet och mänskliga rättigheter är satta under stark press och gemenskapen med EU ifrågasätts starkt, grundläggande EU fördrag nonchaleras. Vi kan också se en större samsyn i sakfrågor mellan de starkt nationalistiska och Ryssland, en ohelig allians men inget nytt för den som kan sin historia.

Västra EU domineras av Brexit. I denna stund finns endast ett osäkert avtalsförslag mellan Storbritannien och EU om hur livet länderna emellan ska se ut efter mars 2019, i värsta fall kommer vi att se oändliga köer vid tull och gränskontroller, en minskad handel och minskad ekonomisk utveckling. Gränsen mellan Nordirland och Republiken Irland är ett annat problem som kan blossa upp om inget avtal finns på plats. En i sanning olycklig utveckling, inte minst för Sverige.

Utöver dessa exempel ligger naturligtvis klimathotet, som, om inte kraftiga åtgärder vidtas, kommer att kunna hota hela existensen på vår planet. Det har

givetvis också har en stark säkerhetspolitisk implikation.

Migrationsströmmarna såg vi tydliga exempel på för några år sedan i Sverige, dessa kan nog ändå anses som krusningar på ytan jämfört med vad som väntar inom en 20-årsperiod, kanske främst betingad av befolkningsökningen i flera afrikanska länder. Utifrån dessa exempel på hur orolig vår värld är skulle man tro att politiken sedan länge insett allvaret och anslagit medel för en ökad svensk säkerhet, så är ju som vi alla vet, inte fallet, i vart fall inte i en omfattning som skulle svara mot behoven. Varför inte?

Först skulle jag vilja hävda att svensk försvarspolitik alltid varit sent ute. Centralförsvarssystemet var fullt utbyggt när artilleriet utvecklats så att fästningarna lätt kunde skjutas sönder, vi var väl rustade för andra världskriget 1950 och nu står vi igen illa rustade för att möta ökade hot.

För det andra har vi som regel hellre sett solen komma fram ur molnen än att realistiskt bedöma riskerna för oväder, detta har gjort att vi väldigt snabbt har lyckats rusta ned system som fortfarande var åtminstone hyggligt dugliga utan tanke på vilken tidshorisont som ligger för uppbyggnaden av ett nytt. Exemplet är många men ubåtsjaktssystemet kommer naturligt upp för en som tjänstgjorde i Flottan under 80-talet.

För det tredje tycks politiken, på ett inom andra områden aldrig skådat sätt förändra grundläggande doktriner för försvaret. Att vår säkerhet bäst skyddades genom insatser i främmande land och utan egentligt försvar av vårt territorium är för mig en lika genomgripande förändring som om sjukvården helt plötsligt enbart skulle arbeta med naturmedicin. Jag har svårt att tro att någon skulle våga fatta ett sådant beslut.

På Folk och Försvars Rikskonferens i Sälen i januari framstod de flesta politikererna som ganska eniga om att en resursförstärkning var helt nödvändig även om man naturligtvis var oenig i detaljerna. Många trodde nog i och med detta att säkerhetsfrågorna även skulle få en framskjuten plats i valrörelsen, men av det blev det intet, hur kan det komma sig? Svaret på detta ligger kanske i den enighet som framkom i Sälen. I våra vanliga arbeten är en bra dag på jobbet om man lyckas bilägga någon konflikt, förhandla fram en hyfsad kompromiss eller löst några konflikter. En politiker, och särskilt i valtider, söker istället frågor där partiet har en annan uppfattning än motståndaren, söker konfliktytor för att få igång en debatt, visa bristerna i motståndarens argumentation och på så sätt få medial uppmärksamhet. Med detta sagt har jag stort förtroende för svenska politikernas förmåga till förhandling och konsensus när det verkligen behövs och man upplever att problemen är akuta. Min tro är att skälet till att försvarsfrågan inte kom

fram i valrörelsen var alltför få konfliktlinjer och för lite möjlighet till profilering.

Det kan låta som om jag är kritisk till det politiska systemet. Inget kunde vara mer felaktigt! Självklart kan jag vara kritisk till vissa beslut men i grunden är jag benägen att säga som Winston Churchill:

Many forms of Government have been tried, and will be tried in this world of sin and woe. No one pretends that democracy is perfect or all-wise. Indeed, it has been said that democracy is the worst form of government except all those other forms that have been tried from time to time. (Sir Winston Churchill (1874 - 1965), Hansard, November 11, 1947.)

Förhoppningsvis kommer de politiska ledarna ta till sig att frågan om vår säkerhet i bred mening nu är så akut att man samlar sig till ett klokt beslut, som svarar upp mot behoven, få gälla över tid, ge möjlighet till en klok planering hos ansvariga myndigheter och skapa den folkförankring som är nödvändig för vår säkerhet!

Ledamoten
MICHAEL ZELL

Michael Zell är sedan 2014 Kungl. Örlogsmannasällskapets ordförande.

Ordförandens anförande vid nedläggning av ämbetet

Ordförandens anförande vid avslutningen av akademiens 247:e verksamhetsår, hållet vid högtidssammanträdet i Karlskrona den 15 november 2018.

Herr landshövding, styresmannen vid Kungl. Krigsvetenskapsakademien, gäster, ärade ledamöter, mina damer och herrar. Rubriken "Anförande vid presidii nedläggande av ämbetet" är vad detta anförande vid högtidssammanträdet enligt tradition kallats. Ursprungligen med betydligt mer frekventa skiften av preses, som min befattning ursprungligen hette. Bytet till ordförande var en modernisering på 1840-talet.

Kungl. Örlogsmannasällskapets nomenklatur skiljer sig även i ett annat avseende från övriga kungliga akademier. Vårt namn innehåller inte vårt vetenskapsområde. Det omfattar heller inte benämningen *akademi*. Att vara ett *örlogsmannasällskap* är en vacker tanke, men det underlättar inte uppfattningen om vilka vi är och vad vi vill. Det som brukar kallas varumärke. 25 år yngre Kungl. Krigsvetenskapsakademien började som vi i form av *Krigsmannasällskapet* men bytte klokt nog till sitt nuvarande namn 1805.

För deltagarna vid *Marinkonferensen* 2018 rådde dock ingen tvekan om vår plats och roll. Tänk att under ett valår kunna samla en i det närmaste fullständig Försvarsberedning för en marin valdebatt! Att där mangrant få höra

dem bekräfta *En Marin för Sverige* som ett centralt dokument med stor bäring på deras fortsatta arbete. Det glädde en sjöman. Att den typen av utfästelser har ett *bäst före-datum* som utgår i samma ögonblick det uttalas, hör till det politiska spelets regler.

Men ändock, när jag nu tycker mig från samma håll höra ett ifrågasättande av utveckling av nya ytstridsfartyg, ger det ändå anledning till förvånad besvikelse. *Ska Sverige försvaras måste Sverige försörjas*. Landets sjöförsvär är av avgörande betydelse för detta. Denna saktfärdighet för återtagning av förlorad försvarsförmåga drabbar inte bara projektering av en *Visby II*. Utan också lågt hängande frukter som en halvtidsmodifiering av även den tredje

Gotlandsubåten. En amfibiebataljon, på västkusten för försvaret av de omkringliggande ländernas för sin försörjning i särklass viktigaste logistikfunktion, hamnen i Göteborg. När ändå produktionsapparaten är igång, bygga ytterligare en ubåt typ A26.

Marinen är inte ensam i denna situation. Nyanskaffning av angelägen materiel liksom modifiering och underhåll av befintlig, behövs inom en mängd system och program i hela Försvarsmakten. Överbefälhavaren fick häromdagen ta emot en rapport från Ekonomistyrningsverket. Allt summerat saknas det fram till år 2025 29 mdr för redan planerade investeringar, 88 mdr om även vad som önskas läggs med. En del av kritikens uttryck ligger i att siffrorna ska i sig framstå som hisnande verklighetsfrämmande. Men det är inte en självklar slutsats.

Sverige har den 22:e största nominella bruttonationalprodukten i världen. Vi placerar oss därmed omedelbart utanför den mäktiga G20-gruppen. Så redan i absolut mening har vi en stor ekonomi. Men för att översätta det till ekonomisk kapacitet och förmåga, används ofta samma mått i förhållande till respektive lands befolkning, BNP/capita. Sverige studsar då upp till 11:e plats. Många av länderna framför oss har mycket speciella och smala ekonomier med en liten befolkning. Ekonomier baserade på olja eller finansiella tjänster. Tar man bort dessa hamnar Sverige bland de 5 starkaste ekonomierna i världen.

Men det slutar inte där. Vi har en stats-skuld som ligger på halva EU-snittet, 39 % av BNP mot EU:s 85. Det är uppnått med ett stort mått av budgetdisciplin, så inget jag lättvindigt förordar, men det finns ett utrymme för angelägna infrastrukturinvesteringar. Men inte heller det

räcker för att förstå vår ekonomis styrka. Vi har EU:s 3:e högsta relativa budgetöverskott. Bara att stanna på noll, en outhärlig dröm för många länder, ger 62 mdr, eller 1½ ytterligare försvarsbudget.

Det finns många politiker som hävdar att vi inte har råd med angelägna investeringar i landets infrastruktur, inklusive dess externa och interna säkerhet. Det är möjligt att det är något de inte vill skaka, men säg då det. För råd har vi.

Utän att vi då upplevde revor och allvarliga brister i samhället hade Sverige så sent som på 80-talet försvarsutgifter på knappt 3 % av BNP och på 90-talet över 2. För att nu vara nere på 1. Sveriges BNP uppgick 2017 till knappt 4 600 mdr. 2 % av det blir 92 mdr. Ekonomistyrningsverkets påtalade 7-årsbrist på 29 mdr ligger således inom ett enskilt års försvarsbudget på den nivå många av oss varit vana att se den. Och dit den av många partier i sen tid det uttalats den ska upp till igen. Två år till, av som sagt de sju som återstår till 2025, täcker även behoven upp till de av Försvarsmakten önskade 88 mdr. Mer hisnande är det inte.

Många andra viktiga samhällsfunktioner upplever sig vara sig i samma situation. Polisen, sjukvården, skolan. Sommarens skogsbränder visade på brister i kapacitet och förmåga vad gäller räddningstjänst. Tack vare en stor frivillig insats från just våra kollegor räddades många områden från ytterligare katastrof. Statens tack till dessa många frivilliga var att förmånsbeskatta deras av en tacksam lokalbefolkning bredda smörgåsar, kaffet från fotbollsöreningen och pizzor från ortens företagare.

Vi behöver vända på kuttingen och säkra att våra gemensamma samhällsfunktioner ges den avsedda och förväntade möjligheten att försvara, skydda och

Ordförandeklubban i Kungl. Örlogsmannasällskapet skiftas från sällskapets 77:e ordförande (inkluderat de tre hedersordföranden som funnits) Michael Zell till Anders Grenstad, som därmed blir sällskapetets 78:e ordförande sedan instiftandet 1771 då Abraham von Stauden valdes till preses som den förste i raden.

ta hand om oss, våra barn och våra äldre. Som jag hoppats framgått är det helt och hållet en fråga om vår vilja att prioritera. Men det kräver också politiskt mod. Att våga stå upp för samhällets kärnfunktioner och ifrågasätta övriga utgifter. De kan upplevas angelägna för stunden, men är ofta en kompensation för att i efterhand ställa till rätta en konsekvens av ett tidigare inte helt genomtänkt politiskt beslut. Det kan också vara i ett syfte där man kan ifrågasätta om ändamålet, trots den självklarhet med vilken beslutet ofta fattas, alls ska vara en gemensamt finansierad angelägenhet, en statens kärnuppgift.

Med dessa maktpåliggande ord hälsar jag min efterträdare konteramiral Anders Grenstad varmt välkommen som ordförande i Kungl. Örlogsmannasällskapet – Sveriges marina akademi. Du får som

akademiens främste företrädare en krävande och viktig uppgift. Din kompetens, bakgrund och karriär kommer att betyda mycket för KÖMS förmåga att fortsatt verka för våra syften, sjökrigsvetenskap och sjöväsendet i allmänhet.

Det ankommer inte på mig att recensera min egen insats. Jag hoppas dock till någon del ha uppfyllt de förväntningar som lades i valet av en reservofficer, av en del till och med kallad civilist, till ordförande. Akademiens sedan dess grundande 1771 förste ordförande som inte haft sin huvudsakliga yrkeskarriär i marinen.

Till alla ledamöter, ett mycket varmt tack för ert förtroende. Uppdraget har varit till stor glädje och stolthet för min personliga del. Jag ber härmed att få lägga ned mitt ämbete och överlämna såväl det som denna klubba till Anders för vårt högtidssammanträdes fortsättning.

SEA CEPTOR

The future of naval air defence,
available now.

Sea Ceptor offers the modern navy the very latest in all-weather, self and local area air defence against the broadest of target sets. Soft vertical launch technology allows for both easy and different installation options on a range of surface vessels – new build or retrofit, no problem. With no need for dedicated tracking and fire control radars but capable of operating solely with the ship's 3D surveillance sensors, Sea Ceptor offers even further flexibility. With ship sets already being delivered to the Royal Navy, the future is indeed ready today.

WWW.MBDA-SYSTEMS.COM

Ledamoten
BO RASK

Kommendör Bo Rask är Kungl. Örlogsmannasällskapets sekreterare.

Året som gått

Kungl. Örlogsmannasällskapets sekreterares verksamhetsberättelse för år 2018 föredragen vid det 247:e högtidssammanträdet i Sparresalen, Karlskrona, den 15 november 2018.

Landshövding Nordin, general Göranson, amiraler, ärade ledamöter, mina damer och herrar. Akademiens 247:e verksamhetsår slutar i och med dagen. Stadgarna anger att sekreteraren vid högtidssammanträdet ska sammanfatta vad som har åstadkommits under året inom ramen för akademiens uppdrag i § 1 av akademiens stadgar "att följa och aktivt verka för utvecklingen av sjökrigsvetenskapen och sjöväsendet i allmänhet".

Det har varit ett framgångsrikt år för akademien. Vi har under året hållit nio ordinarie sammanträden. Två sammanträden har avhållits i Karlskrona, två i Göteborg och fem i Stockholm samt idag det 247:e högtidssammanträdet här i Karlskrona. Vi har även genomfört en marinkonferens organiserad som en valdebatt om sjöförsvaret i Stockholm.

Vi har under året slutfört projektet *En Marin för Sverige* som har diskuterats och föredragits på stor bredd. Slutföredragning har genomförts för ordföranden i Försvarsberedningen, riksdagsledamoten Björn von Sydow.

Riksmarskalken har beslutat att strikt anciennitet ska råda vid en redovisning

av akademierna. Det innebär att Kungl. Örlogsmannasällskapet som varken har ordet akademi i namnet och som dessutom börjar på bokstaven ö, nu har fått sin plats fastlagd till nummer fem i ordning av de tio akademierna. I samband med våra ordinarie sammanträden har diskussionerna omfattat en rad intressanta och aktuella ämnen. Bredden imponerar vilket nedanstående väl beskriver:

I november 2017 diskuterade vi i närvaro av Finlands försvarsattaché olika alternativa vägval för kommande framtida anskaffningar av ytstridsfartyg.

I januari i år i Karlskrona diskuterade vi dagens marinofficersutbildning samt debatterade sjöförsvaret med Allan

Widman, riksdagsledamot och ordförande i Försvarsutskottet.

I februari i Stockholm diskuterade vi slutsatserna i Kungl. Krigsvetenskapsakademiens arbete - *Krigsvetenskap i det 21. århundradet*. Vi diskuterade även Marinstridskrafternas nya taktiska reglemente.

I mars i Göteborg med ett stort antal inbjudna gäster gav jag en redovisning av *En Marin för Sverige*. Samma redovisning genomförde jag några dagar tidigare för före detta regementet I 15 kamratförening i Borås.

I maj i Stockholm diskuterades kraven på luftförsvar ombord i våra ytstridsfartyg, varvid konstaterades att luftvärnsrobot är ett viktigt krav för att sjöstridskrafterna ska kunna genomföra områdesförsvar.

Den 30 maj, genomförde vi vår *Marinkonferens* i form av en valdebatt om sjöförsvaret. Valdebatten med deltagande av Försvarsministern, Statsrådet Peter Hultqvist och samtliga åtta partiets ledamöter i Försvarsberedningen fick ett gott genomslag.

I augusti i Karlskrona diskuterade vi marinens nautiska utbildning. Den övergripande slutsatsen är att det tar för lång tid innan sjöofficeren får börja ta ansvar på bryggan.

I september i Stockholm diskuterade vi samverkan mellan Marinen och Kustbevakningen. Här finns mer att göra för att öka den marinoperativa effekten.

I oktober i Göteborg organiserade vi ett seminarium om nyanskaffningen av isbrytare. Presentationer genomfördes av Sjöfartsverkets projektledare för nyanskaffningen, Försvarsmaktens chef för marina och strategiska projekt, Saab Kockums strategichef, Polarforskningssekretariatets enhetschef för marin

forskning och innovationer samt Föreningen Svensk Sjöfarts Director of Safety and Security.

Under dagen har vi besökt Saab Kockums för en orientering om ubåtsprojektet *A26* samt gjort ett studiebesök i skrovhallen.

Styrelsens arbete under en följd av år med att skapa ett intresseväckande program har gett den önskade effekten med mer aktiva ledamöter. Men mer arbete återstår. Akademiens relevans och påverkansmöjligheter står och faller med ledamöternas engagemang.

Akademiens fokus har som bekant under de senaste åren varit att informera om samhällets sårbarhet för störningar i de viktiga sjötransporterna. Vi har gjort det med vår kunskap om att marinstridskrafterna med dessas unika förmåga att verka över hela konfliktskalan är för få. För få för att kunna upprätthålla den territoriella integriteten till sjöss, för få för att kunna kontrollera och förneka annan aktör kontroll över våra sjöleder, för få för att kunna genomföra sjöfartsskydd samt för få att till sjöss kunna möta ett väpnat angrepp. Så få att marinoperativ chef i kris och krig måste välja mellan att uppträda i Östersjön eller i Västerhavet. Både och går inte!

Det synes nu som vårt idoga arbete börjar ge resultat. Såväl försvarsberedning som försvarsutskott bejaktar nu behoven av att kunna skydda våra sjöförbindelser och att det omgående kräver nyanskaffning av örlogsfartyg. Utan skyddsresurser påverkas inte bara vår försörjning och ekonomi. Även vår relation till NATO påverkas negativt om vi inte kan hålla särskilt västkusthamnarna öppna. Göteborg är såväl Norges som Danmarks viktigaste hamn. Samma betydelse har hamnen för de baltiska länderna.

Kungl. Örlogsmannasällskapets sekreterare Bo Rask föredrar verksamhetsberättelsen på högtidssammanträdet i Karlskrona den 15 november 2018.

Det gäller nu att fortsätta påverkansarbetet eftersom planerna för omsättning av de marina förbanden fortfarande är otillräckliga. Påverkan kan bland annat göras med föredrag i olika sammanhang.

Varje nyinvald ledamot ska hålla ett inträdesanförande. Det ska bestå av ledamotens egna synpunkter, idéer, förslag och värderingar och inte utgöras av den allmänna (fastställda) uppfattningen inom dennes verksamhetsområde, myndighet eller företag. De mest intressanta och inspirerande inläggen är de där ledamoten sticker ut hakan något och ger sin egen syn på det valda ämnet. Årets sju inträdesanföranden har behandlat ett brett spektrum av områden;

Ordinarie ledamoten Peter Thomsen talade under rubriken *Framtida officersutbildning i Marinen*. Ledamoten

argumenterade i sitt anförande för nödvändiga förändringar i officersutbildningen med utgångspunkt i de krav som Försvarsmakten har identifierat i samband med perspektivplanearbetet.

Ordinarie ledamoten Erik Lagersten talade under rubriken *Officer och opinionsbildare. Önskvärt eller omöjligt?* Ledamoten gav flera goda och några dåliga exempel på när och hur Försvarsmaktsanställda kan och bör uttala sig för media.

Ordinarie ledamoten Peter Magnus Nilsson talade under rubriken *Försvaret och media, två konsolideringsbranscher i behov av stöd utifrån*. Ledamoten anförde hur den parallella nedrustningen av Försvarsmakten och mediaredaktionerna kraftigt har försvårat det kvalificerade samtalet om försvarspolitik, militär teknologi och utveckling.

Rekommendationen var att för att återta förlorad mark, så måste aktörerna själva främst Försvarsmakten och försvarsindustrin ta ordet i sin makt

Ordinarie ledamoten Peter Ahlås talade under rubriken – *Civil sjömilitär eller sjömilitär i kostym*. Ledamoten visade med exempel från Storbritannien hur Royal Navy och den brittiska civila sjöfarten har lyckats att skapa ett fungerande samarbete till gagn för bägge parter. Ledamoten argumenterade för att en liknade ordning även skulle kunna införas i Sverige med ett bättre resursutnyttjande som följd.

Ordinarie ledamoten Fredrik Hellström talade under rubriken – *Dagens riskprocesser, ökar eller minskar de Sveriges försvarsförmåga?* Ledamoten belyste olika typer av aktiva riskreducerande åtgärder kopplat till utveckling, anskaffning och vidmakthållande av militära system. Bättre analyser syftande till att skapa predikterbarhet kan minska tekniska risker, säkerhetsrisker och projektrisker. En särskild form av projektrisk är finansiella risker. Analyser kan även ligga till grund för beslut om valuta-säkring i större projekt som en riskreducerande åtgärd.

Ordinarie ledamoten Gunnar Möller talade under rubriken – *Taktiska kartor - en förutsättning för effektiv strid till sjöss*. Med stöd av bilder på ett stort antal sjökort och kartor i olika typer av applikationer visade ledamoten tydligt vilken fördel den har i strid som känner sin terräng.

Ordinarie ledamoten Jimmy Johansson talade under rubriken *Överraskning i ett marint sammanhang*. Ledamoten redovisade att en lyckad överraskning innehåller många delkomponenter, till exempel vilseledning och en hög grad av

operationssäkerhet samt att överraskning kan kopplas till flera olika typer av maktmedel.

Hedersledamoten, den franske amiralen Alain Coldefy, skulle ha hållit sitt inträdesanförande i Stockholm i februari. På grund av orsaker utom vår kontroll, har anförandet skjutits fram till den 28 november då amiralen kommer att tala under rubriken - *What's at stake for the French Navy in the 21st century*.

Jag har i flera olika sammanhang talat om att akademien inte är främmande för att stödja våra myndigheter med "a second opinion" i olika ärenden. Hösten 2016 efterfrågade Överbefälhavaren vår kunskap och våra synpunkter på den försvarsplanering som genomförs i Högkvarteret.

Arbetet publicerades i februari i år under namnet - *En Marin för Sverige*. Det är ett förslag från akademien med goda argument för ett tredubblat marint försvar. Vi anser att det är vitalt för Sverige. Vi lyfter fram att det nordiska området nu utgör konfliktzonen mellan NATO och Ryssland. Vi redovisar vårt stora sjöfartsberoende och bristen på insikt om konsekvenserna i breda grupper om sjöfarten upphör på svenska hamnar. Arbetet har mottagits väl. Vid valdebatten framfördes av försvarsberedningen att med Försvarsmaktens Perspektivstudieunderlag, Ingemar Wahlbergs materielutredning och KÖMS *En Marin för Sverige* har Försvarsberedningen nu de dokument som erfordras för sitt fortsatta arbete.

Riksdagens har i år beslutat i enlighet med Regeringens proposition 2016/17:215 *Sveriges sjöterritorium och maritima zoner*. Genom vårt remissyttrande har akademien bidragit till en lagstiftning som ligger i tiden. Bland annat föreslås en angränsande zon till vårt sjöterritorium

och arbetet innehåller en exakt redovisning av gränserna för svenskt sjöterritorium. Det senare kommer att ge ökad stadga i myndighetsutövningen till sjöss.

Vårt bibliotek finns här i Karlskrona. Utvecklingen fortsätter mot ett renodlat forskningsbibliotek. Antalet kontakter med forskarvärlden ökar nu stadigt år från år. Biblioteket är tydligt etablerat. En välbehövlig renovering av bokbeståndet pågår. Biblioteksarbetet har även i år kunnat genomföras med generöst stöd från Jacob Wallenbergs stiftelse, särskilda fonden. Akademien uttrycker sitt varma tack för detta ovärderliga stöd till bibliotekets verksamhet.

Vår tidskrift - *Tidskrift i Sjöväsendet* - ges även i år ut i fem nummer. Samtliga av de sedan 1835 utgivna artiklarna i *Tidskrift i Sjöväsendet* kan idag läsas via akademiens hemsida.

Inventeringen av vår konst, varav merparten hänger här i Karlskrona, är slutförd. Vi saknar tyvärr ett mindre antal verk. Vi hyser dock hopp att de ska återfinnas i samband med att Marinbasen genomför sin konstinventering.

Bildarkivet med över 100 000 fotografier av fartyg och marin verksamhet är sedan några år deponerat hos krigsarkivet och fritt tillgängligt för forskning.

Vid valsammanträdet i september i år kallades sex nya ordinarie ledamöter och en korresponderande ledamot in i akademien. Samtliga är mycket meriterade. Men som akademien alltid meddelar till

de nyinvalda – ni blir inte invalda för vad ni har gjort - utan för vad ni förväntas göra för akademien. Det är således ingen belöning, utan vi ser er som ett reellt bidrag till akademiens viktiga arbete att tala om vårt lands stora sjöfartsberoende och dessa transporters skydd. Det arbetet är helt avgörande för Sveriges framtid, eftersom havet och sjöfarten är blodomloppet i världsekonomin och därmed i vårt lands ekonomiska utveckling. Vår ekonomiska framtid, vår folkförsörjning och vår säkerhet avgörs på haven genom tillgång till fria sjövägar och handelsleder.

Vår absolut viktigaste uppgift är därför fortfarande att övertyga våra politiker och andra beslutsfattare att marinstridskrafterna är för få för att skydda våra sjöförbindelser. Uppgifter och resurser är inte i balans. Lyckas vi, kommer arbetet att leda till stabilitet, fred, säkerhet, utveckling och att skapa välstånd i enlighet med det latinska ordspråket – *mare conjugit – non separat* (havet förenar – skiljer icke).

Våra idag 356 ledamöter följer i fotspåren efter våra grundares arbete med att öka kunskaperna om sjövägarnas betydelse. Det arbetet startade den 15 november 1771 i Stockholm för 247 år sedan, när viceamiralen Kristoffer Falkengreen vid invalet erhöll nummer 1 i ledamotsförteckningen. Den senaste invalde har erhållit nummer 1504. Traditionen lever!

Vi är marina och transporttekniska konsulter och utför:

- Projektering och specifikation vid nybyggnad och ombyggnad av civila och militära fartyg, båtar, terminaler och transportanläggningar
- Projektledning och/eller assistans vid nybyggnad och ombyggnad av fartyg
- Konstruktion och konstruktionsgranskning av fartyg, fartygssystem och anläggningar
- Tekniska och ekonomiska utredningar, analyser, beräkningar och värderingar
- Beräkningar inom strukturanalys, hydrostatik/dynamik, ventilation, el
- Besiktningar inför köp eller försäljning, reparation och ombyggnad av fartyg och anläggningar

www.saltech.se

Kriisa lanserar unik analysmotor - EVSIGHT

Med dryga tio års erfarenhet av utvärdering och analys av händelsebaserad data för svenska Försvarsmakten, förpackar nu Kriisa Consulting AB sina samlade kunskaper i en fristående produkt som enkelt skräddarsys efter respektive kunds specifika behov: EVSIGHT.

– Det som gör vårt system unikt är att det kan hantera alla datakällor oberoende in vilken form grunddaten kommer i, förklarar Henrik Kriisa, VD på Kriisa. Kritiska händelser kan enkelt sorteras fram och visualiseras på ett sätt som gör det både lättare och snabbare att komma fram till precis vad som har hänt även i mer komplexa situationer med mängder av bakomliggande faktorer.

Möjligheten att snabbt och överskådligt kunna strukturera mycket stora datamängder utifrån ett så brett underlag är ny. Tidigare och konkurrerande lösningar är begränsade till ett begränsat antal olika typer av data. Med EVSIGHT kan exempelvis video, ljud, protokoll, geografisk information och tekniska data från ledningssystem eller dylikt bilda ett empiriskt beslutsunderlag för i princip allt slags utredningsarbete.

– Vi tillhandahåller fortfarande både personal och verktyget för de kunder som föredrar lösningen som en helhetstjänst istället för fristående produkt. Men många har både behov och nytta av att göra den här typen av analyser på egen hand, avslutar Henrik Kriisa.

www.kriisa.se

Ledamoten STEN GÖTHBERG

Direktör Sten Göthberg är ansvarig för Kungl. Örlogsmannasällskapets vetenskapsgren IV, "Sjöfart och andra verksamhetsområden av betydelse för sällskapets verksamhet". Sten Göthberg är jur kand och tidigare bla sjörättsjurist vid Sveriges Redareförening och VD för Sjöassuradörernas Förening och driver sedan några år tillbaka egen juridisk byrå. Göthberg är reservofficer vid Livgardet (kav/MP).

Verksamheten i stort under 2017 inom Vetenskapsgren IV (VSG IV) samt kort orientering om den svenska handelsflottan

Årsberättelse 2017 för Vetenskapsgren IV inom Kungl. Örlogsmannasällskapet.

Abstract: It is well known that the Swedish merchant fleet has suffered for decades due to a great number of Swedish vessels being flagged out to other national shipping registers. The consequences of flagging out are well known and very obvious, both for the Swedish shipping community and for the Royal Swedish Navy from a commercial and maritime security point of view. During 2017 the flagging out situation continued but for 2018 we can see a number of vessels coming back to the Swedish register, due in part to the introduction of the new tonnage taxation system, innovative actions from ship owners and good relations between the ship owners and the unions. Swedish ship owners are very much aware of the climate situation worldwide, and most of the new vessels being delivered are prepared for LNG and methanol fuel.

Verksamheten i stort inom VSG IV

Liksom för övriga verksamhetsgrenar inom Kungl. Örlogsmannasällskapet är verksamheten inom VSG IV dubbelriktad. Detta innebär att verksamheten under arbetsåret riktar sig internt till ledamöterna inom verksamhetsgrenen men också externt inom det svenska maritima

klustret. Samverkan med andra sjöfartsrelaterade organisationer och föreningar är i detta avseende av största betydelse. Detta innebär bl.a. att när akademien har sina ordinarie sammanträden och seminarier i Göteborg i mars och oktober månad bjuds alltid dessa organisationer och föreningar in till den öppna delen av sammanträdet, vilket oftast är ett sjöfartsrelaterat seminarium kompletterat med ett

inträdesanförande av nyinvald ledamot. De inbjudna organisationerna och föreningarna hörsammar ofta med uppskattning dessa inbjudningar och närvaron är ofta god också vid den avslutande mid-dagen ombord s/s *Marieholm*.

Sedan ett antal år tillbaka har akademien varit representerad vid Folk och Försvars Rikskonferens i Sälen. Så även mellan den 8 - 10 januari 2017. Värdet av att vara representerad vid denna välkända försvars- och säkerhetskonferens ska inte underskattas även om fokus inte alltid ligger på de marin- och sjöfartsrelaterade intresseområdena. Samverkan och erfarenhets- och informationsutbyte är alltid värdefullt och kontaktskapande.

Den 21 mars genomfördes det första ordinarie sammanträdet i Göteborg för året ombord s/s *Marieholm*. I sedvanlig ordning inbjöds försvars- och sjöfartsintresserade organisationer och föreningar till den öppna delen av sammanträdet. Seminariet behandlade den svenska katastrofmedicinska beredskapen och huvudtalare var arméöverläkare Magnus Bli-mark. Seminariet belyste på ett mycket tydligt och samtidigt oroväckande sätt den nuvarande situationen för den civila och militära katastrofmedicinska beredskapen samt vilka åtgärder som behövs för att återfå en tillräcklig och ändamåls-enlig beredskap i det svenska samhället. Arméöverläkaren annonserade kommande katastrofövningar som sedermera kom att genomföras under året bl.a. inom Göteborgs Garnison på FöMedC och Sahl-grenska Universitetssjukhuset.

2017 års Världssjöfartens Dag genomfördes på World Maritime University i Malmö den 26 september med akademien som delarrangör. WMU är ett av de få FN-organen i Sverige och har ett stort internationellt anseende. Årets tema var

”Connecting Ships, Ports and People” vars syfte var att lyfta fram olika skilda aktörer som arbetar inom sjöfart och logistik, även de sjömilitära. Temat, som är världsomspännande, fastställs av FN-organet IMO i London men behandlas enligt nationell inriktning och bestämmande. Även vid detta tillfälle gavs möjlighet att informera om verksamheten inom KÖMS.

Vid det ordinarie sammanträdet den 18 oktober i Göteborg genomfördes under den öppna delen seminariet ”Dags för sjöfarten att växla drivmedel – men alternativen är många”. Detta seminarium var ett samarrangemang mellan VSG III och VSG IV. Vid seminariet hade förutom ledamöter och representanter för sedvanliga maritima organisationer och föreningar även den amerikanska marinattachén Captain (N) Elizabeth Thomas inbjudits och seminariedeltagarna blev informerade om US Navy uppfattning i ämnet. Akademiens bägge göteborgsseminarier har uppmärksamrats och refererats i Sjöfartstidningen på ett bra och informativt sätt.

En viktig fråga inom akademien och då i synnerhet inom VSG IV har sedan flera år tillbaka varit behovet av fri och säker sjöfart, sjöfartsskydd och därmed anslutande frågor kring folkförsörjning i kris och krig. Dessa frågor har akademien tydliggjort vid ett flertal tillfällen under årens lopp, inte minst under tidigare Almedalsveckor. Dessa viktiga frågor belystes och diskuterades vid akademiens genomförande av Marinkonferensen den 29 juni i Stockholm. Vid konferensen deltog företrädare för bl.a. Livsmedels-handlarna, Volvo AB, Stena AB, Marinchefen och försvarspolitikern inom ramen för Försvarsberedningen. Ledamöter ur VSG IV deltog och var aktiva vid

genomförandet av konferensen som även fick sin efterföljare under 2018.

Under året påbörjades även arbetet med den s.k. Marinplanen som sedermera kom att presenteras under namnet *En Marin* för Sverige. I detta arbete har ett flertal ledamöter i VSG IV deltagit och bidragit med underlag och fakta och då i synnerhet vad gäller den civila delen. Skriften har vid olika tillfällen spridits vid seminarier arrangerade bl.a. av Föreningen för Göteborgs Försvär.

Det ständigt pågående arbetet att aktivera passiva ledamöter i akademien har fortsatt under året under ledning av OL Sten Göthberg.

Den svenska handelsflottan

De senaste åren har för den svenska sjöfartsnäringen inneburit att den svenska handelsflottan fortsatt drabbats av en olycklig utflaggning. Detta har fått stora både kommersiella men också försvarsmässiga konsekvenser. Den 31 december 2016 bestod den svenskflaggade handelsflottan av 122 handelsfartyg och samma datum ett år senare var 118 handelsfartyg registrerade i det svenska registret och bar därmed svensk flagg (över 500 BRT). Vid samma tidpunkter fanns 92 respektive 89 fartyg som var berättigade till sjöfartsstöd enligt beräkningar från Delegationen för sjöfartsstöd. Trots denna fortsatt negativa utveckling för den svenska flaggan under året uppvisar många svenska rederier en tidigare sällan skådad investeringsvilja, entreprenörskap, säkerhetsmedvetenhet och klimatförståelse som torde vara världsunik. Aldrig tidigare har så många svenska fartyg beställts vid utländska varv, företrädesvis i Kina och

Holland, med LNG (Liquid Natural Gas) och metanol som framdriftsmedel. Dessa fartyg kommer succesivt att tillföras den svenska handelsflottan inom de närmaste åren vilket medför ett efterfrågat tillskott till den alltmer ålderstigna svenska handelsflottan. I skrivande stund är det mycket positivt att konstatera att ett flertal av dessa nybeställningar kommer efter leverans att bära svensk flagg. Svenska rederiers omvittnade miljömedvetenhet rimmar väl med det av Sveriges riksdag under året antagna klimatpolitiska ramverk som syftar till att Sverige senast år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären.

Den 1 januari 2017 infördes det sedan flera år tillbaka framarbetade s.k. tonnageskattesystemet vilket innebär att ramvillkoren för den svenska flaggan på ett mycket påtagligt sätt förändrats i positiv riktning. Den svenska flaggan får därmed likartade konkurrensvillkor som gäller i Sveriges närmaste grannländer. På sikt kommer detta skattesystem att innebära en förhoppningsvis påtaglig inflaggning till det svenska registret med allt positivt som följer med detta i form av bl.a. ökat antal praktikplatser ombord, utbildning, teknisk utveckling, innovationskraft och entreprenörskap. Antalet fartyg med svensk flagg ökar för närvarande för första gången på många år. Dock behövs några justeringar inom tonnageskattesystemet så att alla segment inom sjöfarten kan få ta del av systemet. Efter dessa justeringar räknar branschen med att ca 18 000 nya arbetstillfällen kan skapas fram till år 2020. Det för närvarande goda klimatet mellan sjöarbetsmarknadens parter gör också att sjöfartsnäringen ser ljus på framtiden.

Sjöräddningsällskapet
presenterar stolt:
**IT-gruppchef Claes Hilmersson
och säljare Gustav Juliusson.**

Claes och Gustav är två av våra 2 000 frivilliga. Tillsammans lägger de tusentals timmar av sin lediga tid för att öva sjöräddning, allt för att du ska kunna känna dig trygg när du är ute med båten. Som medlem får du hjälp även om det bara handlar om motorstopp en strålande sommar dag – utan att det kostar någonting. Det är vårt tack för att du stödjer oss. Vi är en ideell förening och får inga bidrag från staten, så ge gärna en gåva eller bli medlem på sjoraddning.se.

FRIVILLIGA SJÖRÄDDARE SEDAN 1907.

SJÖRÄDDNINGSSÄLLSKAPET

Dina pengar kommer fram! Vi har 90-konto och kontrolleras av Svensk Insamlingskontroll.

Ledamoten
ROBERT DALSJÖ

Fil. Dr. Robert Dalsjö är forskningsledare vid FOI samt major i marinens reserv.

Underrättelser, ledning och verkan i gråzonen

Abstract: The grey zone between war and peace can be exploited by an antagonist to move his positions forward or to intimidate other states without triggering an open armed conflict. Our armed forces, not least our naval forces, need to have the capability to effectively counter such attempts. In order to do this, it is first necessary to be able to discern and identify such attempts, including who is acting and what the purpose of the action is. Secondly, our forces need to be capable of “shadow boxing” against an antagonist in a manner that may be counterintuitive to many Swedes fostered in a mind-set of avoiding confrontation or provocations. Nonetheless, such actions may be necessary if engaged in struggle for local dominance, and a doctrinal basis for such action – which currently is lacking – should be developed.

Inledning

Bakgrund

Det finns en gråzon mellan djupaste fred och öppet krig som en aggressiv part kan utnyttja för att stegvis flytta fram positionerna utan att utlösa en fullskalig väpnad konflikt. De mest uppenbara exemplen på senare år är kanske annekteringen av Krim och Kinas krypande etablering av kontroll över Syd kinesiska sjön, men även det ryska agerandet i Östersjön och Svarta havet kan räknas hit.

Aggressivt agerande i gråzonen kan vara både med dold avsändare (t.ex. sabotage) och med öppen avsändare (t.ex. makt demonstrationer).

Vikten av att kunna hantera utmaningar och hot i gråzonen, liksom av att kunna motstå olika slag av påtryckningar, har på senare tid lyfts fram av både Försvarsmakten och Försvarsberedningen.¹ Behovet avspeglas också i det senaste försvarsbeslutet, där målen för det militära försvaret har justerats till att också

1. Försvarsmakten, *Militärstrategisk doktrin – MSD 16* (Stockholm: Försvarsmakten, 2016); Försvarsberedningen, (*Motståndskraft - Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025*, Ds 2017:66 (Stockholm: Försvarsdepartementet, 2017); Försvarsmakten, *Tillväxt för ett starkare försvar: Slutredovisning av Försvarsmakten perspektivstudie 2016-2018* (Stockholm: Försvarsmakten, 2018).

omfatta att ”skydda Sveriges handlingsfrihet vid politisk, militär eller annan påtryckning...” Av försvarsbeslutets omformulerade fyra uppgifter till Försvarsmakten har tre en stark koppling till gråzonen.²

Agerande i gråzonen sker enligt en särskild logik som följer av att det inte är fred men ändå inte krig; verkligt militärt våld används sällan, men möjligheten av detta finns hela tiden och präglar därför spelet, samtidigt som legala och mediala faktorer ofta har stor betydelse.

Lösandet av uppgifter i gråzonen medför problem och utmaningar som inte på samma vis föreligger vid normalverksamhet eller vid försvar mot väpnat angrepp:

- att uppfatta och korrekt tolka det som händer och motpartens förmåga och avsikter;
- att utnyttja egna stridskrafter så att motpartens agerande bemöts eller blockeras, och/eller att egna mål främjas;
- att göra detta inom ramen för ett fredstida regelverk, samtidigt som upptrappning till användning av vapenmakt är möjlig;³

2. De fyra målen är att ”hävda Sveriges suveränitet, värna suveräna rättigheter och nationella intressen; förebygga och hantera konflikter och krig; skydda Sveriges handlingsfrihet vid politisk, militär eller annan påtryckning och om det krävs försvara Sverige mot incidenter och väpnat angrepp; samt [att]skydda samhället och dess funktionalitet i form av stöd till civila myndigheter.” *Regeringens proposition 2014/15:109 Försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar 2016–2020*, s. 52.

3. För det fall det inte kan uteslutas att gråzonshanteringen kan komma att övergå till försvar mot väpnat angrepp tillkommer också kravet att lösa gråzonsuppgifterna samtidigt som

- att göra detta inom ramen för ledning från politisk eller militärstrategisk nivå som kan vara detaljerad och begränsande.

Frågeställning

Vilket stöd i form av underrättelser och ledning behövs för att de marina stridskrafterna ska kunna få god verkan mot en aggressiv motpart i gråzonen?

Disposition, metod och avgränsningar

Problemen sönderfaller naturligen i tre grupper:

- En grupp som gäller varseblivning och tolkning av ett skeende. Detta är i första hand en underrättelsefråga, i andra hand en ledningsfråga.
- En grupp som gäller principer/doktrin för agerande. Detta är både en fråga om ledning och om verkan.
- En grupp som gäller balansen mellan ledning under central kontroll och respektive uppdragstaktik.

Dessa frågeställningar kommer att diskuteras i tur och ordning, med fokus främst på de två första, varefter tentativa slutsatser dras i sammanfattningen. Eftersom detta är en kort och öppen essä kommer frågorna att behandlas diskursivt – det vill säga resonerande – och utan referenser till skarpa erfarenheter. Begränsningar i tid och omfång gör att frågorna endast kan behandlas översiktligt och inte uttömmande, liksom att resonemang och slutsatser måste ses som tentativa och preliminära. De marina förbandens rörlighet, skydd och uthållighet, särskilt

resurser sparas för att kunna möta ett väpnat angrepp. Men eftersom resursfrågor har avgränsats bort i denna essä tas detta inte upp vidare här.

uthålligheten, är också relevanta förmågor i gråzonen, men behandlas av utrymmesskäl inte här.⁴

Diskussion

Varseblivning och tolkning

Marina förband som engageras för uppgifter i gråzonen behöver stöd med underrättelser som produceras på taktisk, operativ och kanske även strategisk nivå, och som gäller tre grupper av frågor: vad det är som händer, vem det är som agerar och varför, samt denna aktörs förmågor. De marina förbanden har också en egen roll på underrättelseområdet, främst vad gäller inhämtning och rapportering, men i snabba lägen också vad gäller lokala stridstekniska bedömningar.

Varom är det fråga?

Ett grundläggande problem kan vara att upptäcka att man är utsatt för någon form av angrepp eller påtryckningar, liksom att man alls befinner sig i gråzonen. Även om en del åtgärder som den aggressive motparten kan tänkas vidta är självindikerande så kan andra åtgärder tolkas som spontana händelser, slarv, olyckor eller tillfälligheter. Att påvisa att dessa kanske till synes separata händelser inte är slumpmässiga, utan utgör led i en antagonists kampanj för att påverka Sverige, kan vara svårt.⁵

4. Kraven på uthållighet, inklusive antalet fartyg/förband och besättningar, sjötåligghet mm behandlas i bland annat slutrapporten från perspektivstudien (se not 1) och i Kungl. Örlogsmannasällskapet, *En marin för Sverige* (N.p.: KÖMS, 2018).

5. Jfr Daniel Jonsson, *Typfall 5: Utdragen och eskalerande gråzonsproblematik: Komplettering av hotbildsunderlag i utvecklingen av civilt försvar* FOI Memo 6338 (Stockholm: FOI, 2018); Malin Severin, *Tidig förvarning och icke-militära angreppssätt: Utmaningar för*

Vem agerar och varför?

När man väl har dragit slutsatsen att det finns ett mönster i händelseförloppet och att det finns en aktör och en avsikt bakom detta så infinner sig frågor om vem som agerar och varför.

För närvarande är det kanske naturligt om det enklaste svaret på den första frågan är Ryssland. Men såväl kravet på analysens spårbarhet och renhet, som frågan om analysorganens externa trovärdighet och analysprodukternas genomslag, gör det nödvändigt att andra möjligheter har beaktats men trovärdigt uteslutits, samt att slutsatsen kan ledas i bevis med tillräcklig konfidens för att övertyga chefer och andra beslutsfattare.

Om aktören har identifierats återstår att klarlägga avsikten och motiven bakom avsikten. Att det görs är särskilt viktigt när avsikten inte bara är att identifiera och rapportera händelser, utan också att skapa underlag för åtgärder för att motverka en antagonists mål och avsikter. Dessutom kan det vara frågan om ett utdraget förlopp, där motpartens mål och prioriteringar kan ändras under resans gång.

Det kan tyckas att påtryckningar borde ske någorlunda öppet för att ha utsikt till framgång, men det kan man inte räkna med i Rysslands fall, och därtill kommer möjligheten av att avsikterna är subtila, indirekta eller långsiktiga, som t.ex. att öka en svensk känsla av sårbarhet, svaghet och utsatthet.

Av särskild vikt är också naturligtvis att besvara frågan om det som pågår kan vara förskeden till ett väpnat angrepp i någon form, eller om det annars föreligger ett angreppshot, eftersom detta skulle

underrättelsetjänsten, FOI-R-4577--SE (Stockholm: FOI, 2018).

ha långtgående implikationer för hur vi kan och bör agera med egna styrkor, inte minst behovet av skydd och av att hålla med resurserna.

Känn din motståndare!

Vid sidan av svar på ovanstående frågor så behöver vi också veta ett antal saker om motparten. Här återfinns konkreta uppgifter om antal och prestanda för plattformar, vapensystem och sensorer, doktrin och normalt operationsmönster mm, men också mjukare aspekter såsom lydnadsförhållanden, befogenheter/insatsregler, moral, lojaliteter, personligheter, och starka respektive svaga eller sårbara sidor.

Data och bedömningar om dessa förhållanden behövs oavsett om våra egna motåtgärder är reaktiva eller proaktiva, men ett proaktivt uppträdande kan komma att ställa högre krav på kunskap avseende de mjukare faktorerna.

Principer för agerande

Marina – och för del delen också andra – förband som ska användas i gråzonen behöver inte bara stöd av ett regelverk som reglerar befogenheter och skyldigheter, såsom IKFN, utan också av en utvecklad och väl förstådd och förankrad doktrin som anger riktlinjer och principer för agerande.⁶ Existensen av en sådan doktrin är särskilt viktig om förbanden ställs inför situationer som inte förutsetts i regelverket, och som kan medföra risk för passivitet eller överdriven undfallenhet, alternativt för oavsiktlig eskalering.

Likaså krävs en utvecklad och väl förstådd doktrinär grund för att kunna rätt värdera handlingsvägar som går emot invanda tankemönster eller etablerad

6. Försvarsmakten, *Handbok IKFN: Hävdandet av vårt lands suveränitet och territoriella integritet* (Stockholm: FM, 2016).

praxis. Ett förhållningssätt som sitter djupt hos många i Försvarsmakten är att i händelse av kris eller konfrontation så ska man backa hem, ligga lågt, och absolut inte göra något som kan provocera eller eskalera. Attityder av detta slag kan bli en allvarlig black om foten för Försvarsmaktens och marinens möjligheter att verka i gråzonen.

Tyvärr finns för närvarande inte en doktrinär grund för agerande i gråzonen, vare sig inom marinen eller inom Försvarsmakten som helhet, och därmed inte heller verktyg för att lösa upp dessa knutar. På Försvarsmaktnivå finns visserligen MSD 16 som behandlar gråzonen och talar om att ”Under fred och kris ska Försvarsmaktens agerande vara offensivt i syfte att skapa en tröskeffekt” och som därtill framhåller att ”Att backa och vara inaktiv är inte alltid de-eskalering, utan ett offensivt agerande kan i gynnsam kontext ge bättre resultat”.⁷ Men tyvärr så har MSD 16 mer karaktären av en programskrift än en militär doktrin och det finns heller ingen enighet om hur dessa skrivelser ska tolkas. Inte heller så verkar det i dagsläget finnas ett mer utvecklat tänkande på central Försvarsmaktsnivå om agerande i gråzonen.⁸

7. MSD 16, s 54, 32.

8. Jag har efterforskat ett sådant, men inte funnit något inom Försvarsmakten. På FHS finns en PM av Anders Palmgren, *Gråzonsproblematik*, daterad 2017-01-25, på FOI finns tre öppna rapporter om tröskelförmåga som innehåller en del av relevans för agerande i gråzon: Krister André, *Krigsavhållande tröskelförmåga: Det svenska försvarets bortglömda huvuduppgift?* FOI-R-3852—SE (Stockholm: FOI, 2014); Madelene Lindström, Fredrik Lindvall, *”Vill du ha fred, rusta för krig”*: *Perspektiv på en svensk tröskel*, FOI-R—4047—SE (Stockholm: FOI, 2015); Robert Dalsjö, *Fem dimensioner av tröskelförsvaret* FOI-R—4458—SE (Stockholm: FOI 2017).

Inom marinen är läget inte bättre vad gäller formell doktrin. Gällande Taktikreglemente för marinstridskrafterna TRM 1 (A) är från 2010 och saknar närmast både ett nationellt perspektiv och en syn på agerande i kris och gråzon.⁹ Vad gäller informell doktrin är läget dock något bättre, vilket framgått av övningar. Möjligen är detta därför att förhållnings-sätt och metoder dels i någon mån faller sig naturligt för marina förband, dels har traderats muntligen från 1980-talets konfrontationer med Sovjetunionen.

I avsaknad av en giltig och utvecklad styrande doktrin för agerande i gråzonen kommer jag därför att här kort att redogöra för några tankar och principer som enligt min egen och Thomas Hultmarks uppfattning borde vara vägledande.¹⁰

Väpnad krishantering mot en antagonist sker oftast utan vapnen används, men präglas ändå starkt av att övergång till stridshandlingar hela tiden är möjliga. Kommunikation mellan parterna, och mellan parterna och tredje part, sker då vanligen både verbalt och med ”kroppsspråk”, d.v.s. militärt agerande, där den senare formen av kommunikation vanligen tillmäts störst trovärdighet och vikt.

Det handlar ofta om att uppnå en dominant position relativt motparten. Detta över/underläge är i första hand stridstekniskt och psykologiskt, men kan också vara legalt och medialt.¹¹ Även om den

9. *Taktikreglemente för marinstridskrafterna TRM 1 (A)*, December 2010.

10. Detta avsnitt bygger på tankegodis som först utvecklats i Robert Dalsjö, Thomas Hultmark, ”Hur uppnå verkan i kris och gråzon?”, *Kungliga Krigsvetenskapsakademiens Handlingar och Tidskrift*, 2017:2.

11. Detta visades för en bredare allmänhet under hösten 2017 då en rysk jaktpilot belönades för insatser i Syrien och skröt med hur han manövrerat sig till skjutläge mot amerikanska

militära potentialen för våldsutövning är central, och viljan och skickligheten att utöva militärt våld och att riskera förluster är ett mycket viktigt kort, så är kraftmätningen huvudsakligen förlagd till den kognitiva arenan/dimensionen. Väpnad krishantering skulle kunna liknas vid skuggboxning eller vid en form av schack där båda parter flyttar sina pjäser för att få eller förneka motståndaren ett överläge. Viktigt för utgången kan vara respektive parts vilja att riskera att kraftmätningen övergår till fysisk form, med andra ord vem som viker först.

En framstöt från motsidan behöver inte nödvändigtvis mötas med ett defensivt drag. Det kan vara lika bra eller bättre att själv göra ett offensivt drag som utnyttjar blottor eller svagheter i motståndarens position. Därtill kommer att ett mer offensivt agerande där man själv väljer tid, plats och form för aktionen kan vara mer stridsekoniskt för en småstat, eftersom enbart ett defensivt parerande lätt kan nöta ner småstatens resurser. Detta gäller kanske särskilt om antagonisten medvetet spelar på försvararens benägenhet att parera.

Ett proaktivt eller offensivt agerande berövar också den hotfulla stormakten ensamrätten till initiativet och kontrollen över utvecklingen. Därmed skapas osäkerhet hos stormakten. Samtidigt signalerar småstaten till både stormakten och omvärlden att man har vilja och förmåga att ta en konfrontation, liksom att stormakten vid en övergång till stridshandlingar skulle få betala ett kännbart pris.

stridsflygplan. Se Anon., “‘We were on their tail, which means victory in dogfight’ – Russian pilot on coalition jets in Syria”, www.rt.com 2017-12-28, <https://www.rt.com/news/414456-russia-us-plane-syria-putin/> (besökt 2018-03-09).

Viktigt i sammanhanget är att det handlar om en duell om dominans och att det inte är en svensk värdeskala som gäller, utan motpartens.¹² Vi ska också räkna med att varje effektivt motdrag från vår sida kan betecknas som provocerande av motparten, liksom av en del röster hemmavid.

Kampen i gråzonen förs i första hand i den kognitiva dimensionen och det också där som verkan ska uppnås. Den primära verkan uppnås givetvis direkt på de båda inblandade parterna, men en viktig sekundär verkan kan också uppnås hos tredje part och den allmänna opinionen. Då behöver man snabbt och trovärdigt kunna sprida en för den egna sidan fördelaktig bild av det inträffade, exempelvis den egna framgången, den egna beslutsamheten och förmågan, eller motståndarens hänsynslöshet och perfiditet.

För att rätt utforma det egna agerandet och sedan kalibrera hur detta exploateras och kolporteras är en ingående kännedom om både antagonisten och om tredje part nödvändig, liksom en utvecklad förmåga till strategisk kommunikation.

Ledning

Det sägs ofta att Försvarsmakten och marinen tillämpar uppdragstaktik.¹³ I verkligheten är det nog en sanning med modifiering. Men agerande i gråzonen och särskilt väpnad krishantering kräver hur

12. Vid ett tillfälle under de svensk-ryska konfrontationerna under mitten av 1980-talet ”upp-vaktades” en rote lågt flygande spaningsviggarna närgånget av en rote sovjetiska Su-15. Uppvakningen ledde till sparring av modell Följa John, där en Su-15 inte kunde följa med i spaningsviggarnas avancerade manövrer utan störtade i havet. Händelsen finns beskriven i Lennart Andersson m.fl., *Svenskt flyg under det kalla kriget*, (Stockholm: Medströms, 2016).

13. Jfr MSD 16, kap 5.1, respektive TRM 1 (A), s. 02-1.

som helst att denna princip kraftigt modifieras eftersom sådan verksamhet delvis måste stå under central kontroll. Detta beror på att de politiska och militärstrategiska avvägningarna måste kunna sättas i centrum. Ju mer som står på spel och ju större risken är för att krishantering övergår i strider, desto högre nivå kommer normalt att fatta de avgörande besluten. Detta kan medföra en närmast extrem ledningskomprimering, men detta kan vara nödvändigt för att säkerställa att det är *staten Sverige* som agerar och inte örlogskapten Svensson. I samband med Gåsefjärden 1981 var det statsministern som beordrade ÖB att hålla gränsen mot ett befarat sovjetiskt fritagningsförsök.¹⁴ Detta kräver i sin tur att centrala organ och befattningshavare, inklusive på politisk nivå, har tränats och övats för detta. Åtminstone på politisk nivå förefaller inte så ha skett på senare år.

Men även om ledning av verksamhet i gråzonen måste kunna centralstyras så finns det naturligtvis utrymme för lokala beslut och initiativ, dels vad gäller mer rutinbetonad verksamhet som patrullering och övervakning, dels vad gäller hur man ska agera rent konkret och stridstekniskt (t.ex manövrera) för att genomföra uppdraget och lösa uppgiften. Cheferna på HMS Orion har återkommande löst den typen av problem, och det var en lokal chef, inte statsministern eller ÖB, som beordrade övergång till målföljning för Arte 719-stationen vid fritagningsförsöket i Gåsefjärden. En förutsättning för

14. Episoden finns inte återgiven i Lennart Ljungs tjänstedagböcker för aktuella dagar, men Fälldin bekräftade det hela i en intervju under en studentafton i Lund 2007-10-08 som finns inspelad och tillgänglig på Youtube, <https://www.youtube.com/watch?v=vFvA9PkL8xY> (besökt 2018-03-09).

att uppdragstaktik ska kunna tillämpas i krishantering är dock att det finns samsyn om de principer som ska styra agerandet och att alla nivåer som är inblandade har förtroende för varandra.

Sammanfattning och slutsatser

Marinens förmåga att agera i gråzon och mot påtryckningar med militära medel har kommit mer i fokus på senare år, genom Rysslands agerande och genom nya uppgifter till Försvarsmakten. Frågan som denna essä behandlar är vilket stöd i form av ledning och underrättelser som krävs för att marina förband ska kunna få god verkan mot en aggressiv motpart i gråzonen. Substansen har delats in i tre grupper varseblivning och tolkning, principer för agerande, och principer för ledning.

Vad gäller varseblivning och tolkning behövs stöd med att upptäcka mönster i det som sker, tolka ett ofta komplext händelseförlopp och fastställa vem som agerar och med vilken avsikt. Därtill behövs god kännedom om motpartens mål och förmågor, liksom om hans starka och svaga sidor. Sammanlagt skapar detta en gemensam lägesuppfattning som är en

förutsättning för ett ändamålsenligt agerande. Huruvida dessa förutsättningar finns i dagsläget undandrar sig min bedömning, särskilt i en öppen essä, men ubåtskränkningarna under 1980- och 2010-talen borde ha givit nyttiga erfarenheter.

Vad gäller principer för agerande så krävs en utvecklad, genomtänkt och väl förankrad doktrin för agerande i gråzon, liksom att denna har omsatts i både reglementen och i levande praxis. En sådan doktrin saknas nu, även om det inom marinen finns en del muntligen traderat tankegods är av värde. Denna brist borde skyndsamt åtgärdas, varvid särskild uppmärksamhet borde ägnas åt möjligheten av ett offensivt och proaktivt agerande, även om ett sådant inte bör vara ett universallösning.

Slutligen så konstaterades vad gäller ledningsprinciper att även om uppdragstaktik ibland kan vara tillämpligt också i gråzonen, så måste väpnad krishantering oftast stå under central kontroll, vilket kan tänkas kräva övning och uppgradering av lednings- och sambandsförmågor. Därtill förutsätter uppdragstaktik en väl förankrad samsyn om principer för agerande som i dag knappast finns.

Referenser

- Andersson, Lennart, m.fl. *Svenskt flyg under det kalla kriget*, (Stockholm: Medströms, 2016).
- André, Krister, *Krigsavhållande tröskelförmåga: Det svenska försvarets bortglömda huvuduppgift?* FOI-R-3852—SE (Stockholm: FOI, 2014).
- Anon., “‘We were on their tail, which means victory in dogfight’ – Russian pilot on coalition jets in Syria”, www.rt.com 2017-12-28, <https://www.rt.com/news/414456-russia-us-plane-syria-putin/> (besökt 2018-03-09).
- Dalsjö, Robert, *Fem dimensioner av tröskelförsvaret* FOI-R—4458—SE (Stockholm: FOI 2017).
- Dalsjö, Robert, och Hultmark, Thomas, ”Hur uppnå verkan i kris och gråzon?”, *Kungliga Krigsvetenskapsakademiens Handlingar och Tidskrift*, 2017:2.
- Fälldin, Torbjörn, intervju under studentafton i Lund 2007-10-08, tillgänglig på Youtube, <https://www.youtube.com/watch?v=vFvA9PkL8xY> (besökt 2018-03-09).

Försvarsberedningen, *Motståndskraft - Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025*, Ds 2017:66 (Stockholm: Försvarsdepartementet, 2017).

Försvarsmakten, *Handbok IKFN: Hävdandet av vårt lands suveränitet och territoriella integritet* (Stockholm: FM, 2016).

Försvarsmakten, *Militärstrategisk doktrin – MSD 16* (Stockholm: Försvarsmakten, 2016).

Försvarsmakten, *Tillväxt för ett starkare försvar: Slutredovisning av Försvarsmakten perspektivstudie 2016-2018* (Stockholm: Försvarsmakten, 2018).

Jonsson, Daniel, *Typfall 5: Utdragen och eskalerande gråzonsproblematik: Komplettering av hotbildsunderlag i utvecklingen av civilt försvar* FOI Memo 6338 (Stockholm: FOI, 2018).

Kungl. Örlogsmannasällskapet, *En marin för Sverige* (N.p.: KÖMS, 2018).

Lindström, Madelene och Lindvall, Fredrik, *"Vill du ha fred, rusta för krig": Perspektiv på en svensk tröskel*, FOI-R—4047—SE (Stockholm: FOI, 2015).

Palmgren, Anders, *Gråzonsproblematik*, opublicerad PM daterad 2017-01-25, FHS.

Regeringens proposition 2014/15:109 *Försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar 2016–2020*.

Severin, Malin, *Tidig förvarning och icke-militära angreppssätt: Utmaningar för underrättelse-tjänsten* (Stockholm: FOI, kommande).

Taktikreglemente för marinstridskrafterna TRM 1 (A), December 2010.

VI ERBJUDER ALLT I UNIFORMER OCH TILLBEHÖR FÖR MARINEN

RONNEBYGATAN 39, 371 33 KARLSKRONA

TEL.0455-10298

www.nymansherr.nu

e-post: info@nymansherr.nu

Ledamoten GÖRAN BOIJSEN

Göran Boijesen är pensionerad överste i Kustartilleriet/Amfibiekåren. Han har bland annat varit chef för Karlskrona Kustartilleriregemente 1994–1999, Marinattaché i Washington 1999–2003 och chef för Södra Militärdistriktet 2004–2005. Sedan 2006 driver han eget företag och är sedan många år "Senior Naval Advisor" till MacGregor AB

SAMKA 88 – en lite annorlunda verksamhet

Abstract: In May 1988 a little-known exercise called SAMKA 88 was held in the archipelago close to Karlskrona. The purpose was to increase the knowledge among involved authorities about what could happen if the hunt for intruding submarines were to be successful, resulting in the capture of a midget submarine and its crew. Up to this point almost all efforts had been focusing on the actions from discovery to fire for effect. About ten different organisations participated including agencies/units from law enforcement, health care, municipality, and of course military units. Time was understood to be a critical issue and the need for interagency cooperation a necessity.

När ledamoten PM Nilsson i sitt inträdesanförande (återgivet i *TiS* N:r 3/2018) nämner att han sommaren 1988 deltog i en övning som gick ut på att storma en ubåt, känner jag att en närmare redogörelse för denna lite annorlunda händelse borde göras tillgänglig för *TiS* läsare. Det är nu mer än 30 år sedan verksamheten gick av stapeln och då jag nu beskriver SAMKA 88 sker det ur minnet, så jag beklagar om jag missmint mig en eller annan detalj.

PM Nilsson gjorde sin värnplikt i Karlskrona under den tid då jag tjänstgjorde som chef sektion 1 vid BK/KA2¹

1. Blekinge kustartilleriförsvaret med Karlskrona kustartilleriregemente (BK/KA2) ansvarade för uppsättandet av kustartilleriförbanden inom

stab 1986–1988. Detta var då vår ubåtskyddsförmåga stod på topp efter uppvaknandet tidigare denna dekad. Resurserna som stod till förfogande var inte dåliga.

I centrum stod ett fast ubåtskyddskompani som skyddade Örlogsbasen. I kompaniet ingick en pluton som bemannade KAFUS (KA Fasta UndervattensbevakningsSystem) dygnet runt och som utövade god kontroll över samtliga inlopp till Karlskrona. Vidare ingick en Bevakningsbåtpluton (Typ 80) under gång eller med 15 minuters gångberedskap, samt en Spaningspluton med en timmes insatsberedskap. Genom ett oregelbundet Södra Militärömrådet. Chefen var tillika chef för Karlskrona försvarsområde (Blekinge län),

och oförutsägbart utnyttjande av de ingående enheterna skulle ett inträngande ubåtsföretag, med eventuella kopplingar till verksamhet i land, få svårt att kalkylera riskerna och därför var även sådana detaljer som personalens fastställda tjänstgöringslistor sekretessbelagda. Så omfattande var beredskapen att jag minns en julafton då vi räknade in 125 personer till lunchen på Kungsholmen, men då var en del anhöriga också närvarande.

Med de ingående delarna, och efter tillförsel av ytterligare personella och materiella resurser, kunde också ett rörligt Ubåtsskyddskompani organiseras. Materiel, bland annat rörlig minspärrtropp och andra undervattenssensorer, var förrådsställda i lättillgängliga moduler som kunde sammansättas i situationsanpassade enheter. Personal för det rörliga kompaniet var inte ålagda beredskap, men då det inte utnyttjades särdeles frekvent utgjorde detta inget större hinder. Jag vill minnas att behov uppstod av en insats i västra Blekinge en fredag framåt kvällen – efter klockan 17. Vi behövde 21 officerare utöver värnpliktiga och inom en timme hade vi 19 officerare i tjänst. Kl 21.30 anmälde kompanichefen att förbandet var grupperat och insatsberett i västra Blekinge. Detta tycker jag visar på den anställda personalens engagemang, förmåga och lojalitet. De värnpliktiga gick heller inte av för hackor. De lärde sig snabbt att deras chanser till överlevnad om de mötte en främmande makts grodman på en kobbe i skärgården var helt beroende av deras egen skicklighet. Skarp ammunition i vapnen och förmåga att agera utan att alltid ha befäl på plats utmärkte deras insatser. De värnpliktiga var mycket professionella och förtjänar all vår respekt.

Liksom SK/KA1 (Vaxholm) hade BK/

KA2 en bordningsstyrka bestående av enbart yrkesofficerare med viss civil förstärkning. Styrkan var speciellt tränad och utrustad för att kunna borda en främmande miniubåt. Ej heller personalen i denna styrka var ålagd personlig beredskap, men jag visste att de skulle offra allt för att kunna inställa sig vid larm.

Örlogsbasen hade till sitt förfogande en vedettbåt med förmåga att bedriva optisk spaning, men den mest kvalificerade sjöstyrkan var Kustflottans Ubåtjaktstyrka. Dessvärre var det inte så ofta den syntes till i Blekinge.

Det fanns således betydande resurser i Blekinge, men högre chefer valde som regel att bortse från dessa. Jag kan till exempel aldrig påminna mig att högre chef beordrade Bordningsstyrkan att vara insatsberedd. Detta trots att det stundtals förelåg sannolikhet för vapeninsats mot ubåt. Den slutsats jag drog var att hela Sveriges ubåtsskyddsverksamhet var inriktad på att sätta en miniubåt ur stridbart skick. **Vad som skulle hända om man lyckades stod höljt i dunkel!**

I Karlskrona hade man varit mycket förutseende och gjort upp en hel del planer. Dessa ansåg jag vara högst relevanta och omfattade t.ex. omhändertagande av besättningsmän med stöd av landstinget i Blekinge. Det fanns till på köpet en särskild skyddad vårdanläggning utsedd och förberedd. Mindre genomtänkt var att en uppbringad ubåt skulle föras till en skyddad plats inom Karlskronavarvets domäner – mitt inne i centrala Karlskrona. Vilka risker detta skulle kunna innebära för civilbefolkningen vill jag inte ens tänka på.

På sektion 1 funderade vi vidare över den ganska relevanta frågan: Vad händer om jakten på främmande ubåtar är framgångsrik? På så sätt föddes tanken

på SAMKA 88 (SAMverkan i KARlskrona 1988). Vi uppfattade att Försvarsmaktens ubåtskyddsverksamhet varit helt inriktad på åtgärder från indikation till vapeninsats – vi ville belysa verksamheten från lyckad vapeninsats till omhändertagande av ubåtens besättning.

Chefen BK/KA2, överste 1.gr Stefan Furenius godkände SAMKA 88 utan att insistera på att bli delgiven alla detaljer. Även Blekinges nye länspolismästare, som var reservofficer, lovade att medverka med relevanta resurser. Ja, alla vi närmade oss var entusiastiska även om en del knorrade över att vi hemlighöll nästan alla detaljer. Det var faktiskt bara jag och säkerhetsofficeren, major Lars Hidling, som under planeringsskedet visste VAR övningen skulle genomföras.

SAMKA 88 omfattade såväl skarpa insatser som beredskapskontroller, övningsverksamhet och förevisningar. Planeringen blev oss nästan övermäktig, och när jag frågade om någon av mina fem medarbetare på sektion 1 kunde hjälpa till med förberedelserna den 1 maj inställde sig alla för tjänstgöring. Jag tror inte ens någon frågade om övertid... Men planering erfordrades, för minst tio totalförsvarsmyndigheter skulle delta och höga herrar beslutsfattare var inbjudna att övervara det hela.

Övningen genomfördes, som PM Nils-son redan avslöjat, på Gåsefjärden och Östra Hästholmen utgjorde bas, men inbjudna till förevisningen fick av sekretessskäl inställa sig på BK/KA2 stabsplats vid Blå Port för vidare transport ut i skärgården. Redan något dygn före SAMKA 88 hade Spaningsplutonen grupperat i området för att se till att det var ”rent” och dessutom hade övningsområdet avlysts jämlikt 1940 års skyddslag. Det intressanta är att avlysningen inte of-

fentliggjordes utan var sekretessbelagd. Det viktiga var inte att basunera ut avlysningen utan att den kunde verkställas med relevanta resurser – och det hade vi säkerställt. Samarbetet med Sjöpolisgruppen var utmärkt. En och annan fiskare blev kanske förvånad över att inte kunna ta ordinarie led hem, men inga ögonbryn höjdes från den luttrade skärgårdsbefolkningen. Avlysningen syftade i första hand till att undvika att pressen/allmänheten fick detaljerad kunskap (fotografier) om några av de åtgärder som skulle vidtas för att på ett säkert sätt omhänderta ubåtens besättning.

På E22 hade länstrafikgruppen förbrett en större trafikkontroll och de visste inte att vi kommit överens med länspolismästaren om att chefen för länstrafikgruppen helt utan förvarning skulle bli polisens insatschef för händelserna på Gåsefjärden.

Vi hade hittat ett lagom stort stavsvep från minröjarna som med lite god vilja kunde tas för en miniubåt. ”Personalutrymmet” var minimalt, men vi kunde trycka in en B-styrka bestående av delar av SK/KA1 Bordningsstyrka i den. ”Miniubåten” fanns på plats bakom ett skär på Gåsefjärden när Kustflottans patrullbåtsdivision genomförde ett fingerat sjunkbombsanfall på fjärden. Detta var övningens/förevisningens startpunkt.

Miniubåten/stavsvepet kunde en stund efter anfallet ses driva på Gåsefjärden. Den saknade inte helt oväntat nationalitetsbeteckningar, men den bordades och besättningen omhändertogs. Besättningen förutsattes ha order om att ej låta sig tas till fånga levande och dessutom antogs miniubåten vara försedd med någon form av destruktionsanordning. Jag nämner detta bara för att påvisa de svårig-

heter och risker som är förknippade med en insats av detta slag. Om jag kommer ihåg rätt var det fingerade resultatet att fyra besättningsmän påträffades varav en var död, en hade en allvarlig thoraxskada, en var lättare skadad och en oskadd.

Vad som inleddes som ett IKFN-ingripande övergick raskt till att bli en polisiär fråga. Något statsfartyg fanns ju inte och inte heller några soldater i någon känd nations uniformering. Hursomhelst fick länstrafikgruppen på E22 avbryta sin ordinarie verksamhet och ta sig till Östra Hästholmen för att leda den polisiära insatsen. Åklagarmyndigheten i Kalmar fanns på plats och jag vill minnas det blev lite snårigt att reda ut ansvarsfördelningen mellan Polismyndigheten och SÄPO.

Nu gällde det att föra miniubåten i säkerhet och ta hand om besättningen. För att skydda verksamheten beordrades Spärrbataljonchefen på Kungsholmsfort att bemanna det tunga batteriet på Tjurkö (15,2/m40) och inta högsta stridsberedskap. Detta genomfördes som en beredskapskontroll.

Vi befارade givetvis någon form av fritagningsförsök och dessutom fanns det risk att besättningen skulle likvideras av i landet befintliga agenter. Hotbilden mot främst besättningen ansågs vara allvarlig, men det var ju av yttersta vikt för den fortsatta utredningen att de hölls vid liv. Den totalförsvarssamverkan som var nödvändig måste ske momentant och med stöd av högre chefer vid flera myndigheter.

Miniubåten bogserades med eskort till skyddad plats (ej centrala Trossö). Helikopterdivisionen i Ronneby deltog i insatserna och tillgång till helikopter underlättade fortsatta insatser. Den svårt skadade besättningsmannen behövde genomgå kvalificerad thoraxkirurgi och

han transporterades med helikopter till Lunds lasarett under polisbevakning. Säkerheten på Lunds lasarett och skyddet av besättningsmannen fick bli en fråga för befälhavaren Fo 11 (Malmöhus län). Denna del av övningen avbröts när helikoptern lyft i riktning mot Lund. Det fanns gränser för vad vi orkade med...

Den lätt skadade transporterades till en förberedd vårdinrättning i ett berg- rum i utkanten av Karlskrona där vård kunde ges. Senare fördes han till KA2 regementsområde dit även den oskadda besättningsmannen förts. Alla transporter skedde under beväpnad eskort och skyndsamt. Ordinarie transportvägar undveks och sekretessen var hög. Den döde besättningsmannen var tänkt att föras till ett i förväg avtalat företag i östra Blekinge med kyl- och frysrum. Förvaring skulle ske där under bevakning i avvaktan på fortsatt utredning.

När situationen lugnat ner sig något lämnade tre konvojer regementet på Rosenhalm. En gick mot Kristianstad, en mot Växjö och en mot Kalmar. Allt för att försvåra för en motståndare. Vart fördes besättningsmännen? Eller var de kvar på regementet? Vilseledning kan vara bra ibland.

Övningen avbröts och genomgång hölls med de inblandade. Många frågor uppstod och ryktet förtäljer att ett regeringsspel senare genomfördes i syfte att klarlägga vem som hade huvudansvaret för förundersökningen i en situation som denna. SÄPO:s chef för kontraspionaget, som följde SAMKA 88 på plats, var imponerad av övningen och det var nog många av de besökande högre cheferna som ställde sig frågande till varför denna typ av komplex insats inte hade belysts tidigare. Kanske hade det gjorts, men då i så slutna rum att vi som skulle göra

jobbet inte hade blivit delgivna resultatet. Även deltagarna i Bordningsstyrkan från KA 1 var mycket nöjda med övningen och påtalade ödmjukt att de inte kommit lika långt i Vaxholm. Den enda misräkningen i övningen var att länspolismästaren efter övningen saknade ett antal polisbilar som blivit lämnade här och där då poliserna farit iväg med helikoptrar och båtar. De återfanns dock och återbördades i laga ordning.

Det som förvånar mig mest så här 30 år efteråt är hur snabbt en situation som den som SAMKA 88 beskrev kan utvecklas och hur omfattande kraven på alla samhällets resurser blir. Att improvisera in-

satsledning på lokal och regional nivå eller leda med 50-milaskrurvejse från Stockholm vore nog inte helt optimalt. Man tycker att erfarenheter dragna från tidigare incidenter skulle medfört en generellt sett bättre förmåga/beredskap till åtgärder efter en framgångsrik vapeninsats, men mig veterligt var det bara lokala öar av förmåga som byggts upp. Kanske fanns planer någonstans – kända av en liten, noga utvald grupp i Stockholmsområdet - men hur skulle tidskraven kunna uppfyllas?

En lite oroväckande fråga inställer sig avslutningsvis: Står vi bättre rustade idag?

3WB|2WB
FR184

VI ÄR EN DEL AV DIN FRAMTID

270
VARV RUNT
JORDEN
VARJE ÅR

VÄRLDENS FÖRSTA
METANOLDRIVNA
PASSAGERARFARTYG

176
FARTYG

2,8
PROCENT MINSKAD
BRÄNSLEFÖRBRUKNING

15
PROCENT MINSKADE
SVAVELUTSLÄPP

96
VINDKRAFTVERK

77
ÅR AV
ERFARENHET

7.000.000
PASSAGERARE
VARJE ÅR

Med 15.000 anställda gör vi skillnad över hela världen.
För en hållbar framtid. Din framtid.

stena.com

Stena

Captain (USN)
EDMUND B. HERNANDEZ

Kommendör Ed Hernandez, US Navy, är professor och chef för Joint Military Operations Department vid U.S. Naval War College. Han har varit fartygschef på USS Patriot (MCM-7) och USS Millius (DDG-69) samt varit Commander, Mine Countermeasures Squadron Three. Han har en M.A. in Defense and Strategic Studies from the Naval War College, en M.A. i National Security Affairs vid Naval Post Graduate School i Monterey, California och en B.A. in Economics från University of California, Los Angeles.

Chinese Hegemony in the South China Sea

The article represents my own personal view and opinion and not that of the U.S. Government, U.S. Navy or the U.S. Naval War College

The year is 2020, and in the South China Sea, an American Destroyer is on patrol asserting Freedom of Navigation (FON) rights in the vicinity of an artificially built “island” created by the People’s Republic of China (PRC). The Officer of the Deck, LTJG (Lieutenant junior grade)¹ Will Keith looks through his binoculars at the Chinese Coast Guard ship still on the horizon but closing on his position. He also identifies several fishing vessels of the Chinese Militia. Over the Bridge-to-Bridge VHF radio, he can hear the call from the Chinese that the U.S. Navy is violating the territorial sovereignty of China and must immediately leave or face the consequences. LTJG Keith puts down his binoculars and looks over at his commanding officer.

- Captain, do you think any of this really matters? This FON mission and asserting our rights?

CDR (Commander)² Sarah Erickson, commanding officer of the destroyer, takes a sip of her coffee squints off at the approaching ships on the horizon. She looks over at Keith:

- What do you think Mr. Keith? Does what we do here matter in the big picture?

- Captain³, sometimes I am not sure. We do these patrols, but nothing seems to change.

Captain Erickson puts her coffee down and closes her eyes to contemplate her answer. She knew the answer, in part, because she had the time to think and reflect during her days at the Naval War College where she spent time in seminar discussing global maritime strategy, sea control, and force structure. Her junior officers have not yet had that opportunity and have been focused on tactics and ship driving with little time to delve into the “big picture” issues of the environment in which they must work. But it was her job to articulate the purpose of their work to both her officers and crew.

1. Löjtnant (Reds anm)

2. Kommendörkapten (Reds anm)

3. Tilltalsnamn/benämning på fartygschefen (FC) oberoende av militär grad (Reds anm)

Introduction

The People's Republic of China (PRC) is a revisionist regime seeking to undermine the existing international system to establish themselves as a world power. As China rises into great power status, it has been exerting influence around the world and in particular the South China Sea (SCS).

Chinese leadership has repeatedly declared that the SCS is their sovereign territory.¹ Accordingly, China has been aggressively asserting its control over this region, through a combination of manufactured legitimacy and military coercion - without regard for prevailing international law and political norms.

America stands opposed to this in its unwavering support for the rules-based international system where all have use of the global commons. In point of fact, America seeks to engage China in a collaborative way to reduce the potential for conflict despite the Chinese "expanding its power at the expense of others."² Since World War II, America has been a superpower and a prime motive force that has helped shaped the existing world system - a system that has benefited many countries, both socially and economically.

If America cedes leadership in the world system, then other powers will fill the vacuum with their own ideals which can be antithetical to current international norms. The way to respond to China's revisionist challenge is for America to lead a dedicated effort, applying all instruments of its national power -- diplomacy, information, military, and economics--³, in concert with allies, to deny China hegemonic control of the South China Sea.

The United States' stance in the South China Sea

American interest in the SCS is tied to free and unfettered access to the global commons in accordance with international regimes and the law of the sea. Freedom of Navigation assertions are the most prominent manifestation of America defending its interests and the interests of the larger international community in the SCS. American maritime strategy is predicated on gaining and maintaining freedom of access in any ocean.⁴ The 2017 National Security Strategy states: "We will reinforce our commitment to freedom of the seas and the peaceful resolution of territorial and maritime disputes in accordance with international law."⁵ American maritime objectives in the Pacific region are to "safeguard the freedom of the seas, deter conflict and coercion, and promote adherence to international law and standards."⁶ This is not a maneuver to achieve domination or authority over the SCS. This is a demonstration of international rights, in the form of naval and air forces contesting excessive territorial claims by transiting through disputed air and sea space. America routinely asserts this right not only in the SCS but around the world.

China's economic and political challenges in the SCS are exacerbated by Chinese military coercion and militarization of the region. China has carried out military engagements against Vietnam and Philippines to gain control over their claims.⁷ They have built multiple artificial islands by filling in shoal, reef, and rock formations in both the Paracels and Spratlys and built runways and stationed military garrisons on these islands. China also considered establishing an Air

South China Sea with Spratly- and Paracel Islands. Source: <http://www.southchina-sea.org>

Defense Identification Zone in the SCS as they did in the East China Sea in 2013.⁸ Then, in February 2016 Chinese forces deployed surface-to-air missile systems to Woody Island.⁹ In July 2016 Chinese Air Forces began combat air patrols in the South China Sea.¹⁰ These military actions

demonstrate Chinese resolve and are a direct challenge to American military presence and international norms. Former Pacific Commander, Admiral Harry B. Harris Jr. stated that Chinese militarization of the region is “provocative and expansionist.”¹¹ Current Secretary of

Defense James Mattis warned: “We oppose countries militarizing artificial islands and enforcing excessive maritime claims unsupported by international law. We cannot and will not accept unilateral coercive changes to the status quo.”¹² If China can counter the American military or impede its ability to operate freely in the SCS, this would deny America’s primary means of protecting its regional interests and by extension American prosperity and influence. China could then gain both military and economic dominance in the region.

America desires that a rising China stop such aggressive displays of force and become instead an amicable competitor and contributing member in the existing/prevailing international system. The 2015 U.S. National Security Strategy stated the desired relationship with China: “We seek to develop a constructive relationship with China that delivers benefits for our two peoples and promotes security and prosperity in Asia and around the world.”¹³ The current U.S. National Security Strategy continues in this spirit of cooperation but adds that China’s “efforts to build and militarize outposts in the SCS endanger the free flow of trade, threaten the sovereignty of other nations, and undermine regional stability.”¹⁴ America has made its concerns and desires clear - that China must conduct itself within internationally recognized regimes and resolve territorial disputes through diplomatic processes and not military means.¹⁵ America has openly invited and expressed the hope that China will behave as a responsible member of the international system. America’s words and actions are neither bellicose nor aggressive, but firmly diplomatic to encourage China and all nations to participate in an international

system that follows the rule of law. In short, following international rules and norms is not the path of a hegemonic power.

The People’s Republic of China’s stance in the South China Sea

Chinese interest in the SCS involves access to resources to support its economy. Maritime trade is the life-blood of the world economy and over \$5 trillion in commerce transits the SCS yearly.¹⁶ Tapping into significant oil and natural gas reserves available in the seabed would support economic growth by supplying urgently needed energy.¹⁷ Perhaps the most significant resource is the fish stocks in the SCS that serve as a prime food source for the surrounding states.¹⁸ A reduction in available fish has increased competition for the best fishing locations - a circumstance in which the Chinese fishing fleet could best position itself against rivals if China controlled these waters.¹⁹ Ultimately, China needs increased resources to continue fueling their growth and the SCS offers these resources to sustain their economic power - but the manner in which China chooses to pursue these resources will come at a cost to other nations in the region.

China is determined to gain international recognition that the SCS is territory that belongs exclusively to China without regard for international law or existing norms. President Xi Jinping stated: “Islands in the South China Sea ‘have been China’s territory since ancient times,’ and the Chinese government must take responsibility to safeguard its territorial sovereignty and legitimate maritime interests.”²⁰ China’s claim infringes on

the territorial claims of Vietnam, Brunei, Malaysia, Philippines, and Taiwan. This does not accord with the UNCLOS agreement to which China is a signatory. Chinese claims based upon “historic rights” and “national entitlement” ignore the international standards for producing evidence to support legal claims.²¹ Even after losing in the case brought by the Philippines in the Permanent Court of Arbitration at the Hague declared the Chinese claims invalid²², the Chinese government responded vehemently that the decision was a “political farce under the pretext of law” and that “China will not accept or recognize the decision.”²³ This is not the response of a state seeking to be part of the international system or abiding by the rule of law.

Additionally, China’s deliberate misdirection in their strategic communications significantly contributes to the objective of gaining dominion of the SCS. Chinese policies and public statements obfuscate their intentions in the SCS by being contradictory. China’s Military Strategy states: “China will unswervingly follow the path of peaceful development, pursue an independent foreign policy of peace and a national defense policy that is defensive in nature, opposes hegemonism and power politics in all forms, and will never seek hegemony or expansion.”²⁴ But this same document also states: “On the issues concerning China’s territorial sovereignty and maritime rights and interests, some of its offshore neighbors take provocative actions and reinforce their military presence on China’s reefs and islands that they have illegally occupied. Some external countries are also busy meddling in South China Sea affairs.”²⁵ China’s lack of explicitly identifying America as the “meddler” in their territorial claims

purposefully adds to ambiguity and lack of transparency in their policies.

China is a revanchist but America is not a potted plant

Chinese actions over the last 40 years are consistent with a nation seeking hegemony over the SCS. The allure of economic potential draws China into seeking control of the region. Continued Chinese insistence on contentious and ambiguous territorial claims, combined with a steady campaign to aggressively dissuade territorial claims by other countries in the SCS, has created regional tension, distrust, and uncertainty. China does not seek collaboration with other nations unless it’s on Chinese terms. If there is no incentive to collaborate, China will continue to seek advantages over weak states with an aim to ultimately prevent the American military from freely operating in the international waters of the SCS. As long as the countries surrounding the SCS do not challenge China’s unfounded claims, China will push its natural advantages to dominate the area.

America must make it a strategic imperative to harness its instruments of national power and lead a coordinated effort among allies to challenge Chinese hegemony in the SCS. Diplomatically, continued political engagement with the Chinese is the bedrock of any foreign policy effort. Continuous engagement enables transparency of political objectives for all sides and can be a path to an agreement. The information instrument can counter the Chinese historical claims narrative. One way to challenge the narrative is to remove references to the “nine-dash line” from all graphics of the SCS and only

show the 12-mile territorial seas around the high-water features and the Exclusive Economic Zones. The wide spread dissemination of maps emphasizing actual legal zones, affirmed by the Permanent Court of Arbitration, counters China's flawed narrative. The military instrument underpins the efforts of the other instruments by providing weight to keep the global commons open, reassuring allies, and deterring aggressive military action. A strong and vibrant American military has served as the major deterrent and guarantor of access to the maritime commons. The economic instrument serves as a means to build a nation's economic strength but can also influence others to comply with existing international norms. Applying the economic instrument against Chinese objectives through trade agreements, financial investments, economic sanctions, and enforcement of Exclusive Economic Zones can shape China's behavior in the SCS. Finally, allies must be part of the response to Chinese revisionism. America could go it alone but can achieve far greater effects working with friends and partners. There must be consistent/serious American engagement with allies and partners in the region who have a far greater stake in ensuring that China operates within the international system. Alliances working within the international order reinforce the legitimacy of the international rules-

based order. For any of this to work, however, challenging Chinese hegemony must be made an American priority.

A China that can openly work with and contribute to the international system is in both American and global interests. America is consistent and transparent about its desire for a rising China to conduct political business within the rules and norms of the international system. The international system works because its members chose to be part of the system and find greater benefits through inclusion rather than by standing apart and defying the rules. As China uses history to reshape the narrative over ownership of the SCS, they should take heed of lessons history presages. In the 1940's the Imperial Japanese used military force to conquer the Far East and dominate the region. But the Allies, led by America, were able to reverse the assault and return Japan to a state in which they are a responsible international partner today. The best outcome is regional collaboration where all nations of the region can benefit economically and socially. Military conflict is not inevitable in the SCS, but great power competition will happen. Unless America is postured to make it a priority to challenge China and apply its instruments of national power in a unified effort with allies, China will become the hegemon of the South China Sea.

Meanwhile, back in the South China Sea, Captain Erickson looks back at Keith.

- You bet it does matter. It matters a whole lot. The PRC is over-reaching and taking sea space that belongs to everyone. If we don't dispute it, then we surrender it and have only ourselves to blame. But we are just one part of a much larger effort – from my war college days, it's called a "whole of government" approach using the national instruments of power and working with our regional allies to get China to conform to international rules and norms. Our mission is a critical part of that combined effort. I truly believe if we align this effort, then one day the PRC will

change its ways and follow the rules. Until then we do our part and carry on smartly. Check?!”

- *Aye, ma'am.”*

- *Very well. Officer Deck, respond to their call up and give them our answer. It's time to meet their challenge!”*

Endnotes

1. Mohan Malik, *Historical Fiction: China's South China Sea Claims*, World Affairs, May/June 2013, accessed October 2, 2018, <http://www.worldaffairsjournal.org/article/historical-fiction-china%E2%80%99s-south-china-sea-claims>
2. The White House, *National Security Strategy*, December 2017, 25.
3. U.S. Department of Defense, *Joint Publication 1, Doctrine for the Armed Forces of the United States*, 25 March 2013 Incorporating Change 1, 12 July 2017, I-12 to I-15.
4. Ray Mabus, Joseph F. Dunford, Jr., Johnathan W. Greener, Paul F. Zunkunft, *A Cooperative Strategy for 21st Century Seapower*, March 2015, 1-2, 3, 8. Three U.S. Maritime Services identify access and operating freely as integral to conducting its naval missions: “Preserving freedom of action” and “assuring access for follow-on forces” are enablers Naval forces can provide and thereby allowing the National Command authority “decision space” and “options to deny an adversary’s objectives.”
5. The White House, *National Security Strategy*, December 2017, 47.
6. U.S. Department of Defense, *Asia-Pacific Maritime Security Strategy: Achieving U.S. National Security Objectives in a Changing Security Environment*, August 2015, 1.
7. China clashed with the Republic of Vietnam in 1974 over the Paracels and again with the Socialist Republic of Vietnam in 1988 over Johnson South Reef. China also established an outpost on Mischief Reef in February 1995 backed up by Chinese naval forces compelling the Philippines to cede this territory.
8. Mike Yeo, Analysis: *Can China Enforce a South China Sea Air-Defense Identifications Zone?*, U.S. Naval Institute, July 18, 2016, accessed October 2, 2018, <https://news.usni.org/2016/07/18/analysis-can-china-enforce-south-china-sea-air-defense-identification-zone>
9. Simon Denyer, U.S. to have “*Very serious conversations*” with China over suspect South China Sea missile deployment.”, Washington Post, February 17, 2016, accessed October 2, 2018, https://www.washingtonpost.com/world/china-deploys-missiles-in-south-china-sea-as-obama-meets-rivals/2016/02/17/83363326-3e1b-4461-b97f-13406f6d104c_story.html?noredirect=on&utm_term=.c5729a0f1098
10. Michael Forsythe, *China Begins Air Patrols Over Disputed Area of the South China Sea*, New York Times, July 18, 2016, accessed October 2, 2018, <https://www.nytimes.com/2016/07/19/world/asia/china-sea-air-patrols.html>
11. Jane Perlez, *A U.S. Admiral's Bluntness Rattles China, and Washington*, New York Times, May 6, 2016, accessed October 2, 2018, <https://www.nytimes.com/2016/05/07/world/asia/us-admiral-harry-harris.html>
12. U.S. Department of Defense News Transcript, Remarks by Secretary Mattis at Shangri-La Dialogue, June 3, 2017, accessed October 2, 2018, <https://www.defense.gov/News/Transcripts/Transcript-View/Article/1201780/remarks-by-secretary-mattis-at-shangri-la-dialogue/>
13. The White House. *National Security Strategy*, February 2015, 13.
14. The White House, *National Security Strategy*, December 2017, 46.
15. Chairman Joint Chiefs of Staff, *National Military Strategy*, June 2015, 2. American desires are further elaborated in the 2015 U.S. National Military Strategy: “We support China’s rise and

encourage it to become a partner for greater international security. However, China's actions are adding tension to the Asia-Pacific region. For example, its claims to nearly the entire South China Sea are inconsistent with international law."

16. Sara Schonhardt and Saurabh Chaturvedi, *South China Sea Ruling Increases Uncertainty for Shipping, Trade*, Wall Street Journal, July 14, 2016, accessed October 2, 2018, <http://www.wsj.com/articles/south-china-sea-ruling-increases-uncertainty-for-shipping-trade-1468487095>
17. Robert D. Kaplan, *Asia's Cauldron: The South China Sea and the End of a Stable Pacific*, (New York, Random House Trade Paperbacks, 2014), 10. "the South China Sea has proven oil reserves of seven billion barrels, and an estimated 900 trillion cubic feet of natural gas. If Chinese calculations are correct that the South China Sea will ultimately yield 130 billion barrels of oil."
18. Kate Higgins-Bloom, *Food Fight why the next big battle may not be fought over treasure or territory – but for fish*, Foreign Policy, September 12, 2018, accessed October 2, 2018, <https://foreignpolicy.com/2018/09/12/food-fight-illegal-fishing-conflict/>
19. Adam Greer, *The South China Sea Is Really a Fishery Dispute The hidden cause of the South China Sea disputes: there aren't enough fish in the sea*, The Diplomat Magazine, July 20, 2016, accessed October 2, 2018, <http://thediplomat.com/2016/07/the-south-china-sea-is-really-a-fishery-dispute/>
20. Edward Wong, *Xi Again Defends China's Claim to South China Sea Islands*, New York Times, November 7, 2015, accessed October 2, 2018, <http://www.nytimes.com/2015/11/08/world/asia/xi-jinping-china-south-china-sea-singapore.html> President Xi made his comments to during an address to the National University of Singapore.
21. Bill Hayton, *South China Sea: The Struggle for Power in Asia* (New Haven: Yale University Press, 2014), 93.
22. Permanent Court of Arbitration Case No. 2013-19, *In the Matter of the South China Sea Arbitration, An Arbitral Tribunal Constituted Under Annex VII to the 1982 United Nations Convention on the Law of the Sea between The Republic of the Philippines and The Peoples Republic of China - Award*, Arbitral Tribunal: Judge Thomas A. Mensah (Presiding Arbitrator), Judge Jean-Pierre Cot, Judge Stanislaw Pawlak, Professor Alfred H.A. Soons, Judge Rüdiger Wolfrum, 12 July 2016, accessed October 2, 2018, <https://pca-cpa.org/wp-content/uploads/sites/175/2016/07/PH-CN-20160712-Award.pdf> The Permanent Court of Arbitration determined that "China's claims to historic rights, or other sovereign rights or jurisdiction, with respect to the maritime areas of the South China Sea encompassed by the relevant part of the 'nine-dash line' are contrary to the Convention and without lawful effect to the extent that they exceed the geographic and substantive limits of China's maritime entitlements under the Convention.", 473. Additionally, the Court also determined that "All of the high-tide features in the Spratly Islands are therefore legally rocks for purposes of Article 121(3) and do not generate entitlements to an exclusive economic zone or continental shelf.", 260.
23. Hannah Beech, *China Slams the South China Sea Decision as "Political Farce"* Time, July 13, 2016, accessed October 2, 2018, <http://time.com/4404084/reaction-south-china-sea-ruling/>
24. The State Council Information Office of the People's Republic of China, *China's Military Strategy*, May 2015, accessed October 2, 2018, <https://news.usni.org/2015/05/26/document-chinas-military-strategy>
25. The State Council Information Office of the People's Republic of China, *China's Military Strategy*, May 2015, accessed October 2, 2018, <https://news.usni.org/2015/05/26/document-chinas-military-strategy> Statement from National Security Situation section does not explicitly cite America as a country "meddling" in China's affairs. Statement also makes a counter-claim that other countries illegally occupy China's territory.

Korresponderande ledamoten HUGUES EUDELINÉ

Kommendör och Fil. Dr. Hugues Eudeline är pensionerad fransk sjöofficer. Han tjänstgöring skedde huvudsakligen inom ubåtsvapnet. Han är idag en oberoende konsult inom området marin säkerhet och säkerhetspolitik och har specialiserat sig på maritim terrorism och Kina som maritim stormakt.

News from the seas of China

30 September 2028

The USS *Decatur* conducted the **U.S. Navy's** latest freedom of navigation operation in the South China Sea, coming within 12 nautical miles of the Gaven and Johnson Reefs claimed by China.

During the operation, a Chinese warship approached within 45 yards of *Decatur's* bow, after which *Decatur* maneuvered to prevent a collision. The incident nearly led to a collision as the U.S. destroyer was underway "in the vicinity" of Gaven Reef in the Spratly Islands.

US Navy photo of the incident. USS Decatur to the left.

5 October 2018

The **Japanese** Ministry of Defence has decided to develop its own «cooperative engagement capability» (CEC) system that would enable Japan Self-Defense Force (SDF) units to share enemy information in real time such as locations and carry out joint counterattacks against enemy weapons such as cruise missiles.

The ministry wants to complete a prototype system by fiscal 2022, and begin operational tests aboard Maritime Self-Defense Force (MSDF) destroyers in fiscal 2023. Eventually, the ministry intends to upgrade SDF aircraft with the Japanese CEC equipment and operate them along with new destroyers using an American equivalent system.

6 October 2018

The Leo Wattimena Air Force base on the island of Morotai, North Maluku, **Indonesia** would be strengthened as an integrated military base for the defense of eastern Indonesia. In line with the program of the Center, development of Morotai as an integrated military base is to be completed in 2020.

The facilities to be built include piers with submarine installations such as the ones in the Natuna Island.

2 - 12 October 2018

An amphibious unit, comprising soldiers of **Japan's Ground Self Defense Force**, joined with **U.S. Marines** of the 31st Marine Expeditionary Unit aboard dock landing ship USS Ashland (LSD-48) for the training alongside Philippine military forces during the bilateral exercise Kamandag, or "Kaagapay Ng Mga Mandirigma Ng Dagat," along the Philippine Sea northwest of Manila.

The 10-day exercise between the U.S. and Philippines kicked off Oct. 2 and is focused on humanitarian and disaster response, amphibious operations and counterterrorism training.

The JGSDF and JMSDF (Japan Maritime Self Defense Force) have made enormous strides in their amphibious capability since the establishment of the ARDB just six months ago.

22 October 2018

More than 1,000 people and eight ships kicked off the first **Asean-China Maritime Field Training Exercise** in Zhanjiang in China's southern Guangdong province. The ships were from Singapore, China, Brunei, the Philippines, Thailand and Vietnam. Cambodia, Indonesia, Malaysia and Myanmar sent observers.

The field training exercise comes after a two-day tabletop exercise held at Changi Naval Base in Singapore last August.

Singapore and China are co-organizing the six-day drill, which involved helicopter cross-deck landings and a joint search and rescue operation.

31 October 2018

China's new meteorological observation stations on the Nansha (Spratlys) Islands have started operation. All three reefs are fitted with airfields.

The stations, equipped with observation facilities on the Yongshu (Fiery Cross), Zhubi (Subi) and Meiji (Mischief) reefs, will also offer weather services to fishermen in the South China Sea region and neighbouring countries as well as passing ships.

Slutlig kommentar till diskussionen kring Ubåtskonstruktion i nummer 4/2018

Doktor Fredrik Hellströms kommentarer öppnar en ny och viktig aspekt i den här ”debatten”. Av hans inlägg framgår det komplexa och omfattande projekt som i slutändan skall resultera i två enheter, som tekniskt och med en stridsförmåga väl utöver vad den svenska ubåtsflottan hittills kunnat prestera. Det vore försvars- och nationalekonomiskt naturligt att fördela de stora kostnaderna och denna tekniska anspänning på fler enheter med ett betydligt lägre styckepris, även om totalsumman därmed skulle öka ett antal tal procent .

Tidigare ubåtsbeställningar, bortsett från de allra första prototyperna (t.ex. Hajen I), var aldrig färre än 3 i en byggnadsserie.

Jarl Ellsen

Ordinarie ledamot i Kungl. Örlgsmannasällskapet

Produktionsbilder från Saab Kockums varv i Karlskrona där de bågge ubåtarna av A26-klass tar form med moderna produktionsmetoder. Foto: Saab Kockums.

Fabian och Ewa Tamms stipendium

Fabian och Ewa Tamms stipendium på 30 000 kronor utdelas för vetenskapligt arbete inom sjötaktik – även innefattande utvecklingen av vapenbärare, vapen och hjälpmedel – navigation, sjöfart och den maritima miljön. Stipendiat skall genom studier, resor etc. på vetenskaplig grund utveckla ett delområde inom ovan angivna områden. Arbetet skall redovisas för akademien skriftligt senast ett år efter utdelningen.

Kungl. Örlogsmannasällskapet, på förslag av styrelsen, beslutar om utdelning av stipendiet, som överlämnas vid akademiens högtidssammanträde den 15 november.

Ansökan om Fabian och Ewa Tamms stipendium skall vara Kungl. Örlogsmannasällskapet tillhanda senast den 12 augusti 2019. Ansökan skall förutom namn och adress m.m. innehålla ämnesområde och syfte samt översiktlig disposition och arbetsplan.

Ansökan, märkt Stipendium, skickas till:

Kungl. Örlogsmannasällskapet
Teatergatan 3, 1 tr
111 48 Stockholm

Ändrad adress?

Det är viktigt att akademiens sekreterare och redaktören för Tidskrift i Sjöväsendet får kännedom om ändrad postadress.

Vänligen anmäl detta snarast till antingen:

secretary@koms.se eller *editor@koms.se*

Anmälan kan också göras brevledes till:

Redaktionen för TiS, c/o Lars Wedin, 263 Chemin de Plan Perret,
74920 Combloux, Frankrike

Kungl. Örlogsmannasällskapet vid det 248:e verksamhetsårets början

Styrelse samt funktionärer

Ordförande, Konteramiral Anders Grenstad

Vice ordförande, Kommendör Bo Berg

Sekreterare, Kommendör Bo Rask

Styrelseledamot Vsg I, Överstelöjtnant Anders Enström

Suppleant Vsg I, Kommendör Fredrik Palmqvist

Styrelseledamot Vsg II, Direktör Mikael Brännvall

Suppleant Vsg II, Kommendörkapten Jonas Hård af Segerstad

Styrelseledamot Vsg III, Avdelningsdirektör Mats Elofsson

Suppleant Vsg III, Kommendör Håkan Nilsson

Styrelseledamot Vsg IV, Direktör Sten Göthberg

Suppleant Vsg IV, Direktör Jens Plambeck

Kassaförvaltare, Kommendör Nils Bruzelius

Redaktör, Kommendör Lars Wedin

Bibliotekarie, Förvaltare Håkan Lindberg

Sammanställande valberedningen, Christian Allerman

Auktoriserad revisor, Per Magnusson

Nya ledamöter invalda 2018

Ordinarie ledamöter

Nr 1498
Peter Sandwall
Peter Sandwall
är Generaldirektör
för Försvarsmakten.

Nr 1499
Anders Hörnfeldt
Kommedörkapten
Anders Hörnfeldt
är sektionschef vid den Militära
Sjösäkerhetsinspektionen.

Nr 1500
Björn Brenner
Kommendörkapten
Björn Brenner tjänstgör vid
FN som militärrådgivare
inom ramen för
Syrienkonflikten.

Nr 1501
Mattias Widlund
Advokat Mattias
Widlund är advokat med
inriktning sjörätt vid
Skarp advokatbyrå.

Nr 1502
Katarina Norén
Katarina Norén
är Generaldirektör
för Sjöfartsverket.

Nr 1503
Per Nilsson
Kommendörkapten
Per Nilsson är chef för Sjö-
stridsskolans Marinstrids-
avdelning.

Korresponderande ledamot

Nr 1504
Sigurd Smith
Kommendör
Sigurd Smith är chef för
Plan- och policy-
avdelningen i den norska
Sjöförsvarsstaben.

Minnesteckningar för år 2017-2018

Gunnar-Bo Ericson

Ledamoten, kommandören av 1.graden, Gunnar-Bo Ericson avled den 25 december 2017. Han efterlämnar hustrun Gertrud född Tillberg samt döttrarna Anne och Lena med familjer. Gunnar-Bo var född i Oak Park, Illinois, USA den 14 februari 1933. Föräldrarna hade nyligen emigrerat men återvände till Sverige när andra världskriget började. Man bosatte sig i Bjärred vid Öresund. Där väcktes Gunnar-Bos håg till sjön. Han, som så många andra blivande sjöofficerare på den tiden, gjorde sina första lärospån i Sjövärnsskåren. 1952 tog Gunnar-Bo studentexamen vid Katedralskolan i Lund. Han antogs som aspirant vid Kungl Sjökrigsskolan i Näsby Park där han avlade officersexamen 1955. Nu väntade 37 års tjänstgöring till sjöss under tretungad flagga men även ganska ofta landkommendering. VK2 och Koreakriget var i färskt minne. Framtiden var osäker och yrket, livsuppgiften, meningsfull.

Den första kommenderingen var som försteofficer på gamla Belos, sjösatt 1885. I Flottan tjänstgjorde hon som ubåtsbärgningsfartyg och drevs med ångmaskin. Den tekniska utvecklingen skulle ta jättekliv under Gunnar-Bos tid. Han skulle själv komma att aktivt och framsynt bidra till denna utveckling. Under tiden på Belos utbildades han till tungdykare och dykarledare. På Vapenofficersskolan valde Gunnar-Bo artillerilinjén. Kryssarna hade fått stryka på foten i den lätta flottan och jagare och fregatter bar nu det medelsvåra artilleriet. På HMS *Magne* och i tre omgångar HMS *Småland* hade Gunnar-Bo artilleribefattningar innan han blev jagarchef på HMS *Östergötland*. I yngre år färdades han extra snabbt i skärgård och på hav som fartygschef på motor-torpedbåten *T51* under två sommarhalvår. Den erfarenheten satt han själv mycket stort värde på. Som specialtjänst valde han isbrytning. Det blev tre isbrytarsäsonger, den tredje som försteofficer på HMS *Thule*.

Efter goda resultat på den tekniska stabskursen på Kungl. Militärhögskolan kommanderades kapten Ericson till KTH under två år där han läste elektroteknik. Det gjorde honom lämplig för tjänst i Försvarets Materielverk som kontrollöfficer vapen-elektronik 1970–74. Han återkom dit i olika chefsbefattningar under 80-talet.

1988 återvände Gunnar-Bo till Muskö, där han tidigare varit chef för den Tekniska förvaltningen, nu som chef för Ostkustens örlogsbas. Där väntade, utöver den löpande tjänsten, en grannliga uppgift att genom sammanslagning med Stockholms Kustartilleriförsvar bilda den stora myndigheten Ostkustens marinkommando. Medarbetare från den tiden har vittnat om den stora betydelsen av örlogsbaschefens lugna och sakliga hantering av denna känsliga omorganisation.

Sjöofficersyrket har oskrivna lagar som ärvs från generation till generation. De är ofta tidlösa. Tillsammans skapar de stil. Gunnar-Bo Ericson hade stil. Han var lugn och klok. Hans ledarskap präglades av kunskap och pondus. Med ett ålderdomligt ord var han en rättskaffens man som man alltid kunde lita på. Kurs 55 och många andra vänner saknar en god kamrat och en framstående sjöofficer.

Gunnar-Bo Ericson valdes in i Kungl. Örlogsmannasällskapet 1973.

Av ledamoten Bertil Daggfeldt

Stefan Furenius

Översten av 1.graden Stefan Furenius avled den 7 januari i en ålder av 83 år. Han föddes den 13 mars 1934 i Stockholm, son till kanslichefen Ragnar Furenius och hans hustru Ebba, född Swan. Stefan efterlämnar hustru och tre söner med familjer.

Stefan tog studenten vid Högre allmänna läroverket för gossar å Norrmalm i Stockholm år 1953, blev officersaspirant vid Kustartilleriet och ryckte in till Befälsskolan vid KA 2, Karlskrona i september samma år. Efter officersexamen, där Stefan blev kursetta, placerades han som fänrik på KA 1, i Waxholm. Där tjänstgjorde han som plutonchef 1956–62, ganska snart som kustjägare. 1958 gifte sig Stefan med sin Karin, född Porry.

Efter Militärhögskolans allmänna kurs gick han Marinlinjens stabskurs 1964–66. Han tjänstgjorde vid Försvarsstaben 1966–71. 1971 blev Stefan chef för Kustjägarskolan på KA 1. Där satte han snabbt sin prägel på tjänsten. Utbildningsmålet då var jägarplutonens anfall, manifesterade i stridsskjutningar med skarp ammunition, realistiska stridsskador och underhållstjänst. Vid skolan hade man redan börjat inse att plutonsförband var en för liten enhet att kunna åstadkomma några påtagliga hot mot angriparens marininfanteriförband, så Stefan skapade tillsammans med befälet på skolan ett antal standardövningar som lades in under förbandsutbildningen med stegrade svårighetsgrad som avslutades med stridsskjutning i kompaniförband med granatkastarunderstöd och insprängda stridssjukvårdsmoment. Samtidigt med detta organiserade Stefan återkommande befälsutbildningar. Han förberedde dem genom små fältövningar där endast förste läraren i taktik samt de två kompanicheferna och Stefan själv deltog. Där kom många kluriga idéer om kustjägartaktik fram!

Under chefskapet vid Kustjägarskolan gick Stefan Försvarshögskolans allmänna kurs 1973. Därefter tjänstgjorde Stefan som lärare på Militärhögskolan 1974–76 och vid marinstabens planeringsavdelning 1976–78. Åren 1978–80 var han regementschef på KA 2 Karlskrona. Stefan var därefter chef för sektion 2 i Marinstaben 1980–83. 1983 gick han chefskurs på Försvarshögskolan. Han blev chef för Blekinge Kustartilleriförsvar 1983–1990, varefter han blev chef för Sydkustens Marinkommando 1990–94. Stefan Furenius avgick ur försvarsmakten 1994 som överste av 1.graden.

Stefan var expert i Luftförsvarsutredningen 1967 och i utredningen om försvarets ledning och struktur 1995. Han har även skrivit debattartiklar om militära ämne.

Stefan Furenius var en omtyckt, krävande och rättvis chef. Han har gjort stor nytta för försvaret och för Kustartilleriet, numera Amfibiekåren. Han insåg tidigt betydelsen av ett rörligt försvar men också att landet har områden som vi aldrig bör lämna ifrån oss.

Stefan Furenius invaldes i Kungl. Örlogsmannasällskapet 1976.

Av ledamoten Rolf Malm

Herman Fältström

Hedersledamoten, kommendör Herman Fältström avled den 21 januari i sviterna av en olyckshändelse. Han var född och uppvuxen i Falkenberg. Efter studentexamen 1962 antogs han vid Kungl. Sjökrigsskolan, där han utexaminerades som fänrik 1965. Året därpå utbildades han till sjöartillerist. Han tjänstgjorde sedan på landskapsjagarna, där karriären kröntes som artilleriofficer på jagaren *Halland*.

Herman Fältström har genomgått dåvarande Militärhögskolans marinlinjes högre tekniska kurs. Han var chef för 5. Patrullbåtsdivisionen i Kustflottan 1980–1981, chef för studieavdelningarna i marinstaben och försvarsstaben 1982–1989, chef för organisations- och analyssektionen samt controlleravdelningen i försvarsstaben 1990–1994 samt chef för Försvarets krigsspelscentrum 1994–1998.

Herman Fältström var med en imponerande arbetsinsats Kungl. Örlogsmannasällskapets sekreterare åren 1991–2005. För sina stora insatser blev han belönad med ett hedersledamotskap 2006. Han var också ledamot i Kungl. Krigsvetenskapsakademien och Svenska militärhistoriska kommissionen (Commission Suédoise d'Histoire Militaire).

Herman Fältström var, särskilt efter sin pensionering, hårt engagerad i Moderata samlingspartiet, såväl i deras riksdagskansli som lokalt i Tyresö. Från 2002 var han också engagerad i ledningen för det självständiga forskningsprojektet "Försvaret och det kalla kriget". Projektet har under sin verksamhet publicerat mer än 50 skrifter och Herman har medverkat i ett stort antal av skrifterna. Herman var en ihärdig försvarsdebattör som, med skarp analys och vass penna, slogs för behovet av ett starkt försvar. Vi saknar en färgstark ledamot och våra tankar går nu till hustrun Birgitta och barnen Patrik, Anna och Frida. Herman Fältström valdes in i Kungl. Örlogsmannasällskapet 1983.

Av ledamoten Sölve Larsby

Paul Göran Romare

Kommendörkaptenen med särskild tjänsteställning Paul Göran Romare, Stockholm, har den 7 februari 2018 kastat ankar i den sista hamnen i en ålder av 95 år. Han sörjes närmast av sonen Carl med familj och systemn Karin. Göran levde från 1950 i ett livslångt äktenskap med sin Marika, f: Holm, och blev änklings 2012.

Göran Romare föddes på Hedlanda gård, Mariefreds församling och antogs vid Kungl. Sjökrigsskolan 1942 där han utexaminerades som fänrik 1945.

De första årens tjänstgöring genomfördes ombord i pansarskeppet *Drottning Victoria* (1945–46 som EO2) och därefter ombord i kryssaren *Gotland* som EO3 under långresan vintern 1946–47. Efter hemkomsten påbörjades utbildning till ubåtsofficer samt tjänst ombord i olika ubåtar under åren 1947–51. Sommaren 1953 var Göran kommanderad till HM kryssare *Göta Lejon*. 1950- och 60-talen präglades av sedvanlig utbildning på olika skolor, tjänstgöring ombord och i staber till lands och till sjöss. 1966 blev Göran kommendörkapten av 1:a graden. Den sjögående delen av karriären toppades av chefskapet för 1:a fregattdivisionen, tillika fartygschef på HMS *Visby*, under åren 1966–68. Efter tjänst som C SjöOp på militärområdesstab Nedre Norrland 1968–71 och i Marinstabens sektioner 1 och 2 åren 1971–77, kröntes karriären med chefskapet på Marinens Dykericentrum (MDC) på Berga 1977–1982. Göran gick i pension hösten 1982.

Göran fortsatte dock att tillgodogöra Marinen sina kunskaper genom att arbeta som deltidskonsult vid MDC 1983–90 och vid Försvarsstaben 1984–95.

Förutom sitt stora intresse för Marinen var Göran en engagerad seglare och motionsidrottare. Under de sista årtionena var Göran en stor supporter av briggen *Tre Kronor* av Stockholm. Bland de tjänster Göran gjorde briggen kan särskilt framhållas författarskapet av boken ”Handbok i segling briggen Tre Kronor - konsten att segla råtaacklat fartyg”.

Som person var Göran en lättillgänglig och mycket social karaktär som gärna deltog i aktiviteter med likasinnade inom och utom tjänsten. Den gode kamraten Göran, alltid med glimten i ögat, var en sann sjöman, sjöofficer och gentleman som alltid kommer att finnas kvar i vårt minne. Göran Romare valdes in i Kungl. Örlogsmannasällskapet 1976.

Av ledamoten Christian Allerman

Torsten Engberg

Torsten Engberg var uppvuxen i Rosvik i Norrbotten. Han blev uttagen till värnplikts-tjänstgöring vid I19 i Boden men ville till Kustartilleriet och påbörjade sin utbildning på KA2 i Karlskrona först till reservofficer men ändrade sig till yrkesofficer och blev efter examen vid Kungl. Sjökrigsskolan 1959 fänrik vid KA1 i Vaxholm där han tidigt medverkade i uppsättandet av de nya lätta nya robotförbanden. Efter försvarshögskoleutbildning tjänstgjorde han under en lång period i olika operativa befattningar inom försvarsstaben och var under flera år en uppskattad chef på Kustjägarskolan. Han ombildade utbildningen där mot nya taktiska behov och vidareutvecklade det starka kamratskapet till former som fortfarande består.

Han blev chef för KA3 och Gotlands kustartilleriförsvar 1980 och därefter chef för militärområdesstab Väst i Skövde 1982. Han blev chef marinstaben 1984, generallöjtnant och chef för försvarsstaben 1987 och därefter befälhavare för Mellersta militärområdet fram till pensionen från Försvarsmakten 1994. Han fick i alla dessa skiftande förband förbereda och genomföra stora organisationsändringar, ofta nog mot motspänstiga lägre chefer där hans ledarförmåga sattes på hårt prov. Han var drivande i utformningen av förband för en mera rörlig skärgårdsstrid. Han ledde också den sista stora försvarsmaktsövningen ORKAN 93 i östra Mellansverige med den samlade "gamla" försvarsmakten.

Han skiftade 1994 till en ny bana och var under fem år generaldirektör för Fortifikationsverket, en befattning som också den var av stor betydelse för Försvarsmakten och särskilt Kustartilleriet. Myndigheten var under omorganisation och fick nya uppgifter både för Försvarsmakten och utomlands, bl.a. ledde han skapandet av skyddade, underjordiska oljeförråd i länder i Mellanöstern där erfarenheterna från svenska totalförsvaret kom till stor nytta.

Torsten Engberg åtnjöt ett stort förtroende hos Regeringen och Försvarsmaktens högsta ledning. Hans viljestyrka och kraftfulla befälsföring var nödvändig för alla de förändringar han ledde.

Torsten Engberg blev 84 år och invaldes i Kungl. Örlogsmannasällskapet 1979.

Av hedersledamoten Lars G Persson,

Gustaf Samuelson

Kommendör Gustaf Samuelson avled den 11 april 2018. Han föddes i Västervik den 28 maj 1927. Fadern var den blivande viceamiralen Erik Samuelson. Gustaf Samuelson avlade studentexamen på Östra Real i Stockholm 1947 och antogs samma år som aspirant vid Kungl. Sjökrigsskolan. Han utnämndes till fänrik 1950 och vidareutbildade sig till torpedofficer samt blev löjtnant 1952. Samuelson genomgick Kungl. Sjökrigshögskolans stabskurs 1958–59 och tjänstgjorde på Marinkommando Ost 1960 och Marinstaben 1961. Han utnämndes till kapten 1962 och var fartygschef på först torpedbåten T 103 *Polaris* och sedan T 104 *Pollux* 1962–1963. Från 1963 tjänstgjorde han i Marinkommando Syds stab. 1966 utnämndes han till kommendörkapten 2. graden och blev sektionschef på Sydkustens Örlogsbas. Han genomgick också dåvarande Försvarshögskolan samma år. 1969 utnämndes han till kommendörkapten av 1. graden och blev 1970 avdelningschef i Milostab syd. 1974–1975 var han chef för 11. Torpedbåtsdivisionen. 1975 tillträdde han som stabschef i Örlogsbas syd. Han utnämndes till kommendör 1979 och försvarsattaché i Köpenhamn. 1980 – 1981 var han chef för Sjövärnsskåren. 1982 – 1986 var han försvarsattaché i Moskva och Warszawa. Samuelson avgick med pension 1987. Han invaldes i Kungl. Örlogsmannasällskapet år 1975.

Av ledamoten Sölve Larsby

Per-Gunnar Fernander

Per-Gunnar, ”Pära”, uppväxt i Nyköping och Karlskrona, började sin utbildning vid regementet i Karlskrona 1940 och blev officer där 1943, det år då Sverige kanske var närmast att bli indraget i det pågående världskriget. De kraftiga beredskapshöjningar som vidtogs, och där han från sina första dagar som officer fick medverka, bidrog till att avvärja hotet. Detta satte sin prägel på hans fortsatta verksamhet och hans ständiga och höga krav på beredskap och fast ledarskap även vid förband tidigt under utbildning. Hans håg stod främst till utveckling av de rörliga artilleriförbanden och han medverkade i den grupp relativt unga officerare som under 1950-talet utformade Kustartilleriets fortsatta utveckling.

Han kom att tjänstgöra bl.a. som stabschef vid Gotlands kustartilleriförsvar men främst i utbildningsbefattningar som vid Marinens underofficersskola, Kustartilleriets skjutskola, chef Kustartilleriets utbildningsavdelning och, 1970–1977 som överste och chef för Militärhögskolans marinlinje och som skolans stabschef. Därefter och fram till sin pension 1981 var han en uppskattad chef för Vaxholms kustartilleriregemente och kom att framsynt leda de första proven med den nya framtidsinriktade förbandstyp, amfibiebataljonen, som nu är den enda förbandstyp som återstår efter den dramatiska, närmast totala, nedläggningen av bl.a. kustförsvaret åren kring millennieskiftet.

Vi minns Pära som en god vän, en gedigen hedersman och ett föredöme för många årsklasser yngre officerare vad avser ledarskap och höga krav på kvalitet i all verksamhet.

Per-Gunnar Fernander var född 1921 och invaldes i Kungliga Örlogsmannasällskapet 1969

Av hedersledamoten Lars G Persson

Johan Forslund

Ledamoten Johan Forslund avled den 30 juli i en ålder av 72 år. Han föddes i Stockholm den 6 maj 1946. Våren 1966 sökte han och blev antagen till reservofficersutbildning vid Kungl. Sjökrigsskolan. Efter reservofficersexamen i september 1968 genomförde han sitt fänriksår som ubåtsjaktofficer på jagaren *Småland*.

Under tiden ombord trivdes Johan Forslund utmärkt och uppmanades att söka som stamofficer. Han började dock juridikstudier på Stockholm universitet, men avbröt studierna efter en dag för att söka sig åter till Flottan som stamofficer.

Som ung officer fick han uppleva en intensiv tid vid kustflottan bl.a vid provturskommandot för patrullbåtar (HMS *Jägaren*) och senare som fartygs- och divisionschef för patrullbåtar i Stockholmsområdet. Han deltog aktivt i utformningen av patrullbåts-systemets utformning och taktik.

Johan Forslund fick även tjänstgöra på skonert och fregatt och var kadettofficer på långresan 1976–77. Senare i karriären blev det olika stabsbefattningar. Han blev utnämnd till kommandör 1994. Parallellt med stabstjänsten tjänstgjorde Johan Forslund som reseattaché vid ambassaden i Kuala Lumpur under åren 1997–2005.

Johan Forslund var uppskattad ordförande i Flottans Män under tio år (2008–18), där hans ledare i tidskriften Flottans Män väckte uppmärksamhet långt utanför den interna sfären. Han tog också initiativ till återkommande symposier om viktiga händelser i Flottans historia.

Skidåkning och segling var två stora fritidsintressen för Johan Forslund. Efter sin pensionering gavs även tid för andra intressen som snickeri, bygge, golf och matlagning. Bridge var en stor passion med deltagande i flera klubbar, bl.a Marinens bridgeklubb och St Eriks bridgeklubb.

Vi saknar en kär vän och kollega. Våra tankar går till hustrun Liliane och övriga anhöriga. Johan Forslund invaldes i Kungl. Örlogsmannasällskapet 1992.

Av ledamoten Sven Rudberg

John Sjögren

Civilingenjören John Sjögren, Stockholm, avled den 28 augusti 2018 efter en tids sjukdom. Han var född i Malmö, Limhamn och tog sin studentexamen 1959 vid Gossläroverket i Helsingborg. Hans närmaste är hustrun Lena samt barnen Johannes och Stina med familjer.

Efter militärtjänst vid Svea artilleriregemente A1 och en kortare anställning vid Oxelösunds Jernverk påbörjade han studier vid Kungl. Tekniska Högskolan i Stockholm och utexaminerades 1965 som civilingenjör inom avdelningen för skeppsbyggnadskonst.

Han anställdes samma år som byråingenjör vid Fartygsbyrån inom Kungl. Marinförvaltningen, sedermera Försvarets materielverk. Här kom han huvudsakligen att arbeta med materialteknik och blev med tiden en ytterst kunnig och efterfrågad materialtekniker, som engagerades i och ledde ett stort antal utredningar och arbetsgrupper inom området med representation från såväl industrin som högskolor.

John Sjögren blev den som med kraft och entusiasm drev utvecklingen mot användning av kompositmaterial i örlogsfartyg, vilket resulterade i att minsveparen HMS *Viksten* kunde sjösättas 1974, helt byggd i GRP-sandwich.

Efter prov, utvärdering och fortsatt utveckling av metod och material under Johns ledning med bl.a omfattande sprängprov och brandskyddsåtgärder kunde 7 st minjaktfartyg typ Landsort, byggda i GRP-sandwich, beställas och levereras under åren 1983–92. Korvett av Visby-klass blev en ytterligare utveckling av tekniken med kolfiberarmering och speciella stealth-egenskaper.

Johns intresse och engagemang i användningen av kompositmaterial tog sig även uttryck i att han privat tillsammans med en kollega byggde en egen husbåt, ”MAGNUM” i GRP-sandwich.

1982 tillträdde John Sjögren som chef för Fartygsbyråns utrustningssektion med ansvar för bl.a brandskydd, skydds- och säkerhetsutrustning ombord i marinens samtliga fartyg och båtar.

1993 beslöts att Marinen skulle ha en organisation och ett regelverk för egenkontroll av fartyg och båtar. Det föll då på Johns axlar att, som överinspektör och chef för Marinens Fartygsinspektion, bygga upp och implementera denna verksamhet, innebärande utbildning av personal, certifiering och löpande uppföljning. När detta arbete under Johns ledning kommit på plats och funnit sina former, överflyttades uppgiften och John till Högkvarteret, där han fortsatte sin gärning fram till ålderspension.

John Sjögren gjorde sig känd som en mycket initiativrik kompetent chef och medarbetare, som alltid månade om sin personal. Han var en glädjespridare och hade förmågan att sätta färg på den grå vardagen.

John Sjögren invaldes i Kungl. Örlogsmannasällskapet 1982.

Av ledamoten Robert Nordqvist

Börje Huss

Ledamoten marindirektören Börje Huss avled den 18 september i en ålder av 96 år. Han sörjs närmast av hustrun Monica och barnen Mikael och Veronika. Han var född den 9 juli i Helsingfors.

Börje utbildade sig till civilingenjör vid Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm på den dåvarande skeppstekniska linjen. Han anställdes som mariningenjör den 25 januari 1957.

Han arbetade inledningsvis bl.a. vid skyddstjänstskolan på Berga. Han fick därefter en befattning vid dåvarande Marinförvaltningen senare Försvarets Materielverk på fartygsbyråns projektsektion. Börje blev sedan kvar vid fartygsbyrån fram till sin pensionering. Där arbetade han inom det område som intresserade honom särskilt nämligen fartygsskrovets och propellrarnas hydrodynamiska utformning. Börje samarbetade härvid med Statens Skeppsprovvningsanstalt och med högskolorna i Göteborg och Stockholm. Bl.a. ledde han ett omfattande arbete för att optimera patrullbåtarnas propellrar.

Som ett särskilt arbetade utvecklade han en databas för den hydrodynamiska utformningen av fartygsskrov.

Börje var även verksam inom Sveriges Yachtkonstruktörers Riksförening SYR, där han bl.a. tog fram två kompendier där han behandlade hydrodynamiska samband och principer samt modellförsöksteknik och motståndsanalys. För sitt omfattande och gedigna arbete utsågs Börje till hedersledamot i SYR.

Börje var mycket kunnig inom sitt område, han var samvetsgrann och noggrann, lågmäld men mycket uppskattad bland sina mariningenjörskamrater. På sin fritid ägnade han sig åt segling och familjens sommarhus i närheten av Borgå i den finska skärgården.

Börje Huss invaldes i Kungl. Örlogsmannasällskapet 1976.

Av ledamoten Nils Svahn

Nils Uno Rydström

Ledamoten Nils Rydström avled 20 september 2018. Hans närmaste anhöriga är döttrarna Christina (Tina), gift Staudt och Cecilia (Cissi), gift Haszlakiewicz med familjer. Dottern Gunilla avled 2013.

Nils föddes 15 september 1921 i Stockholm som den yngste av fyra bröder. Efter sedvanlig skolgång tog Nils studentexamen vid Norra Real 1941. Samma år antogs han som sjöofficersaspirant vid Kungl Sjökrigsskolan (KSS). Han fick sina fänriksgaloner 1944.

På våren 1945 ingick han äktenskap med Birgitta Lagerbielke. Hon avled 2008.

För en nybliven sjöofficer innebar det – i synnerhet under krigsårens förstärkta försvarsberedskap – sjötjänst på Kustflottans stridsfartyg. Han fick således tjänstgöra på pansarskepp och jagare. Inför vapenofficersutbildningen valde Nils torpedvapnet till vilket han kom att ägna många år.

Den unge löjtnanten Nils Rydström var bland de första sjöofficerare som fick utbildning på de radaranläggningar, som efter krigsslutet kunde anskaffas från

Storbritannien. Införandet av radar förändrade dramatiskt det taktiska uppträdandet i sjöstriden och navigeringen i våra skärgårdar.

Redan 1949 fick han sitt första i en lång rad av fartygschefskap, nämligen på mtb *T25* och *T27*. Fram till 1960 var han FC på motortorpedbåtar (mtb) och torpedbåtar (tb) under sammanlagt 1 120 dagar på åtta olika mtb och tb, i några fall som provturschef efter generalöversyner/moderniseringar. Detta är möjligen något av ett rekord. Han var tillika divisionschef för såväl mtb- som tb-förband.

KSHS stabskurs och torpedkurs genomgicks under åren 1951–53. Nils var därefter väl förberedd för tekniska befattningar som Chef för Torpeddepartementet på ÖVG 1954–56 och motsvarande i Stockholm 1956–58. Vid denna tid pågick förbättringen av torpedsystemet genom fjärrstyrning först för jagare och torpedbåtar, senare också för ubåtarna. Som chef på torpedinsjutförstationen Otto, tillika Kustflottans Torpedofficer 1958–59 spelade Nils Rydström en central roll i systemets utveckling. Detta system används i utvecklad form än i dag.

Som kommandörkapten 2.graden genomgick Nils Rydström 1962–63 US Naval War College i Newport. Efter återkomsten till Sverige följde två år av stabstjänst i Marin-staben.

Efter befordran till kommandörkapten 1.graden 1965-04-01 blev han FC på minfartyget *Älvsnabben* under långresan vinterhalvåret 1965/66. Under den resan besöktes hamnar på Afrikas västkust, i Karibien, på USA:s västkust samt på ostkusten New York. Sedan följde fyra år som lärare vid FHS.

På våren 1971 flyttade Nils och hustrun till London sedan Nils utsetts till marinattaché i Storbritannien (The Court of St James's) med sidoackreditering i Nederländerna. Han befordrades till kommandör 1975. Samtidigt som förordnandet som attaché upphörde på hösten 1976 begärde Nils Rydström förtidspensionering och övergång till Flottans Reserv. Familjen kom att bo kvar i London till 1991. Nils ägnade sig åt affärsverksamhet inom shipping (två egna företag) och var också representant för några svenska och nederländska företag, bl.a. FFV. Han var även "Underwriting Member of Lloyds of London".

Ända sedan barndomen var den kristna tron viktig för Nils. I London stödde han och hustrun Svenska Kyrkans verksamhet och deltog i det andliga livet, bl.a. som kyrkvärd. Efter återkomsten till Stockholm engagerade sig Nils och Birgitta Rydström i arbetet i Oscars församling.

Nils Rydström var en duktig idrottsman. Han genomgick Gymnastik- och Idrottskolan (GIS) 1946 och var under de tidiga löjtnantsåren idrottsofficer bl.a. vid KSS. Han var en framstående fäktare i internationell toppklass och deltog i tre OS och två VM. Han tävlade både individuellt och i lag, i början med florett och övergick sedan till värja. Det svenska florettlaget nådde semifinal vid OS i Helsingfors (1952). Som lagmedlem i värjfäktning erövrade han i VM en silver- och en bronsmedalj (1954 respektive 1950). Han tog SM-guld på värja 1946, och ingick i det segrande laget vid tre tillfällen i den årliga lagtävlingen för officerslag i värjfäktning om Kungakannan, instiftad 1910 av Gustaf V.

Nils Rydström var mycket utåtriktad. Hans varma intresse för människor var helt enastående och han fick en stor vänkrets såväl här hemma som under de många åren

utomlands. Förmågan att skapa goda personkontakter gjorde honom till en utmärkt attaché. Nils var en sällskapsmänniska och han var också medlem i flera in- och utländska föreningar och sällskap, som Neptuniorden, Sällskapet och Flottans Män. Som chef var Nils Rydström lågmäld och vänlig, alltid hjälpsam. Få förtjänade som han att kallas ”en officer och gentleman”.

Nils Rydström invaldes i Kungl. Örlogsmannasällskapet år 1964.

Av ledamöterna Jarl Ellsén och Göran R. Wallén

Håkan Neckman

Ledamoten Kommendör 1. gr Håkan Neckman avled den 20 september. Han var född och uppvuxen i Åkersberga, norr om Stockholm.

Håkan visade redan tidigt ett stort intresse för sjöliv och segling. Redan i början av 60-talet lärde han sig segla på Flottans seglarläger på Fejan. Han engagerade sig därefter som seglingsinstruktör vid Trälhavets Båtklubb där han också träffade sin blivande hustru, Ingegerd. Seglingsintresset kom att hålla i sig under större delen av Håkans liv och han deltog i åtskilliga seglingstävlingar inte minst i Gotland Runt. Vid sidan om seglingen och sjölivet hade Håkan ett stort musikintresse och spelade bl.a. trumpet i skolorkestern och senare i Österåkers musikkår.

Efter studentexamen vid Tibble gymnasium i Täby 1968 påbörjade Håkan sjöofficersutbildning vid Kungl. Sjökrigsskolan i Näsbyark där han 1971 tog examen. Efter kommendering som 2:e officer ombord på skonerten *Gladan* påbörjade Håkan 1972 sin vapenofficersutbildning som kom att inriktas mot ubåtsjakt/helikopter. Håkan hade bestämt sig för att ansöka om utbildning till helikopterpilot. 1973 påbörjade han utbildningen som senare följdes av flyginstruktörsutbildning. Därefter följde nära 10 år av flygtjänst med avbrott för MHS Allmänna kurs. Efter genomförd Teknisk högre kurs vid Militärhögskolan 1985 följde ett antal kommenderingar vid bl.a. Marinstaben innan Håkan 1990 tog befälet över 13. Patrullbåtsdivisionen, en kommendering som kom att domineras av skarp ubåtsjakt och som ställde stora krav på chefskapet, något Håkan väl levde upp till.

1993 befordrades Håkan till kommendör i anslutning till att han kommenderades till Försvarets materielverk där han kom att bli en av nyckelpersonerna i det nordiska helikopterprojektet. Det kom att bli en utmaning där Håkans lugn och goda chefsgenskaper kom att prövas.

1998 befordrades Håkan till Kommendör 1.gr och utnämndes samtidigt till chef för helikopterflottiljen i Linköping, en tuff utmaning med nedläggningar av förband, flytt av personal och omsättning av helikoptrar. Det var en utmaning för alla och inte minst för Håkan som flottiljchef.

2002 återvände Håkan till Försvarets materielverk för att 2004 gå i flygförarpension. Under de följande 10 åren arbetade Håkan som konsult åt Saab i Linköping.

Vi saknar en kär vän och kollega. Våra tankar går till hustru Ingegerd och övriga inom familjen. Håkan Neckman valdes in i Kungl. Örlogsmannasällskapet 1992.

Av ledamoten Bertil Björkman

Thomas Lundvall

Kommendören av 1.graden Thomas Lundvall avled den 30.september, i en ålder av 75 år. Han föddes i Stockholm och var son till sedermera amiralen och marinchefen Bengt Lundvall. Thomas blev fänrik 1965 och utbildade sig därefter till minör. Efter inledande sjötjänstgöringar gick han Militärhögskolans allmänna kurs 1970–71 och blev kapten 1972. Därefter var han chef för en minsvepardivision och gick Militärhögskolans stabskurs 1974–76. Från 1976 tjänstgjorde han som örlogskapten vid Milostaben i nedre Norrland och Försvarsstaben. 1979–81 var han 1.adjutant vid 6.Minröjningsavdelningen. Han utnämndes till Kommendörkapten 1981 med fortsatt stabstjänst på Marinstaben i tre år och vid Milostaben väst i fyra år. Thomas var chef för 6.Minröjningsavdelningen 1987–89. 1990 genomgick han Försvarshögskolans allmänna kurs och utnämndes samma år till Kommendör. Efter att i fyra år varit ställföreträdande chef vid Sydostens Marinkommando blev han år 1994 chef för detta Marinkommando. Fram till pensioneringen 2003 var han chef för ytterligare tre stabsheter.

Thomas Lundvall var till sin natur lågmäld och privat något tillbakadragen. Han invaldes i Kungl. Örlogsmannasällskapet 1988.

Av ledamoten Torsten Lindh

Bror Stefenson

Hedersledamoten, amiral Bror Stefenson avled 3 oktober i en ålder av 89 år. Han sörjs närmast av hustrun Karin, född Östberg och döttrarna Anne och Lena med familjer.

Bror var den yngste av tre bröder. Efter studentexamen antogs han som sjöofficersaspirant i juni 1948. Några månader senare kunde en lysande officerskarriär ha fått ett abrupt och sorgligt slut. Vid en artilleriskjutning på kryssaren *Gotland* lossnade en 20 mm automatkanon från sitt fäste i däck och föll på sidan under fortsatt automateld. Tre aspiranter och en värnpliktig sjöman omkom. Ett tiotal skadade fick föras till sjukhus, bland dem Bror Stefenson. Efter sjukhusvård kunde Bror och övriga delta i kryssarens vinterlångresa.

Bror blev fänrik 1951. Han valde att tjänstgöra inom ubåtsvapnet. Efter några års grundläggande tjänstgöring på de äldre ubåtarna blev han utsedd att på KSS vara kurschef för de aspiranter som blev fänrikar 1959.

En ny ubåtsserie var under byggnad på Kockums i Malmö. Bror utsågs till 1.officer på den första, *Draken* och deltog i provturer och utprovning 1961–62. Efter allmän kurs på MHS fortsatte han på *Draken* 1965, nu som FC. Efter högre stabsutbildning fick Bror syssla med planeringsuppgifter i Marinstaben.

Åren 1967–68 var han 1.flottiljadjutant och krigsförbandsövad ubåtsflottiljchef. Åren 1968–70 var han en uppskattad kurschef och taktiklärare på MHS.

Bror var 1972–76 chef för Studieavdelningen i Fst. Nu hade regeringen infört programbudgetering inom försvaret. Budgeteringen skulle baseras på perspektiv- och programplaner. Den första perspektivplanen tillkom under Brors ledning. Han befordrades 1976 till kommendör och chef för 1.ubåtsflottiljen. Den 1 oktober 1978 befordrades han till konteramiral och chef för milostaben i Kristianstad. Två år senare kunde han hissa sitt befälstecken på Visborg som Chef för Kustflottan.

Det alltmer oroande läget i omvärlden, särskilt i Polen, föranledde satsningar på bättre beredskap. För första gången sedan världskriget genomfördes inkallelser. Tre torpedbåtsbesättningar kallades in till beredskapsövning. Andra former av beredskapshöjande åtgärder drevs fram. Exempelvis skapades en första version av "rules of engagement". En särskild episod, typisk för Bror Stefenson, var när han tog på sig en uppblåsbar livväst och hoppade överbord från en minsvepare för att kontrollera såväl att livvästen fungerade som att chef och besättning hade beredskap för en "man över bord"-situation.

Som chef ville Bror ofta personligen vara på plats för att med egna ögon se och förstå vad som hänt och tala direkt med berörd personal. Stundom kunde underställda chefer inte direkt förstå hans tankar. Han belyste då frågan från en annan utgångspunkt. Bror var prestigelös och lyssnade och tog intryck av stabsmedlemmars råd. Som person var han varm och omtänksam. Hans lite underfundiga humor och intresse för sina medarbetare var en del i hans ledarskap.

Efter endast två år väntade nästa befordran, nu till viceamiral och chef för Försvarstaben (CFst). Detta skedde samma dag som ubåtsincidenten på och kring Hårsfjärden inleddes. Att incidenten startade just då var nog ingen slump. Ett regeringsskifte pågick och inom Försvarsmakten ägde ett stort antal chefsbyten rum. Uppgiften att direkt efter tillträdet som CFst hantera denna allvarliga kränkning krävde en ledare av Bror Stefensons kaliber. Det gällde inte bara att hantera de militära resurserna utan även massmedia. Erfarenheterna från den grova kränkning, som den sovjetiska ubåten S-363 ("U 137") hade genomfört i oktober 1981, var att massmedia snabbt strömmade till. Rapporten om det siktade ubåtsperiskopet på Hårsfjärden föranledde en omedelbar anstormning av representanter för in- och utländsk press till Berga. Bror hade att i direktsändningar möta medias frågor och samtidigt förklara hur komplicerat det är att jaga ubåt i svensk skärgård.

Kraven på ett alltmer bestämt svenskt agerande föranledde beslut om kraftigare vapeninsatser, som kontrollerbara minor. Viss tveksamhet om dessas funktion samt säkerheten för tredje man, något som Bror kände ett starkt ansvar för, föranledde tidvisa inskränkningar i utnyttjandet. Den bristande förmågan att jaga ubåt, som var en följd av 1972 års försvarsbeslut, i förening med medias stundom mindre seriösa rapportering skapade grogrund för rykten och konspirationsteorier, även bland marin personal på hög nivå. Ett sådant rykte var att CFst hade givit order om eldförbud för att släppa ut en ubåt från ett västland. Dessa ogrundade påståenden tog Bror hårt. Tre statliga utredningar har efteråt tillbakavisat dessa påståenden.

Under ubåtskrisens decennier hade Bror centrala nyckelroller inom Försvarsmakten. Genom sitt professionella ubåtskunnande, sitt skarpa intellekt, sin förmåga att se frågor ur olika synvinklar och hans sätt att ödmjukt få även tvivlare att lyssna, bidrog han i hög grad till hanteringen av den kanske allvarligaste säkerhetspolitiska utmaningen efter världskriget. För detta bör svenska folket vara honom djupt tacksam.

På våren 1987 lämnade Bror Stefenson Fst för att bli Chef för FHS. Brors sista befattnings inom Försvarsmakten var som Militärbefälhavare i Östra Militärområdet från hösten 1988 till pensioneringen sommaren 1991.

Som fyrstjärnig amiral var han chef för HM Konungens stab 1990–97.

Bror Stefenson var fackligt engagerad. Som ordförande för Sjöofficersföreningen i Stockholm, SOF:s största, kallade han på hösten 1971 till stormöte - över 1 000 officerare deltog - för att markera officerarnas lönekrav och samtidigt stödja tågledarna som huvudorganisationen SR tagit ut i strejk. Att den statliga motparten (SAV) hade utfärdat lockout av officerarna väckte internationell uppmärksamhet, något som fick regeringen att snabbt utfärda en lag som undantog officerarna från stridsåtgärder.

Mandatperioden 1998–2002 satt han i Stockholms stadsfullmäktige för Kristdemokraterna.

Hedersledamoten Bror Stefenson invaldes i Kungl. Örlogsmannasällskapet 1968. Han var Akademiens ordförande 1986–91.

Av ledamoten Göran R Wallén

Lennart Forsman

Ledamoten Lennart Forsman avled den 15 oktober 2018. Han föddes i Stockholm den 29 juli 1925. Efter studentexamen på Norra Latin i Stockholm antogs han samma år som sjöofficersaspirant vid Kungl. Sjökrigsskolan och utexaminerades som fänrik 1948. 1949 gifte han sig med Karin Linde (Titti). Efter Tittis bortgång levde Lennart som änkeman under ett antal år tills han träffade Grethe som blev hans hustru. 1950 utnämndes han till löjtnant och var bland annat kadettofficer 1953–1955. Han genomgick Kungl. Sjökrigshögskolan 1955–1957. 1958 var han på marinavdelningen i Försvarstabens staben. 1960 blev han kapten och var 1960 – 1961 Fartygschef på torpedbåten *Antares*. Han blev kommandörkapten av 2.graden 1965 och var 1.Kadettofficer på Älvsnabbens långresa 1965-1966. 1966 var han chef för 1.Fregattdivisionen och tillika fartygschef på jagaren *Östergötland*. 1967 utnämndes han till kommandörkapten av 1.graden. 1969–1970 genomgick han Naval War College i Newport och även 1970 dåvarande Försvarshögskolan. Han var försvarsattaché i Washington och Ottawa 1974 – 1978 och utnämndes till kommandör 1975. Kustflottans flaggkapten var han 1978–1980 och samma år befordrades han till kommandör av 1.graden samt tillträdde som chef för Sydkustens Örlogsbas. 1983 – 1985 var han chef för produktions- och facksamordning på Försvarets Materielverk. Han gick i pension 1985.

Åren 1986 till 1989 var han verkställande direktör för Försvarsindustriföreningen. Lennart hade ett stort litterärt intresse och kunnande. Särskilt insatt var han i nobelpristagaren John Steinbecks författarskap. Han översatte också den amerikanska boken ”Jakten på Röd Oktober” till svenska. Tankarna går nu till Grethe och Lennarts barn.

Lennart Forsman invaldes i Kungl. Örlogsmannasällskapet år 1966. Mellan 1981 och 1983 var han KÖMS vice ordförande.

Av ledamoten Sölve Larsby

Matrikel för Kungl. Örlogsmannasällskapet

Vid ingången av 2019 har Kungl. Örlogsmannasällskapet totalt 356 ledamöter enligt nedanstående fördelning:

Svenska första hedersledamöter	2
Utländsk förste hedersledamot	1
Svenska hedersledamöter	10
Utländska hedersledamöter	16
Ordinarie ledamöter	309
Korresponderande ledamöter	18

Hedersledamöter, ordinarie ledamöter och korresponderande ledamöter upptas kategorivis i invalsnummerordning med namn, födelseår och invalsår. Den senast invalde ledamoten får i den fortlöpande medlemsmatrikeln nr 1497 räknat från 15 november 1771, då viceamiralen Kristoffer Falkengreen vid invalet erhöll invalsnummer 1.

1. Hedersledamöter		1459 Michiel Hijmans	1958 2012
H M Konungen	1946 1968	1471 Lena Erixon	1960 2014
HKH Prins Carl Philip	1979 2011	1477 Kari Takanen	1957 2015
HRH Prince Philip	1921 1956	1482 Alain Coldefy	1946 2016

Hedersledamöter		Ordinarie ledamöter	
1011 Lars G Persson	1937 1975	892 Åke Johnson	1923 1966
1033 Claes Tornberg	1936 1977	899 Jacob Sundberg	1927 1967
1046 Peter Nordbeck	1938 1978	911 Bengt O'Konor	1925 1968
1061 Dick Börjesson	1938 1979	914 Arne Gustafsson	1929 1968
1188 Jan Klenberg	1931 1989	918 Jan Prawitz	1932 1968
1217 Bertil Björkman	1947 1991	932 Cay Holmberg	1933 1969
1227 Sir Michael Moore	1942 1992	934 Carl-Gustaf Hammarskjöld	1934 1969
1237 Kjell Prytz	1935 1993	939 Bo Rybeck	1935 1970
1242 Göran Larsbrink	1952 1993	963 Jan Bring	1932 1971
1247 Sakari Visa	1940 1994	966 Walter Wicklund	1923 1971
1252 Thomas Engevall	1960 1994	974 Gunnar Nordbeck	1931 1972
1264 Esko Illi	1945 1996	975 Christer Fredholm	1926 1972
1269 Leif Nylander	1954 1996	982 Kjell Werner	1920 1973
1286 Morten Jacobsen	1955 1998	985 Per Insulander	1927 1973
1300 Tim Sloth Jørgensen	1951 1999	989 Paul Pålsson	1928 1973
1302 Vladimir G Egorov	1939 1999	992 Lennart Nordgren	1922 1974
1316 Angelo Mariani	1935 2000	994 Bertil Daggfeldt	1933 1974
1331 Hans Holmström	1949 2001	999 Torbjörn Hultman	1937 1974
1350 Bengt Halse	1943 2002	1020 Lars Norrsell	1934 1976
1405 Jay M Cohen	1952 2006	1023 Malte Jönson	1933 1976
1413 Jørgen Berggrav	1953 2007	1036 Hans Wachtmeister	1940 1977
1442 Nils Wang	1958 2010	1041 Kristoffer Huld	1927 1977

1044 Ebbe Schön	1929 1977	1149 Sven O Bidö	1935 1984
1045 Jan Eliasson	1940 1977	1154 Lars-Ivar Nero	1946 1985
1047 Gustaf Taube	1935 1978	1159 Rolf Malm	1934 1985
1048 Jan Sondén	1933 1978	1160 Carl Fredrik Ebeling	1944 1985
1050 Göran Wallén	1933 1978	1163 Bengt Forssbeck	1924 1985
1051 Håkan Söderlindh	1941 1978	1164 Ove Bring	1943 1985
1055 Nils G:son Svahn	1936 1978	1165 Nils-Ove Jansson	1946 1986
1058 Lars Inge Holster	1942 1978	1168 Göran Steen	1922 1986
1065 Lars-Erik Hoff	1936 1979	1171 Björn Ljunggren	1942 1987
1067 Lars-Göran Rydkvist	1933 1979	1172 Örjan Sterner	1938 1987
1068 Frank E Rosenius	1940 1979	1173 Lars Wedin	1947 1987
1069 Fredrik Hillelson	1941 1979	1175 Torsten Björnsson	1938 1987
1070 Jarl Ellsén	1920 1979	1176 Olov Andersson	1942 1987
1075 Sune Birke	1944 1980	1179 Rolf Brehmer	1943 1988
1078 Bengt Hertzberg	1938 1980	1181 Lars O Graner	1939 1988
1079 Magnus Haglund	1942 1980	1182 Carl-Gustaf Dybeck	1944 1988
1080 Olof Bergelin	1940 1980	1184 Bengt Arne Johansson	1943 1988
1082 Per Lundbeck	1936 1980	1185 Anders Stävberg	1943 1988
1083 Anders Hammarskjöld	1942 1980	1186 Jan Nordenman	1947 1988
1084 Lars Thomasson	1935 1980	1187 Lars-Åke Kvarning	1931 1988
1088 Carl Gustav Fransén	1938 1981	1191 Leif H Sjöström	1938 1989
1089 Gustaf von Hofsten	1942 1981	1192 Lars-Erik Salomonsson	1947 1989
1090 Christer Hägg	1939 1981	1194 Stefan Engdahl	1950 1989
1094 Ulf Edman	1943 1981	1195 Lennart Danielsson	1947 1989
1095 Ulf Rubarth	1939 1981	1196 Bo Wranker	1946 1989
1097 Ulf Adlén	1929 1981	1198 Sture Malmgren	1943 1989
1098 Roger Sprimont	1942 1981	1199 Hans Corell	1939 1989
1102 Bo Hugemark	1936 1981	1202 Staffan Kvarnström	1943 1989
1103 Emil Svensson	1940 1982	1203 Lars Wigert	1937 1989
1104 Gunnar Bengtsson	1936 1982	1210 Ivar Virgin	1936 1990
1105 Kent Nordström	1943 1982	1214 Gert Schyborger	1940 1990
1108 Bertil Kristensson	1939 1982	1220 Curt Lundgren	1947 1991
1110 Robert Nordqvist	1941 1982	1222 Hans Hedman	1942 1991
1112 Sölve Larsby	1941 1982	1225 Johan Tunberger	1944 1991
1115 Torsten Seeman	1930 1982	1228 Sven Rudberg	1947 1992
1120 Torsten Lindh	1941 1983	1229 Håkan Syrén	1952 1992
1125 Göran Oljeqvist	1941 1983	1231 Göran Boijesen	1951 1992
1127 N Gunnar Karlsson	1938 1983	1232 Bengt Rygge	1943 1992
1134 Sven H Salén	1939 1983	1235 Robert Dalsjö	1958 1992
1136 Christer Ardell	1936 1983	1236 Claes Dahlbäck	1947 1992
1141 Göran Frisk	1943 1984	1238 Göran Gunnarsson	1950 1993
1142 Bo Lindkvist	1937 1984	1239 Rolf Löthman	1949 1993
1145 Nils Eklund	1944 1984	1241 Kenneth Lindmark	1949 1993

1244 Marie G Jacobsson	1955	1993	1306 Jan-Eric Nilsson	1957	1999
1246 Bertil Malmberg	1940	1993	1307 Christian Madsen	1955	1999
1248 Björn Hamilton	1950	1994	1308 Håkan Rugeland	1957	1999
1249 Bo Wallander	1952	1994	1309 Mikael Tulldahl	1966	1999
1251 Bengt Johansson	1952	1994	1311 Henrik Landerholm	1963	1999
1253 Erik Norberg	1942	1994	1312 Hans O Broberg	1947	1999
1255 Per-Inge Lindqvist	1948	1994	1314 Rolf Edwardson	1944	1999
1256 Jörgen Ericsson	1953	1995	1317 Anders Grenstad	1958	2000
1257 Christer Nordling	1944	1995	1318 Bengt Jarvid	1953	2000
1258 Nils Bruzelius	1946	1995	1319 Peter Bager	1955	2000
1260 Mats Westin	1952	1995	1320 Anders Järn	1960	2000
1261 Torbjörn Larsson	1951	1995	1321 Mikael Wendel	1955	2000
1262 Christian Allerman	1954	1995	1322 Jan Bergglöw	1961	2000
1263 Jan Cederlund	1944	1995	1323 Anders Johnson	1959	2000
1265 Lennart Månsson	1951	1996	1324 Håkan Magnusson	1959	2000
1267 Bo Rask	1952	1996	1325 Dag Hartelius	1959	2000
1268 Tage Andersson	1951	1996	1327 Manne K. A. Koerfer	1964	2000
1270 Magnus Bergman	1960	1996	1332 Erik Andersson	1957	2001
1272 Bengt Andersson	1955	1996	1333 Lennart Bengtsson	1955	2001
1274 Nils Daag	1948	1996	1335 Andreas Olsson	1959	2001
1275 Tommy Åsman	1950	1997	1336 Kenneth Olsson	1949	2001
1276 Stefan Gustafsson	1958	1997	1337 Mats Furenius	1961	2001
1277 Michael Gustafson	1957	1997	1338 Kenth Gutensparr	1958	2001
1278 Carl Fagergren	1960	1997	1339 Mats Nordin	1960	2001
1279 Lars Gryzelius	1954	1997	1340 Håkan Andersson	1961	2001
1281 Claes Lundin	1958	1997	1341 Mats Johansson	1957	2001
1284 Klas Helmersson	1942	1997	1342 Hans-Göran Olsson	1956	2001
1287 Gunnar Wieslander	1962	1998	1343 Lars Rydén	1957	2001
1288 Claes Göran Hagström	1952	1998	1344 Hans-Erik Fröberg	1953	2001
1289 Lars-Olof Corneliusson	1959	1998	1345 Herman Håkansson	1955	2001
1290 Odd Werin	1958	1998	1346 Nils Grandin	1953	2001
1291 Hans Wicklander	1963	1998	1348 Åke Holmquist	1943	2001
1292 Anders Olovsson	1967	1998	1352 Magnus Hjort	1960	2002
1293 Johan Jenvald	1966	1998	1353 Jan Ericsson	1960	2002
1294 Anders Svensson	1964	1998	1354 Carl-Johan Hagman	1966	2002
1295 Gunnar Åselius	1965	1998	1355 Per-Anders Emilson	1954	2002
1296 Michael Zell	1950	1998	1356 Mikael Åkerström	1963	2002
1297 Lars G Josefsson	1950	1998	1357 Johan Hägg	1966	2002
1298 Hans-Christian Hagman	1968	1998	1358 Dan Broström	1957	2002
1299 Gunnar Dyhre	1937	1998	1359 Thomas Fagö	1944	2002
1303 Stefan Axberg	1945	1999	1360 Karl-Edvard Henriksson	1955	2002
1304 Günter Villman	1954	1999	1361 Fredrik Hesselman	1964	2002
1305 Hans Jevrell	1964	1999	1364 Niklas Granholm	1964	2002

1365 Inga-Lena Fischer	1948 2002	1417 Rikard Askstedt	1964 2007
1367 Sten Göthberg	1955 2003	1418 Christer Svensén	1950 2007
1368 Kent Zetterberg	1946 2003	1419 Leif Markusson	1947 2007
1370 Bengt Lundborg	1945 2003	1420 Kjell-Ove Schramm	1968 2007
1371 Christopher Werner	1946 2003	1421 Henrik Lindén	1966 2007
1372 Evorn Mårtensson	1961 2003	1422 Jonas Haggren	1964 2008
1373 Peter Haglind	1966 2003	1423 Bo Berg	1965 2008
1375 Lars Jakobsson	1957 2003	1424 Pär Flyghed	1964 2008
1377 Michael Krafft	1948 2003	1425 Per Stefenson	1955 2008
1378 Staffan Palmqvist	1957 2004	1426 Richard Tornberg	1967 2008
1379 Bengt Lundgren	1965 2004	1427 Roger Nilsson	1964 2008
1380 Jan Thörnqvist	1959 2004	1428 Andreas Hanson	1969 2008
1381 Patrik Selling	1963 2004	1429 Berit Blomqvist	1958 2008
1382 Patric Hjort	1965 2004	1430 Mikael Brännvall	1968 2008
1383 Mikael Johnsson	1958 2004	1431 Jonas Wikström	1962 2009
1384 Jan Floderström	1962 2004	1432 Ola Truedsson	1956 2009
1385 Kristian Gerner	1942 2004	1433 Pontus Krohn	1969 2009
1386 Per-Ola Johansson	1966 2004	1434 Sverker Lindholm	1962 2009
1387 Hans Granlund	1961 2004	1435 Åke Dagnevik	1948 2009
1389 Klas-Göran Karlsson	1955 2004	1437 Martin Norsell	1971 2009
1390 Joakim Severinsson	1962 2004	1438 Gunnar Öhlund	1955 2009
1391 Mats Elofsson	1965 2004	1439 Annicka Engblom	1967 2009
1392 Dan Sten Olsson	1947 2005	1441 Per Andersson	1946 2009
1393 Olof Stenhammar	1941 2005	1443 Fredrik Hansson	1963 2010
1394 Claes Grebell	1949 2005	1444 Magnus Westerlund	1960 2010
1395 Per Jenvald	1962 2005	1445 Jon Wikingsson	1971 2010
1396 Jonas Carlsson	1957 2005	1447 Joakim Dahlman	1974 2010
1397 Magnus Lüning	1964 2005	1448 Anders Enström	1964 2010
1398 Marcus Mohlin	1965 2005	1450 Olof Holm	1940 2010
1399 Mikael Magnusson	1963 2005	1451 Torbjörn Dalnäs	1946 2010
1400 Fredrik Palmqvist	1965 2005	1452 Claes Berglund	1965 2010
1401 Håkan Nilsson	1964 2005	1453 Per Edling	1972 2011
1403 Hans Josefson	1940 2005	1454 Fredrik Norrby	1967 2011
1404 Mats G Larsson	1946 2005	1455 Peder Ohlsson	1962 2011
1406 Jacob Wallenberg	1956 2006	1456 Hans-Lennart Ohlsson	1961 2011
1407 Jens Plambeck	1962 2006	1457 Carl Johansson	1958 2011
1409 Lars Rönnquist	1959 2006	1460 Magnus Jönsson	1964 2012
1410 John Nilsson	1949 2006	1461 Anna Risfelt-Hammargren	1959 2012
1411 Mats Ericsson	1944 2006	1462 Martin Jakobsson	1966 2012
1412 Esbjörn Hillberg	1940 2006	1463 Kenneth Raun	1963 2012
1414 Carl Öhrström	1961 2007	1464 Jerker Widén	1969 2012
1415 Mikael Holmström	1955 2007	1465 Anna-Karin Broth	1967 2013
1416 Stefan Larsson	1964 2007	1466 Ola Alfredsson	1964 2013

1467	Tomas Martinsson	1968	2013	Korresponderande ledamöter		
1468	Mårten Granberg	1963	2013	1169	John B Hattendorf	1941 1986
1472	Jens Nykvist	1968	2014	1254	Richard Cobbold	1942 1994
1473	Evelina Hedskog	1981	2014	1285	Tor Egil Walter	1954 1997
1474	Göran Arrius	1959	2014	1313	Tomas Ries	1953 1999
1475	Anders Widén	1964	2014	1328	Per Møller Nielsen	1960 2000
1478	Niklas Wiklund	1975	2015	1330	Juha Nurminen	1946 2000
1479	Erik Thedéen	1963	2015	1363	Joris Janssen Lok	1963 2002
1480	Johan Igert	1974	2015	1374	Inge Tjøstheim	1955 2003
1481	Mikael Carleson	1967	2015	1402	Donald C F Daniel	1944 2005
1483	Mats Agnéus	1968	2016	1436	Milan Vego	1940 2009
1484	Linda Johansson	1973	2016	1440	Hans Christian Bjerg	1944 2009
1485	Jonas Hård af Segerstad	1970	2016	1449	Lee Willet	1968 2010
1486	Torbjörn Lundströmer	1971	2016	1458	Peter Hore	1944 2011
1487	Patrik Norberg	1971	2016	1469	Hugues Eudeline	1952 2013
1488	Håkan Lindberg	1969	2016	1470	Kenneth Gustavsson	1954 2013
1490	Gunnar Möller	1967	2017	1476	Geoffrey Till	1945 2014
1491	Peter Thomsson	1976	2017	1489	Fred Hocker	1961 2016
1492	Fredrik Hellström	1971	2017	1497	Charles Style	1954 2017
1493	Peter Magnus Nilsson	1968	2017	1504	Sigurd Smith	1963 2018
1494	Jimmy Johansson	1976	2017			
1495	Peter Ahlås	1948	2017			
1496	Erik Lagersten	1966	2017			
1498	Peter Sandwall	1963	2018			
1499	Anders Hörnfeldt	1970	2018			
1500	Björn Brenner	1981	2018			
1501	Mattias Widlund	1971	2018			
1502	Katarina Norén	1963	2018			
1503	Per Nilsson	1968	2018			

Innehållsförteckning TiS 2018

AHLÅS, PETER	Civil sjömilitär eller sjömilitär i kostym	231
ARRIUS, GÖRAN	Svensk försvarspolitik i oroliga tider.....	425
BERGLUND, LARS	Fiskarhistoria.....	181
BOIJSEN, GÖRAN	SAMKA 88 - en lite annorlunda verksamhet.....	451
BOVIS, ALAIN	Naval Research and Innovation: The technological advantage	335
BREIMERT, DANIEL	Tal vid officersexamen 2017	31
BROTH, ANNA-KARIN	Militärhögskolan Karlbergs roll i utbildningen av kadetter.....	251
COLDEFY, ALAIN	Europe and security stakes at sea: what's new in 2018?.....	119
DALSJÖ, ROBERT	Underrättelser, ledning och verkan i gråzonen	443
EBELING, JOHAN	HMS Sheffield: Något nytt under solen?.....	383
ELLSÉN, JARL	Slutlig kommentar till diskussionen kring ubåtskonstruktion i nummer 4/2018	467
ELLSÉN, JARL	Ubåtskonstruktion.....	373
ERICSSON, JAN	Nytt Ytstridsfartyg och Disruptiva Teknologier.....	349
EUDELIN, HUGUES	China's Arctic Policy Making and Implementation	83
EUDELIN, HUGUES	News from the seas of China	194, 393, 465
GLASELL, JOACHIM	Den maritima näringen i Sverige.....	57
GRANHOLM, NIKLAS	Stockholms Kustartilleriförsvar 1914-2000. En guide till det fasta sjöfrontsartilleriet i Stockholms skärgård	89
GRANLUND, HANS	Det ”nya nya” officersutbildningssystemet	243
GÖTHBERG, STEN & WIDLUND, MATTIAS	Försvarsmaktens användande av handels- fartyg i krig	175
GÖTHBERG, STEN	Verksamheten i stort under 2017 inom Veten- skapsgren IV (VSG IV) samt kort orientering om den svenska handelsflottan.....	439
HAGLUND, MAGNUS	En modern försvarspolitik.....	73
HELLSTRÖM, FREDRIK	Dagens riskprocesser, ökar eller minskar de Sveriges försvarsförmåga	325
HELLSTÖM, FREDRIK	Respons.....	376
HERNANDEZ, EDMUND B.	Chinese Hegemony in the South China Sea	457
HOCKER, FRED	Vasa and the origins of professional naval procurement in Sweden	15

HORE, PETER	Reviews.....	96, 197, 400
JKANDER, SABRINA	Naval Co-operation and Guidance for Shipping (NCAGS) i samband med sjöfartsskyddsoperationer i ett skymningsläge	161
JÄRVINEN, MARTIN & YDMARK, ERIK	Vägen till taktisk amfibieofficer	265
JÖNSSON, MAGNUS	Marin officersutbildning anno 2018.....	259
LAGERSTEN, ERIK	Officer och opinionsbildare. Önskvärt eller omöjligt?	311
LINDBERG, HÅKAN	Kompetensutveckling och operativ verksamhet i symbios	279
LINEHAGEN, FRIDA	Kvinnors erfarenheter kring att arbeta i mansdominerade Försvarsmakten och vägen framåt efter #metoo	35
LOTTEN, KRISTOFFER, SCHULTZ, OSCAR & VIPER, JACOB	Dagens officersutbildning – en beskrivning från insidan.....	283
MADSEN, CHRISTIAN	Nystart för försvarssamarbetet i EU	145
NILSSON, PER	Marinens övningar – grunden för tröskeleffekt	269
NILSSON, PM	Försvarsmakten och medierna - två konsolideringsverksamheter i behov av stöd	225
OHLSSON, HANS-LENNART	HMS Ulven 1943-2018	189
PRAZUCK, CHRISTOPHE	Vad är en besättning?.....	169
RASK, BO	Sekreterarens anförande vid valdebatt om sjöförsvaret den 30 maj 2018.....	213
RASK, BO	Året som gått.....	433
SJÖBERG, MARCUS	Minläggningsförmåga till sjöss – fundamentalt för det nationella försvaret	292
SKOOG HASLUM, EWA	Dagens officersutbildning.....	241
SVEDIN, MATTIAS	Mariningenjören - då, nu och framgent.....	78
SVEDIN, MATTIAS	Teknikutbildningen	277
THOMSSON, PETER	Cyberhot mot sjöfarten.....	65
THOMSSON, PETER	Officersutbildningsperspektiv	111
ULLMAN, JOHAN	Human impact exposure onboard high-speed boats; what is dangerous? - An international multi-agency study	361
WALLÈN, GÖRAN R.	Några reflektioner efter sammanträdet i Karlskrona 2018-01-22	296

WALTER, TOR EGIL	Den strategiske trekanten USA, Norge og Sverige.....	133
WANG, NILS	Danmarks strategiske udfordringer i Østersøen - et sømilitært perspektiv	47
WEDIN, LARS	Kungl. Örlogsmannasällskapets Marinkonferens 2018 - En marin valdebatt	219
WEDIN, LARS	Recension: La grande histoire vue de la mer.....	86
WEDIN, LARS	Recension: Slagsida. Försvarsbesluten och sjöförsvaret.....	98, 200
VEGO, MILAN	On Sea Denial	151
WERIN, ODD & WEDIN, LARS	Euronaval – en titt in i framtiden	345
WERIN, ODD	Visby - en hållbar grund för utveckling av nästa generation ytstridsfartyg	355
WIDLUND, MATTIAS	Bokanmälan; Omsorgsplikt och god sed i avtal om shipmanagement	397
VIPER, JACOB	Svensk mineringsförmåga måste prioriteras!.....	379
ZELL, MICHAEL	En Marin för Sverige	12
ZELL, MICHAEL	Ordförandens anförande vid nedläggning av ämbetet	429
	Belöningar utdelade vid högtidssammanträdet	415
	Fabian och Eva Tamms stipendium	82, 174, 468
	Kunglig medalj till Bo Rask	9
	Innehållsförteckning för Tidskrift i Sjöväsendet 2018	491
	Kungl. Örlogsmannasällskapets tävlingsskrifter	2, 494
	Kungl. Örlogsmannasällskapet vid det 248:e verksamhetsårets början	469
	Matrikel för Kungl. Örlogsmannasällskapet.....	486
	Meddelanden från Kungl. Örlogsmannasällskapet	3, 99, 203, 299, 403
	Minnesteckningar för år 2017-2018	472
	Nya ledamöter invalda 2018.....	470
	Ordföranden har ordet.....	106, 207, 306, 408
	Redaktörens spalt.....	10, 108, 210, 308, 410
	Sammanträdesplan för Kungl. Örlogsmannasällskapet 2019	412
	Stiftelsen YMER-80 stipendiater 2018.....	258
	Styrelsen söker en expeditionschef till KÖMS kansli	110, 213

Kungl. Örlogsmannasällskapets tävlingsskrifter

Kungl. Örlogsmannasällskapet är en kunglig akademi, som stiftades 1771, vars syfte är att följa och arbeta för utveckling av sjökrigsvetenskapen i synnerhet och sjöväsendet i allmänhet. I enlighet med det angivna syftet delar akademien ut belöningar för tävlingsskrifter, artiklar införda i Tidskrift i Sjöväsendet och förtjänta arbeten utförda under studier vid Försvarshögskolan.

Tävlingsskrift kan avhandla valfritt ämne inom sjökrigsvetenskap eller sjöväsende. Vägledande vid ämnesval under 2019 är nedanstående ämnesområden;

- I. Strategi, operationer och taktik
- II. Personal, utbildning och marinmedicin
- III. Maritim teknik
- IV. Sjöfart och andra verksamhetsområden av betydelse för sällskapets verksamhet

Lämplig omfattning på tävlingsskrift är 2500-3500 ord. Tävlingskrift för år 2019 ska senast 31 maj 2019 vara akademien tillhanda under adress:

Sekreteraren i Kungl. Örlogsmannasällskapet
Teatergatan 3, 1 tr
111 48 STOCKHOLM

Tävlingsskrift ska sändas in anonymt och åtföljas av ett förseglat kuvert med uppgifter om författarens namn och postadress. För tävlingsskrift, som av akademiens styrelse bedöms vara förtjänstfull, kan författaren efter beslut vid ordinarie sammanträde tilldelas Kungl. Örlogsmannasällskapets förtjänstmedalj, hedersnämmande och/eller penningbelöning. Tilldelad belöning utdelas normalt vid Kungl. Örlogsmannasällskapets högtidssammanträde. Akademien förbehåller sig rätten att i Tidskrift i Sjöväsendet samt på sin hemsida publicera inlämnad tävlingsskrift vare sig den belönats eller ej.

Säkra framtida förmåga

Vi är ett företag med fler än 6000 medarbetare som hjälper våra kunder att skydda, förbättra och främja sina vitala intressen.

Genom teknisk och vetenskaplig expertis och i nära samarbete utvecklar vi innovativa lösningar som ger effekt idag och imorgon. Vi arbetar inom alla aspekter av livscykeln med att lösa våra kunders utmaningar.

Vi är en betrodd partner som levererar verksamhetskritiska lösningar på alla arenor inom följande områden:

- Autonomi
- Säkerhet
- Test & Evaluering
- Nyskapande Teknik
- Träning och Utbildning

QINETIQ

+46 8 660 86 00
Grev Turegatan 10
Box 5356
102 49 Stockholm, Sweden

customercontact@qinetiq.com
www.qinetiq.com

Returadress:
TiS
c/o Edling
Teatergatan 9
611 31 Nyköping

STYRKA GENOM **PARTNERSKAP**

Saab, Försvarsmakten och Försvarets Materielverk under lång tid samverkat för att ta fram lösningar anpassade för svenska behov och förhållanden. Ett samarbete som bygger på att vi delar teknik och ambitioner och känner samma stolthet över att kunna skapa produkter och lösningar i världsklass.

På Saab bryter vi kontinuerligt ny mark för att utveckla nya innovativa och flexibla marina lösningar i absolut världsklass. Genom fortsatt samverkan frigör vi den unika kraft som skapas genom att dela kunskap, idéer och framgångar.

En kraft som stärker samhällets och marinens förmåga att möta dagens och morgondagens allt mer komplexa utmaningar.

www.saab.com

SAAB